

HUMÁN KAPACITÁSOK FEJLESZTÉSE A HEGYHÁTI JÁRÁSBAN

MEGVALÓSÍTHATÓSÁGI TANULMÁNY

Megrendelő:
Sásd Város Önkormányzata
által vezetett konzorcium

2017. március

készítette:

MSB FEJLESZTÉSI TANÁCSADÓ ZRT.

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZÉCHENYI 2020

Tartalomjegyzék

1. Helyzetértékelés.....	5
1.1. A projekt gazdasági, társadalmi és környezeti háttérének bemutatása	5
1.2. A projekt indokoltsága, szükséglet és igényfelmérés módszere	19
1.2.1. A szakterület elemzése.....	20
1.2.2. A projekt szükségességét alátámasztó probléma bemutatása.....	22
1.2.3. Szakmapolitikai, jogi háttér	25
1.2.4. A projekt céljainak kapcsolódása a Széchenyi 2020 céljaihoz, különös tekintettel a TOP-ra és GINOP-ra	27
1.2.5. A projekt kapcsolódása a hazai és térségi fejlesztéspolitikához.....	29
2. A projekt céljai és tevékenységei.....	29
2.1. A projekt céljainak meghatározása.....	29
2.2. A fejlesztések célcsoportjai, az érintettek köre, a fejlesztések hatásterülete, a célcsoport kiválasztásának módszertana	31
2.2.1. A célcsoport kiválasztásának módszertana	31
2.2.2. A fejlesztések célcsoportjai, az érintettek köre	32
2.2.3. Együttműködési lehetőségek.....	33
2.3. Az elérendő célokhoz szükséges tevékenységek bemutatása	33
2.3.1. Kiválasztási módszertan.....	33
2.3.2. A konzorciumi tagok közötti forrás és munkamegosztás.....	35
2.3.4. A tevékenységek bemutatása	35
2.4. Indikátorok, műszaki-szakmai tartalomhoz és a mérőföldkövekhez kapcsolódó mutatók	44
3. A szakmai és pénzügyi megvalósítás részletes ütemezése	47
3.1. A tervezett fejlesztés bemutatása	47
3.1.1. A megvalósulás helyszíne	47
3.1.2. Az előkészítéshez és a megvalósításhoz kapcsolódó feladatok meghatározása	49
3.1.3. A fejlesztés hatásainak elemzése	50
3.1.4. Pénzügyi terv.....	54
3.1.5. Kockázatelemzés	54
3.1.6. Fenntartás.....	57
3.2. Részletes cselekvési terv	57
3.2.1. Az előkészítés és megvalósítás részletes feladatai és ütemezése	57
4. A projekt megvalósításának szervezeti keretei	67
4.1.1. A projektgazda bemutatása	67

4.1.2. A megvalósításban részt vevő partnerek bemutatása	70
4.1.3. A projektgazdának és partnereinek a projekthez kapcsolódó tapasztalatának bemutatása	77
4.2. A megvalósítás, projektirányítás és a fenntartás szervezete	77
5. A nyilvánosság biztosítása, kommunikációs tevékenység	79
5.1. A kommunikációs tevékenységek összefoglaló leírása	79
5.2. A célcsoportok és az érintettek kommunikációs szempontú elemzése, kommunikációs üzenetek megfogalmazása	80
5.3. Kommunikációs eszközök azonosítása	80
5.4. Kommunikációs ütemterv	83
Felhasznált irodalmak	
Melléklet	

Ábrajegyzék

1. ábra: A Hegyháti járás települései	5
2. ábra: Hegyháti járás közlekedési hálózata.....	7
3. ábra: Sásd állandó népességének alakulása	9
4. ábra: Regisztrált vállalkozások aránya az egyes gazdasági ágazatokban	15
5. ábra: Célfá	31
6. ábra: A program célrendszere és kapcsolódási pontjaik.....	34
7. ábra: Gantt diagram.....	66
8. ábra: A projekt szerkezeti felépítése	78

Sásd és környéke természeti földrajzi tájbeosztás alapján még az Észak-Zselic kistájban, annak is nyugati szélén található, a keletről szomszédos kistáj a Baranyai-Hegyhát. A kistáj a Mecsek és Tolna-Baranyai-dombvidék középtáj, Dunántúli-dombság nagytáj része. Geológiailag ókori kristályos és átalakult kőzetekre rakódott középkori üledékek, majd újkori lazább tengeri üledékeket borító lösztakaró jellemzi. Az agyagos és homokköves rétegek felszínre csak a meredek lejtőkön bukkannak, ahol a lösz alig található, míg a dombság fennsíkszerű területein vastagsága a 6-8 métert is elérheti. A völgyek talpán általában iszap, ill. iszapos homok képződött. A dombvidék legnagyobb része enyhén, átlagosan 160 m tengerszint feletti magassággal rendelkezik, a szélestalpú Baranya-csatorna völgye 115-120 m magasságban fekszik.

Habár Sásd a bronzkortól lakott hely, a mai településszerkezetének kialakulása a török hódoltságtól eredeztethető. Egykor a Gödrei-patak torkolatánál lévő kis szárazulaton török palánkvár ellenőrizte a mocsáron kiépített fahidat, itt van a település 18. századi magja. A Baranya-csatorna kialakítása után volt egy nagyobb szerkezeti fejlődés, út, templom, lakóterület növekedés jellemzi ezt az időszakot. A temető ekkor még kellő távolságban volt a lakóterületektől. A vasút 1882-es megépülése újabb fejlődést generált, és az 1850-től betöltött járási szerepkörének erősödését is segítette. A vasútállomás közelében ipari-logisztikai egységek, gőzmalom jöttek létre, de a vasút miatt a település súlypontja is északabbra tolódott. Ebben a korszakban alakult ki a Szent Imre és a Rákóczi út mai beépítettsége, illetve Hörnyékről többen ekkor építettek új házakat a forgalmas Kaposvári út mellett. Az első világháború utáni szerkezeti változások tervezett utcahálózat alapján történtek. 20-as években a Rákóczi útról nyitott új utcákkal (Arad, Kolozsvár, Pozsony) alakítottak ki mintegy 60 szabályos telket. Mivel a település terjeszkedését három oldalról mélyfekvésű rétek gátolták, ezért a hatvanas évek végétől észak felé, a vasútvonal túloldalán történtek újabb beépítések. A régebbi részeken a Deák tér és Fáy utca mentén megvalósult nagyvárosias fejlesztések (többszintes tömbházakkal) a hetvenes évekhez köthetők. Miután Sásdról a járási székhelyet 1979. január 1. napjával Komlóra helyezik át, a fejlődés megtorpan.

Sásd és környéke kapcsolódik az országos közúti és kötőtpályás rendszerekhez, habár a jellemzően dombos, erdős terület úthálózata meglehetősen széttagolt, az egyes települések megközelítése gyakran nehézkes. A különböző szintű térségi központok elérhetősége közúton és vasúton is megoldott. A városon ÉNY-DK irányban áthaladó 66.sz másodrendű főút (Kaposvár-Pécs) a Horvátországgal összeköttetést biztosító 6. sz. elsőrendű főútba (Budapest-Barcs) torkollik. A 66-os számú főútba a Dombóvár felől, északról vezető 611-es másodrendű főútnak belterületen van a becsatlakozása. Habár a helyiek számára is kedvezőek a meglévő közlekedési kapcsolatok, a város belterületét átszelő utak átmenő forgalma zavaró hatással van a település nyugalma. Sásdon halad keresztül a 40-es számú, egyvágányú, villamosított Budapest–Dombóvár–Pécs vasúti fővonal és 47-es számú Dombóvár-Komló vasúti mellékvonal. Mivel az Intercity megáll a településen, ezért az előbbi többek között a megyeszékhellyel és a fővárossal is rendkívül jó elérhetőséget biztosít. Sásdon kívül saját vasútállomással csak Kishajmás, Mindszentgodisa, Vásárosdombó rendelkezik, illetve Mágocsnak és Alsómocsoládnak közös állomása van. A komlói mellékvonal a fővonalról Godisa állomásnál ágazik le, innen a vonal egyvágányú, nem villamosított, mindössze napi 2 járatpárral üzemel (2. ábra).

Sásd területén megtalálhatók a vezetékes hálózatok mellett a vezeték nélküliek is (mikrohullám). A vezetékes telefon a mobiltelefonok térhódításával és az internetes telefonszolgáltatók megjelenésével – eredeti funkcióját tekintve – egyre kisebb jelentőségű. A vezetékes telefonhálózat szerepe azonban a szélessávú Internet-hozzáférés kiszolgáltatásában jelentős, bár az egyéb technológiák terjedése miatt csökkenő. A településen van kábeltelevíziós hálózat (üzemeltető: Tarr Kft –Dombóvár), amelynek ugyancsak jelentős a szerepe, hisz a televíziós jeleken kívül internetes és telefonos szolgáltatások lebonyolítására is alkalmas. A helyi rendszer erőáramú oszlopsoron üzemel, bérlet konstrukcióban. Az egyes szolgáltatások előfizetési számának alakulását a szolgáltatók akciói, csomagkínálata és hűségidős konstrukciója nagyban befolyásolja, így sokszor a csomagajánlat miatt kedvezőbb olyan szolgáltatást is megvásárolni, amelyet az előfizető valójában nem használ (pl. vezetékes telefon).

Társadalom

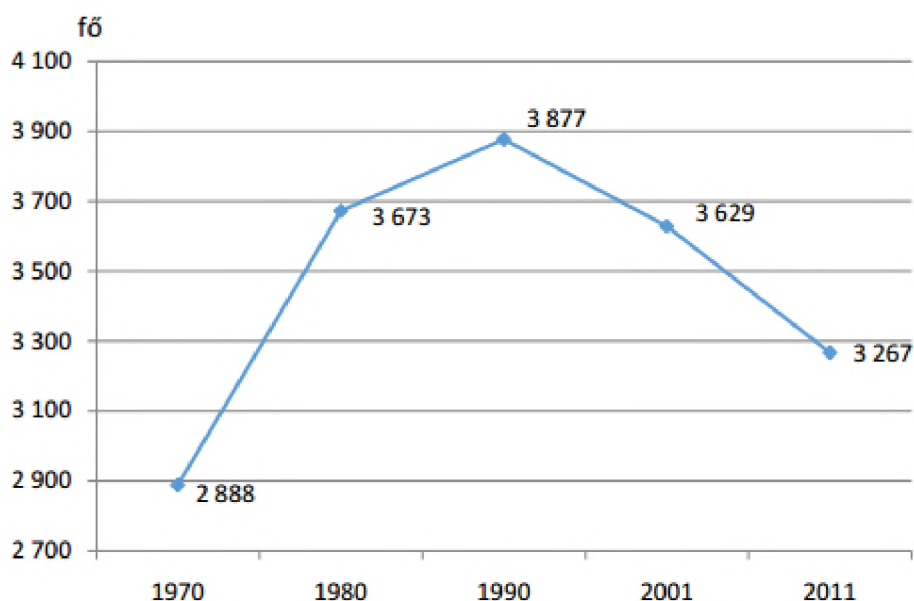
A járás jellemzője az elszórtan, a dombok között kialakult kistelepülések, amelyek lélekszáma 85 és 900 fő közötti, 3 település 1.000 fő feletti. Több „zsáktelepülés” is található a járás területén. Jellemzően dombos, erdős terület, úthálózata meglehetősen széttagolt, az egyes települések megközelítése nehézkes. Általánosságban jellemző a szakképzett, illetve a főiskolát vagy az egyetemet végzettek elvándorlása a nagyobb városokba, ebből adódóan a fiatalok számának csökkenése és az időskorúak számának növekedése. A roma lakosság aránya településenként nagyon változó. **Sok az ellátásra szoruló személy,** amelyet a tagoltság, a nehéz közlekedési viszonyok, a képzetlenség, és a kialakult életvezetési igénytelenség tovább nehezít.

A központ, Sásd város területe 1488 ha, lakónépessége a 2016-os KSH adatok alapján 3053 fő volt. A város állandó népességének száma az 1970-es értékhez képest 2011-re összességében 13%-kal gyarapodott. **Erőteljes növekedés a rendszerváltásig tapasztalható, majd folyamatos csökkenés tapasztalható. Az aránylag gyorsan csökkenő népességszám legfőbb oka a minden évben negatív értékű természetes szaporodás, amit a mindössze néhány évben pozitív értékű vándorlási egyenleg nem volt képes ellensúlyozni** (3. ábra).

A természetes szaporodás mutatója 2000 és 2013 között a vizsgált területi szintekhez hasonlóan negatív, ráadásul a Hegyháti járás 2000 és 2006-2012 éveit leszámítva minden évben Sásdon voltak a legrosszabbak az értékek. Vagyis az élveszületések száma (néhány évben kiugróan magas értékben), itt maradt el leginkább a halálozások számától.

A vándorlási nyereség a természetes szaporodásból adódó népességfogyást egyedül 2009-ben haladta meg, egyébként kevéssé, illetve nem tudta ellensúlyozni, ugyanis a vándorlási egyenleg mutatója 2000 és 2012 között mindössze négy évben volt pozitív, vagyis a települést a többi évben többen hagyták el, mint ahányan oda érkeztek. A bevándorlás általában a Hegyháti járás településeiből, míg az elvándorlás leginkább a közeli Dombóvár, Pécs, Kaposvár, és Budapest vagy egyéb nagyvárosok (jellemzően a felsőbb fokú tanulmányok végzésének helyszíne), illetve külföld irányába történik. Sásd lakónépessége a 2011-es népszámlálás idején 3237 fő volt (ebből Hörnyék 257 fő), ami az 2001-es évi lakosságszám 91%-át tette ki a természetes fogyás és a vándorlási egyenleg eredője alapján. A népességváltozás országos tendencia szerint csökkenő, mértéke több mint 4,7 %-kal rosszabb volt a megye városainak értékénél. 2014-re már a lakónépesség 3124 főre csökkent (KSH

Helységnévtár) és amennyiben valamilyen okból nagyobb betelepülési hullám nem történik a prognózis alapján további csökkenés várható.

3. ábra: Sásd állandó népességének alakulása
(Forrás: Sásd Integrált Településfejlesztési Stratégia I. kötet – 2014)

Összességében megállapítható, hogy Sásdon az országos tendenciáknak megfelelően évről évre csökken a lakosság szám. Ez a csökkenés mind a természetes fogyásra, mind a negatív vándorlási egyenlegre visszavezethető. Korszerkezetére az öregedés jellemző: a fiatal lakosság aránya csökken, ezzel együtt az idős népesség aránya növekszik. Az öregedési index értéke a vizsgált időszakban kedvezőtlen és folyamatosan meghaladta minden vizsgált területi szint átlagát.

A népesség nemzetiség szerinti összetételét vizsgálva a magyar nemzetiség dominanciája figyelhető meg, bár részaránya csökkent. Mindkét népszámláláskor a második helyet a német népcsoport foglalja el, a harmadik helyen pedig a cigány etnikum áll. Egy évtized alatt mindkét nemzetiség esetében erőteljes növekedés látható (német: 141 fő 2001-ben 220 fő 2011-ben, ami 56%-os növekedés, cigány: 103 fő 2001-ben 197 fő 2011-ben, ami 91%-os növekedés). A változás egyrészt a nemzetiségi öntudat erősödését, felvállalását, másrészt az odavándorlásból, ill. országosan demográfiaileg megfigyelt reprodukciós képességből adódó jellegzetességet, mindamellett a magyarok elvándorlását is tükrözi. A növekedési ütem alapján a cigányok részarányának további jelentős növekedésére lehet a jövőben számítani. A nemzetiségek megoszlását 2001 és 2011 között az alábbi táblázat szemlélteti.

nemzetiség	Sásd		Baranya megye	
	2001	2011	2001	2011
magyar	93,54	86,53	92,19	84,97
cigány	2,89	6,09	2,61	4,55
horvát	0,2	-	1,79	1,86
modern héber, zsidó	0,03	-	0,02	
német	3,96	6,80	5,58	6,67
ukrán	0,03	-	0,05	0,03
egyéb	-	0,49	-	0,99

A 2011-es népszámlálás adatai alapján Sásd lakosságának képzettségi mutatói a magasabb területi szintekkel összehasonlítva átlagosnak mondhatók, **érettségivel rendelkezők aránya járáson belül kiemelkedően magas. A legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül mutató 2011-ben 13,1%-os értékű.** Mindezek mellett a Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában mutató 2001-es 8,4%-os értékhez képest javult, de 13,4%-os értéke még így is jóval elmarad az országos átlagtól (19%). **A város képzettségi mutatói az oktatási intézményrendszer megfelelő kiépültségére és a magasabb végzettségűek növekvő arányára utal. A szakmai oklevéllel rendelkezők magas aránya kedvező, de itt problémát jelent, hogy a megszerzett szakma nem helyi igényekhez illeszkedik,** mindemellett a magasabb végzettségűek arányának növekedésével az elhelyezkedési nehézségek is fokozódnak (többsége ingázik vagy elköltözik, mert nem talál munkát). A sásdi lakosság legmagasabb végzettség szerinti megoszlását az alábbi táblázat szemlélteti.

Területi szint	általános iskola			középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel
	első évfolyamát sem végezte el	1–7.	8.			
		évfolyam				
Sásd	0,95%	10,98%	26,17%	23,90%	26,73%	11,28%
Hegyháti járás	1,78%	15,11%	35,74%	22,87%	18,07%	6,43%
Baranya megye városai	1,08%	9,04%	22,65%	19,31%	30,41%	17,50%
Baranya megye	1,25%	10,69%	26,78%	21,37%	26,19%	13,71%
Ország összesen	1,18%	11,22%	25,04%	19,48%	27,54%	15,54%

A 2011-es népszámlálás adatai szerint **Sásdon a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 38,6%,** a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 8,9%, **azaz a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak közel 30%-a rendelkezik valamilyen magasabb iskolai végzettséggel, de elhelyezkedni nem tud.** Ennek oka többek között a nem megfelelő (helyi igényekhez nem illeszkedő) végzettség és/vagy munkalehetőségek hiányában kereshető.

Oktatás köznevelés területén jelentő átalakulás történt az utóbbi években. Az átalakulás az alap- és középfokú oktatást és szakmai intézményeket érinti, hatóköre nem tejed ki az óvodai intézményekre és a nem közszféra fenntartásában lévő (egyházi és alapítványi) oktatási nevelési, szakképzési intézményekre. A törvény nyomán 2013. január 1-én a **Klebsberg Intézményfenntartó Központ (továbbiakban: KLIK) fenntartásába kerültek az általános iskolai nevelési oktatási feladatot ellátó intézményegységei, a szakiskolai oktatás, valamint az alapfokú művészeti oktatás.** Ezen intézményekhez kapcsolódó ingó és ingatlanvagyon működtetése továbbra is az önkormányzat feladata lett volna, azonban a képviselő testület döntésének megfelelően ez a feladat is átadásra került.

Sásdon az orvosi alapellátáshoz tartozó szolgáltatások működtetése a vállalkozóként dolgozó három háziorvossal, egy gyermekorvosi praxissal, egy fogorvossal biztosított. A három háziorvosi körzetben a városon felül további 7 település felnőtt lakosságának ellátása történik, míg a fogorvos körzete 15 településre terjed ki. A házi gyermekorvos körzete az összes háziorvosi körzetekkel lefedett település gyermeklakosságára kiterjed. A 15 település orvosi ügyeletét Sásd, Szent Imre utcai 23. rendelőben látják el. Az anya-, gyermek-, csecsemővédelmi ellátásról a Rákóczi F. úti egészségházban működő két védőnői szolgálat gondoskodik. A két védőnői körzet szintén kiterjed a városon kívül a környező településekre is, de mindegyik ellát iskolaegészségügyi feladatokat is. **A járóbeteg-szakellátás helyben nem biztosított,** az ellátást a **Dombóvári Szent Lukács Kórház** üzemeltető Dombóvári Szent Lukács Egészségügyi Nonprofit Kft. (7200 Dombóvár, Kórház u. 39-41.) biztosítja. A városban fekvő betegellátást biztosító kórház nincs, ezeket a magasabb szintű egészségügyi funkciókat a betegek számára Pécssett, illetve Dombóváron biztosítják. Jelenleg folyamatban van az Országos Mentőszolgálat Új Széchenyi Terv TIOP-2.2.1-11/1-2012-0001 „Sürgősségi ellátás fejlesztése – mentés” projektje keretében egy új mentőállomás kialakítása, melynek átadása 2015 végére tervezett. Az önkormányzat a fejlesztéshez a területet ingyen biztosította. A kivitelezési tervek elkészültek, az egyszer már lejárt az építési engedélyt az építési hatóság meghosszabbította, az építő cég kiválasztása megtörtént. A településen összesen egy gyógyszertár szolgálja ki a lakosokat.

A Sásdi Szociális és Gyermekjóléti Társulást 14 település (Sásd, Bakóca, Baranyajenő, Baranyaszentgyörgy, Felsőegerszeg, Gödre, Kisbeszterce, Kishajmás, Meződ, Mindszentgodisa, Palé, Tormás, Varga, Vázsnok önkormányzatai) alapította 2014. január 1-től a hatékonyabb, célszerűbb feladatellátásra. **A társulás által létrehozott szociális és gyermekvédelmi intézmény, a Sásdi Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat (Sásd, Arad u. 1.) 14 településen látja el a következő szociális alapszolgáltatásokat: házi segítségnyújtás (69 fő veszi igénybe), családsegítés (80-90 fő), gyermekjóléti szolgáltatás.** Az társulás tervei szerint az intézmény feladatkörének bővítésével alapellátásban biztosítani kívánja az időskorúinak napközbeni ellátását, melyhez az Aradi utcai ingatlan felújítása, akadálymentesítése szükséges.

Sásd város lakosságának a kulturális élete számos téren aktív, nagy hagyományokkal rendelkezik. Habár a város büszke ezekre az értékekre a bennük rejlő feszültségek, vagy a belterjesség miatt némelyikük mára kevésbé a város egészének, mint az egyes csoportok – sokszor nem is helyi – tagjainak (klub, egyesület jelleggel) jelentenek elfoglaltságot, sőt, sokuk a fennmaradásuk biztosításához a város szűkös forrásaira is igényt tart.

A város sport-életében az iskolai sportnevelés mellett Sásd Városi Sportkör az egyik legismertebb szerveződés. A város amennyire tudja, támogatja az egyesületi munkát (hely biztosításával), de anyagi lehetőségei korlátozottak, ám az egyesület utóbbi években az MLSZ látványcsapatsport támogatási pályázattal és helyi támogatók, valamint a tagság hozzájárulásával képes volt külső forrásbevonásra és ezzel fejlődésre. A jövőben a pályázatinál érdemes az eddig döntően sporteszköz, sportfelszerelés, illetve személyi jellegű ráfordítások mellett beruházási elemek beépítésével hozzájárulni a használt sportlétesítmények állapotának javításához.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program (2013-2017) c. dokumentumot Sásd Város Képviselő-testülete 119/2013.(XI.13.) KTH. számú határozattal fogadta el. A program külön foglalkozik és intézkedéseket fogalmaz meg a **mélyszegénységben élők és romák, gyermekek, nők, idősek és fogyatékkal élők esélyegyenlőségének javítására.**

Sásd mellett fontos foglalkozni a konzorcium többi településével is, hiszen mind a társadalmi problémák, mind pedig a közszolgáltatások elérése szempontjából ők vannak kedvezőtlenebb helyzetben.

Gödre társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve szerepel az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott település. Népségének száma az utóbbi évtizedekben folyamatosan csökken, sokan elvándoroltak nagyobb városokba a fiatalok közül, a falu elöregedésével az élők sorából is sokan eltávoznak, kevesen születnek, így aztán a település állandó népessége **2016-os KSH adatok szerint 844 fő.** **A foglalkoztatási helyzet jellemzője, hogy nem jutnak tartósan munkához az aluliskolázott, minden téren hátrányos helyzetű, legtöbbször szakképzetlen (vagy elavult szaktudással rendelkező) munkanélküliek.** Elmondhatjuk tehát, hogy a vizsgált település gazdasági, szociális és foglalkoztatási helyzete gyakorlatilag minden tekintetben elmarad Baranya megye egészének átlagától, nem is beszélve a mai Európában jogosan elvárható színvonaltól. Az önkormányzat az **óvodai nevelést, az alapfokú egészségügyi ellátást, a védőnői szolgálatot, és a tanyagondnoki szolgálatot** önállóan látja el, az iskolai nevelés, az önkormányzati hivatal, az **orvosi ügyeletet** működtetését, a **gyermek és családvédelmet** (szociális szolgáltatásokat), és az egészséges ivóvízellátást társulás útján biztosítja. Az Önkormányzat 100%-os tulajdoni hányadával alapított Gödrei Nonprofit Kft. megállapodás alapján vesz részt az önkormányzati feladatok végrehajtásában.

Meződlélekszáma 1960. óta folyamatosan csökkent. Az 1960-as adatok szerint Meződ még egy több mint 300 fős település volt, az 1990-es népszámlálás már 184 állandó lakost talál. A 2016-os KSH adatok alapján lakosságát **129 fő** alkotja. Az utóbbi években a település lélekszáma lényegében stagnált. Az országos statisztikáktól eltérően Meződön a férfiak aránya a magasabb, különösen jellemző ez a gyermekek és fiatalok körében, de az aktív korosztályban is jellegzetessége a népességnek. És bár az idősebb, a 60 év feletti korosztályoknál tapasztalható nagyarányú eltolódás már az országos tendenciákat, a férfiak rosszabb várható élettartam mutatóit, így a nők létszámának jelentős túlsúlyát hozzák, de a települési átlagot ez sem tudta kiegyenlíteni. Sajnos Meződ is az **előregedő** települések közé tartozik, a megfigyelt időszakban megjelenő kedvezőtlen változások, a gazdasági válság pedig még inkább elmélyítették ezt a problémát. **A gyermekvállalási hajlandóság emelkedése érdekében az önkormányzatnak kiemelt figyelmet kell fordítania a gyermekes családok és a nők esélyegyenlőségének biztosítására.**

A népességcsökkenés egyik oka a negatív vándorlási egyenleg, a település 5 év alatt a népessége nagyjából 3 %-át veszítette el az elvándorlás miatt. Meződön az önkormányzat becslései alapján néhány roma család, mintegy 15 roma nemzetiségű lakos él. Meződön helyben több évtized óta nincs iskola, az alap és középfokú oktatás is legközelebb Sásdon elérhető el. A háziorvosi ellátást a település lakossága számára a Sásdon működő 3 felnőtt és 1 gyermek háziorvos biztosítja. Az alapellátáshoz kapcsolódó sürgősségi ellátást (központi ügyeletet) sásdi székhellyel a Sásdi Medicina Egészségügyi Szolgáltató Bt. látja el. A településen jelenleg működő személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások: **étkeztetés, házi segítségnyújtás, család- és gyermekjóléti szolgáltatás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgálat, nappali ellátás idősek és demens betegek részére.**

Mindszentgodisa lakónépességre az elmúlt 5 évben folyamatosan csökkent. Jelenlegi lakossága **836 fő** a KSH 2016-os adatai alapján, amelyben jelentős részt képvisel a német nemzetiség és a roma etnikum is a magyar mellett, közel 40%-a német, 40%-a magyar és 20% roma. A lakosság nagyobb része a környező városok között kénytelen ingázni, - ami a vasúti és közúti közlekedés miatt elég problémás. A belföldi vándorlási mutató szerint a település vonzereje gyenge, tehát az elvándorlás a jellemző. Ennek oka, hogy **a munkalehetőség és az utazási nehézségek miatt hátrányos helyzetben vannak az itt élők.** A népesség növekedése egyedül a bevándorlások számának növekedésével elképzelhető, mivel a falu lakossága öregszik, emellett pedig a gyermekek születésének száma alacsony, és ez az alacsony **gyermekvállalási ráta stabilizálódott.** A településen **óvoda és iskola** is működik, amelyek épülete a nemrégiben elnyert pályázat támogatásából felújításra került. Az említett intézmények mellett **könyvtár** is található Mindszentgodisán, amely **internetelérést** is biztosít a lakosság számára. Fontos adat továbbá, hogy a településen **erősnek mondható a civil összefogás,** amely megállapítást a településen működő hat szervezet is alátámaszt.

Palénak, mint megannyi Baranyai Hegyháti térségben elhelyezkedő településnek természeti környezete igen változatos. Az utóbbi években a település lélekszáma csökkent, a népességfogyás szinte egyenletes ütemben történik, jelenleg már 100 fő alá csökkent a lakónépesség, a 2015-os KSH adatok szerint **90 főt** számlál. Az országos statisztikáktól eltérően Palében a férfiak aránya a magasabb, különösen jellemző ez az aktív korosztályban, de még az idősebbek között is jellegzetessége a népességnek. A megfigyelt időszakban megjelenő kedvezőtlen változások, a gazdasági válság romló mutatókat hozott, a gyermekszám kevésbé haladta meg az idősebb korosztályok létszámát. A gyermekvállalási hajlandóság fenntartása, emelése érdekében az **önkormányzatnak kiemelt figyelmet kell fordítania a gyermekes családok és a nők esélyegyenlőségének biztosítására.** A község népességének fokozatos elöregedése következtében egyre inkább növekszik a szociális ellátások iránti igény. A település népességcsökkenésének jellemző oka a negatív vándorlási egyenleg. Palé településéről elmondható, hogy **sem iskolával, sem óvodával nem rendelkezik.** Ebben a tekintetben, valamint az egészségügyi ellátás szempontjából is jelentősnek mondható a Sásdtól való függés. A településen Meződhöz hasonlóan a **szociális alapellátások elérhetőek** a lakosság számára.

Varga neve a faluban jelenlévő élénk kézművesiparra utal, a 2016-os KSH adatok szerint a népessége **82 fő.** A település lélekszáma 1960. óta folyamatosan csökkent. Az 1960-as adatok szerint Varga még egy csaknem 400 fős település volt, az 1990-es népszámlálás már csupán 132 állandó lakost talál. A népességcsökkenés azóta is drasztikus.

Az utóbbi öt évben a település lélekszáma 13 %-kal csökkent. Az országos statisztikáktól eltérően, de a térség kistelepüléseihez hasonlóan Vargán a férfiak aránya némiképp magasabb. **Varga nem tartozik az elöregedő települések közé, a megfigyelt időszakban a gyermekek száma végig meghaladta az idősebb korosztály létszámát, a csökkenés elsődleges oka a negatív vándorlási egyenleg,** amely az elmúlt 5 év alatt a népessége nagyjából 15 %-ának elvesztését jelenti. A lakosság iskolai végzettsége ugyan egyre kedvezőbb összetételű, de az is kimutatható, hogy **az alacsony iskolai végzettség újratermelődik.** Manapság is minden egyes évjárat körülbelül ötöde a munkaerőpiacon alig konvertálható alacsony iskolai végzettséggel (legfeljebb általános iskola) lép ki az oktatásból. Ennek egyik oka a lemorzsolódás: a középfokú oktatásban jelentős azok aránya, akik elkezdnek valamilyen iskolát, de nem fejezik azt be. A jelenség egyik meghatározó oka a település intézményi ellátásának negatív helyzete és a **Sásdtól való nagyfokú függés.** Az oktatás mellett megfigyelhető az egészségügyi ellátás és a kultúra terén is. A település által biztosított szolgáltatások csupán a korábban Meződ és Palé esetében is felsorolt szociális alapszolgáltatásokra terjed ki.

Váznok Sásdtól északra, Budapesttől 190, Péctől 35, az autópályától 85, a sásdi vasúti csomóponttól 2 kilométerre található másfél száz lakosú zsákfalú. A település lélekszáma 1960. óta folyamatosan csökkent. Az 1960-as adatok szerint Váznok még egy több mint 200 fős település volt, az 1990-es népszámlálás már csupán 168 állandó lakost talál. A népességcsökkenés ezt követően sem állt meg, a negatív rekord 2008-ban volt, amikor a lélekszám nem érte el a 120 főt. Az utóbbi években azonban a folyamat megfordulni látszik, a **lélekszám ismét emelkedik,** a 2016-os KSH adatok szerint **139 fő** a népesség. Hasonlóan a korábban bemutatott kistelepülésekhez, jellemző a férfitöbbség, az országostól eltérően fiatal társadalom és a jelentősnek mondható **negatív vándorlási együttható.** A lakosságszámból adódóan a településen csupán a **szociális alapellátások érhetőek el,** minden más szolgáltatás kielégítése Sásd településéhez kapcsolódóan történik.

Gazdaság

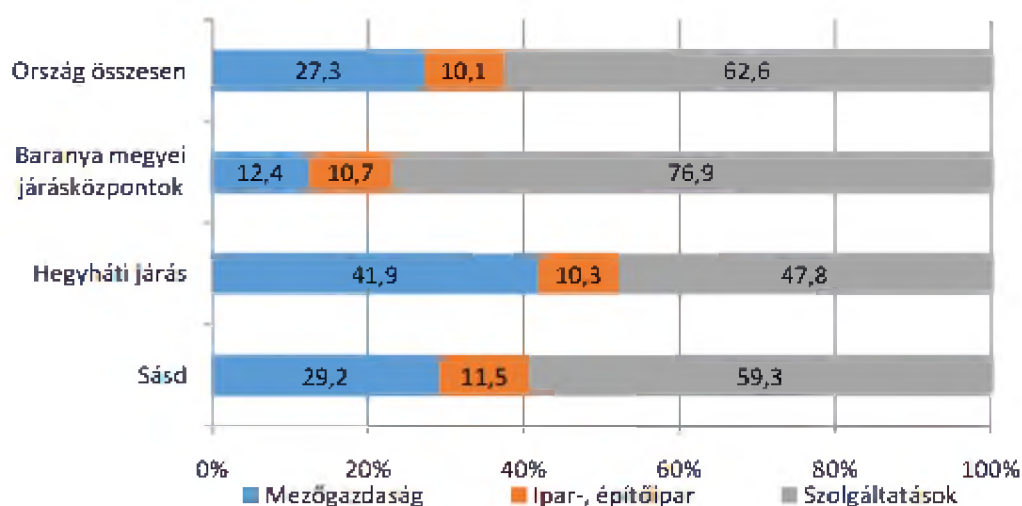
A járás gazdasági helyzete az utóbbi években inkább romlott, mint stagnált. A közigazgatási, egészségügyi, oktatási centralizálások eredményeképp a foglalkoztatók száma egyre csökkent, mára a legnagyobb foglalkoztatók az önkormányzatok és intézményeik lettek, így a munkanélküliség is egyre magasabb. Nagyon kevés vállalkozás tud megmaradni a térségben, ennek eredménye a munkahelyek számának csökkenése. **A közfoglalkoztatás jelenti sok településen az egyetlen lehetőséget valamilyen szintű önellátásra.** Az elmúlt néhány évben megalapított szociális szövetkezetek jelenthetnek egyes települések lakói számára kiutat, azonban külső – főleg kezdeti – támogatások nélkül nagyon nehéz elérni és meghaladni a fedezeti pontot az eredményességben. A turizmus fejlesztése, a saját termelésből származó termények feldolgozása és értékesítése jelenthet esetleges gazdasági fejlődést. A közlekedési és ellátási nehézségek miatt ipari termelés kialakítására nincs sok lehetőség, esetenként 10 – 30 főt foglalkoztató könnyűipari üzemek jöhetnek létre vállalkozások keretében.

A központ, Sásd esetében az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték változását tekintve megállapítható, hogy 2004 és 2012 között összességében emelkedet az adott mutató értéke.

A város adatait egyéb területi szintek adataival összehasonlítva azonban kitűnik, hogy a városi adat csak a járásnál kedvezőbb, egyéb szintek alatti, sőt jóval alatta marad az országos értéknek. Sásd gazdasági szerepe bruttó hozzáadott érték tekintetében tehát csak a járáson belül igazán jelentős. A rendelkezésre álló adatok alapján ezen a területi szinten csak Mágocs értéke jobb (a város 1,7szerese).

A regisztrált vállalkozások száma 2000 és 2007 között nem sokat változva összességében minimálisan változott, majd 2008-tól növekedett. 2000-hez viszonyítva 2010-re 31%-ot ért el a növekedés, ami kisebb részben a 10-49 fős, nagyobb egészében az 1-9 fős vállalkozási kategóriához köthető. A 2013-as év járási szintre vonatkozó adata alapján egyértelműen Sásdon a legnagyobb a gazdasági aktivitás és vállalkozási kedv, azonban a 71%-ban 1-9 fős vállalkozásokból álló kör jellemzően kevésbé járul hozzá a bruttó hozzáadott értékhez. 10-49 fős vállalkozás mindössze 11 db, 50-249 fős vállalkozás csak 1 db van jelen a településen (Sásdi Agro Zrt. 2014-ben 109 főt foglalkoztatott, 2004-ben még 250-et). Mivel a járáson belül emellett alig-alig akadnak foglalkoztatók a vonzáskörzet, foglalkoztatói vonzóerő magas. **A naponta más településről bejáró foglalkoztatottak száma 2011-es népszámlálási adatok alapján 339 fő, ami a helyben foglalkoztatottak 34%-a.**

A regisztrált vállalkozások gazdasági ágazatok szerinti megoszlását vizsgálva megállapítható, hogy a településen a mezőgazdaság részaránya csak kicsivel haladja meg az országos értéket, míg a járásban a részarány igen magas, ami jelzi a térség mezőgazdasági orientációját, ill. ipar hiányát. A járásközpontban tapasztalható, hogy magasabb az összes működő vállalkozás százalékában a szolgáltatási ágazatban regisztrált vállalkozások aránya, mint a járás egészében, ami alátámasztja Sásd környező települések számára is nyújtott mérsékelt szolgáltató szerepkörét (4. ábra).

4. ábra: Regisztrált vállalkozások aránya az egyes gazdasági ágazatokban
(Forrás: Sásd Integrált Településfejlesztési Stratégia I. kötet – 2014)

A regisztrált vállalkozásokon belül a városban döntő többségben (76%-ban) az egyéni vállalkozási forma jellemző a társas vállalkozási formával szemben, ez 12%ponttal meghaladja az országos arányt. A társas vállalkozások különböző formáit tekintve a 2000-es évtized második felében minden területi szinthez hasonlóan a korlátolt felelősségű társaságok száma emelkedett, míg a betéti társaságok száma csökkent. **Mindösszesen egy részvénytársaság van jelen (Sásdi Agro Zrt.).**

A város kereskedelmi életére leginkább az általános elszegényedés volt hatással. A fizetőképes kereslet nélkül nem voltak képesek életben maradni a különböző típusú üzletek. Nagy kereskedelmi láncok (pl. SPAR, ALDI, Lidl, Penny) nem jelentek meg a városban, de ha megtennék, akkor valószínűleg hozzájárulnának a még megmaradt kisebb boltok bezárásához. A helyi gazdaság erejét tükröző helyi adóbevételeket 2006-2011 között elemezve egyedül 2009-ben volt visszaesés az előző évi értékhez képest, a többi évre mind növekedés jellemző. Az öt év alatti emelkedés 117%-os, ami leginkább az 66-os út menti iparterület beindulásának köszönhető, és nagyon kedvező, hisz közben az egész ország küzd a világgazdasági válság hatásaival. A vizsgált időszakban az iparüzési adó helyi adóbevételhez viszonyított aránya 74-89% között mozgott. **A részesedés, vagyis az önkormányzat függése az iparüzési adót fizetőktől kimondottan magas, 2011-ben közel 12%ponttal haladta meg az országos értéket.**

Sásdon statisztikailag nincs se kereskedelmi szálláshely, se egyéb (magán) szálláshely. 2000-2013-as időszakot vizsgálva kereskedelmi szálláshely nem is volt. 2010-ig egy darab magánszálláshely 6 férőhellyel ugyan megjelenik a nyilvántartásban, de 2007-ig minimális és csökkenő, majd ezt követően már vendégszám nélkül. Az idegenforgalom nem jelenik meg a város életében, hivatalos turistautak nem érintik, jelentős idegenforgalmi látványossággal, nagy tömegeket vonzó programmal/rendezvénnyel nem rendelkezik. A tervezett uszoda megépítése esetén szezonálisan ugyan, de várhatóan ki fogja szolgálni nemcsak a helyi, de környéki strandolási igényeket is. Speciális, vallási turizmust érintő projektbe kezdett a helyi katolikus plébános, amely fejlesztés kimondottan a Drinai vértanúk tiszteletére épülő, Rómától kapott ereklyével és az ingolstadti Mária kegykép másolatával rendelkező kápolnához köthető. Megvalósulásával új színfolt jelenik meg a városban, bár idegenforgalmi szempontból nem számottevő, de mégis érdekes és az érintett közösségre kedvező hatást fog gyakorolni.

A közigazgatás és civil szféra szereplői mellett a település gazdasági szervezetei, vállalkozói is előszeretettel vették igénybe beruházásaikhoz az Európai Unió forrásait. A 2007-2013-as időszakban sásdi megvalósíthatósági helyszínen gazdaságfejlesztési célú projekteket csak helyi, vagy legalább fiókteleppel rendelő vállalkozás valósított meg. Ami azt mutatja, hogy a helyi cégek is használták a pályázati forrásokat fejlesztéseikhez, ill. jelzi a belső gazdasági résztvevők erősödését. Emellett azonban annak is jele, hogy külső befektetők nem jelentek meg (pályázati kiírás miatt nem tudtak/akartak, vagy létrehozta helyi céget, telephelyet stb.). Az elmúlt évekhez kapcsolt jelenség, hogy számos, általában máshol bejegyzett szociális szövetkezet kezdett hátrányos helyzetűeket segítő projektbe. A szövetkezetek működése erősen pályázatfüggő és pályázati támogatásra koncentráló, egyelőre részleges, rövid távú eredmények vannak, foglalkoztatási hatás időleges.

Az elmúlt években az önkormányzatok gazdálkodásának legfontosabb befolyásolója a változó gazdasági környezet és az állami és az önkormányzati feladatok arányeltolódása volt. A lezajlott változások hatására romlottak a költségvetési gazdálkodási feltételei, hisz olyan gazdasági folyamatok érvényesültek, amelyek mind az állami támogatások, mind a saját bevételek vonatkozásában alacsonyabb bevételi szintet hoztak. A feladatátrendeződés (alap-, középfokú oktatás és járási hivatalok által átvett feladatok), támogatás átalakítás (feladatfinanszírozás a szabadon felhasználható normatív támogatás helyett) és adóssághozjárulás gazdálkodásra gyakorolt hatása az önkormányzatnál egyrészt a létszámcsökkenésében, másrészt az bevételek és kiadások változásának következtében a

pénzügyi helyzet – sok településsel ellentétben – lényegesen javult, gazdálkodása biztonságossá, tervezhetőbbé vált.

A város legismertebb erőfeszítése a térség gazdaságának fejlesztése érdekében az iparterület kialakítása, amelynek első parcelláját 2008-ban, majd még kettőt 2009-ben sikerült értékesíteni. Az ipari terület további fejlesztését gyorsítaná a rendelkezésre álló telkek magántulajdonosoktól történő kisajátítása, megvétele. **Az önkormányzat gazdaságfejlesztési tevékenysége részben az Európai Unió támogatásával megvalósult fejlesztéseinek révén is érvényesült.** Mivel az önerőből illetve támogatásból megvalósított beruházások nem termelő jellegűek, így ezek közvetlenül csak rövidtávon az ilyen beruházások az építés időszakában rendelkeztek egyértelmű gazdaságfejlesztési hatással (több helyi vállalkozásnak jelentettek bevételt és egyben helyi és környéki munkavállalónak foglalkoztatást). Az akadálymentesítés, intézmények felújítása, kialakítása, szoborpark, utak felújítása stb. fenntartása – amennyiben nem eredményeztek költségmegtakarítást (pl. korszerűsítés igen) – hosszabb távon a működési hiány növeléséhez járul hozzá. Azonban az is igaz, hogy a vállalkozások számára is használt infrastruktúrákat érintő beruházások közvetetten ugyan, de hozzájárulnak a gazdasági környezet javításához, vállalkozások jobb működési környezetéhez, így a háttér-infrastrukturális fejlesztések megvalósítása, megvalósításának elősegítése fontos feladata az önkormányzatnak.

Az elmúlt időszakban a romló gazdasági környezet kihatással volt a helyi gazdaság teljesítményére és fejlesztéseire is. **Sásd egyik legnagyobb gondja a helyi munkanélküliség, amelynek csökkentése fontos feladat.** A város számára ebben a környezetben, aránylag könnyen elérhető városok (pl. Dombóvár, Komló, Kaposvár, Pécs) foglalkoztatási hatása nem hagyható figyelmen kívül, hisz a **foglalkoztatottak 46%-a más településre jár dolgozni.** Azonban a hátrányos helyzetű rétegnél döntő mértékben csak helyi foglalkoztatással lehet javítani a helyzeten, ugyanis az ingázás költségeit ez a réteg nem képes kitermelni. Éppen ezért sok egyéb szerveződés mellett az önkormányzat is igyekszik támogatni, illetve kidolgozni képzési programokat (közmunka programon belül is), hogy a hátrányos helyzetű, munka nélkül élők elhelyezkedési esélyeit növelje, és a helyi (vagy betelepülni szándékozó) vállalkozások számára használható helyi munkavállalók álljanak rendelkezésre, ehhez azonban többek között maguk az érintettek motiváltságára és tenni akarására is szükség van.

Gödre és a környező falvak a rendszerváltást követően súlyos foglalkoztatási válsággal szembesültek. A Sásdi kistérség településein a foglalkoztatottak száma, a megélhetést biztosító meghatározó munkaadók, a bánya bezárása, illetve a mezőgazdasági nagyüzemek, a nagy erdészetek elhúzódó és mély válsága miatt, 43%-kal csökkent. A foglalkoztatás megropppanása mögött több tényező is húzódik, amelyek közül kiemelendő a helyi gazdaság meggyengülése és a gazdasági központok jelentősnek mondható térvészése, ami meggátolja a komoly mértékű ingázás kialakulását ezekbe a relatíve távoli, 30-40 kilométerre fekvő gazdasági centrumokba. Az gödrei munkanélküliségi adatokból egyértelműen látszik, hogy a településünkön még a megyei mutatóknál is rosszabb a helyzet. Az adatok jól prezentálják a 2008-as gazdasági válság hatását is. 2008-ban és 2009-ben az aktív korú népesség 15 %-a volt nyilvántartott álláskereső, amely 2010-ben 18%-ra emelkedett és még 2011-ben is megközelítően 17% volt, egyaránt meghaladva az országos és a megyei átlagot. Gödrén 2011-ben összesen 91 regisztrált gazdasági szervezet tevékenykedett, ezek közül 66 regisztrált egyéni vállalkozás, emellett 4 kft., 4 bt., 1 szövetkezet és 1 rt. működött.

A vállalkozások közül 22 ismeretlen létszámmal, 60 vállalkozás 1-9 fős alkalmazotti létszámmal, 1 vállalkozás 10-19 fős létszámmal, és 1 vállalkozás 50 főnél több munkavállalót foglalkoztató létszámmal működött. A település jelentősebb vállalkozásai a mezőgazdaság és erdőgazdálkodás, az építőipar, a kereskedelem, és a pénzügy, biztosítás területen tevékenykednek.

Mindszentgodisa településén nem tapasztalhatók olyan gazdasági változások, amelyek az állástalanok számát csökkentenék, az önkormányzat a Kormány által meghirdetett **Startmunka** közfoglalkoztatási programban vesz részt, melyben mezőgazdasági termelés, mezőgazdasági utak takarítása, árkok tisztítása, burkolása zajlik. A közmunka olyan foglalkoztatási programok indítását jelenti, amelyek a munka és a gyakorlati képzés összekapcsolásával a munkavállalási hátrányok leküzdését, gyakorlati tapasztalatok megszerzését teszik lehetővé. A nyilvántartott állás keresők számának vizsgálatakor megállapíthatjuk, hogy a nők aránya jóval több, mint a férfiaké. Ez főleg a roma nők alacsony iskolai végzettségével és foglalkoztatási arányával magyarázható. Jövedelmük, még a roma férfiakénál is alacsonyabb. **A 15-64 éves közötti lakosság 2017 januárjában 5,27 %-os arányban nyilvántartott állás kereső,** amely javulás meghatározó oka a Startmunka program.

A **Meződön** élők foglalkoztatási helyzete a környező kistelepülések, a kistérség hasonló nagyságú községeihez képest kedvezőnek mondható. Ez azonban nem a településen elérhető munkahelyek miatt alakult így. Az önkormányzati közfoglalkoztatáson felül ugyanis a településen nincs foglalkoztató. Ugyanakkor Sásdra, Dombóvárra, Komlóra és Pécsre még megfelelő szintű a bejárási lehetőség, a település lakóinak lehetőségük van e városokban munkát találni. A bejárási nehézségek azonban az alábbi táblázatból is kitűnik, hogy reálisak. Sásdra még csak-csak lehetséges a napi ingázás, az innen induló járatokra való rácsatlakozás azonban már nehézségeket okozhat – munkaidő-beosztástól függően. Munkaerő-piaci statisztikák alapján Meződ községben a munkanélküliségi ráta a romló gazdasági feltételek, a gazdasági válság miatt növekvő tendenciát mutat. A környékbeli kistelepülések rossz mutatóihoz hasonló arány kezd kialakulni, az országos átlagot meghaladó munkanélküliséggel. **A veszélyeztetett csoportokkal kapcsolatos adatok hiányosak,** nem állnak rendelkezésre. Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek. **Alacsony továbbá a 15-24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele is.** A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje is. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja.

A **Paléhoz** hasonlóan zsáktelepülések helyzete kilátástalan. Az önkormányzati közfoglalkoztatáson felül ugyanis a településen nincs jelentős foglalkoztató. Két kisvállalkozás működik, néhány fős, főként alkalmi foglalkoztatással. Ezen túl egy mezőgazdasági családi gazdaság van a faluban, mely külső munkaerőt nem igényel. Bár Sásdra, Dombóvárra, Komlóra, Kaposvárra és Pécsre még megfelelő szintű a bejárási lehetőség, a település lakóinak lehetőségük van e városokban munkát találni, amennyiben a bejárási lehetőségek ezt megengedik.

Munkaerő-piaci statisztikák alapján Palé községben a munkanélküliségi ráta a vizsgált időszakban a romló gazdasági feltételek, a gazdasági válság miatt növekvő tendenciát mutat. A környékbeli kistelepülések rossz mutatóihoz hasonló arány jellemző, az országos átlagot meghaladó munkanélküliséggel. Az állást keresők között hagyományosan jelentősen nagyobb a férfiak aránya, bár ez az utóbbi két évben kiegyenlítődni látszik. Az álláskereső tartós munkanélküliségét vizsgálva megjelenik egy újabb elem is, az álláskereső nők egyre nagyobb arányban, 2011-ben például háromnegyedük 180 napnál hosszabb ideje munkanélküli. A hosszantartó munkanélküliség igen nehéz helyzetbe hozza az érintett családokat, hiszen ez a réteg többnyire nem rendelkezik megtakarításokkal, így nagyon nagy szerepe van a szociális ellátó rendszernek abban, hogy a munka nélkül maradt családok létfenntartása megoldottá váljon.

Varga munkaerőpiaci viszonyai zsáktelepülésként hasonló képet mutat Paléhoz, az önkormányzati közfoglalkoztatáson felül ugyanis a településen nincs foglalkoztató, így csupán a környező nagyobb települések jelentenek valódi alternatívát, amelyet azonban a közlekedés jelentősen megnehezít. Varga községben **a munkanélküliségi ráta a romló gazdasági feltételek, a gazdasági válság miatt növekvő tendenciát mutat**, különösen rossz helyzetben vannak ezáltal a pályakezdők és a nyugdíj előtt állók is. A kedvezőtlen helyzet következtében a településre jellemző jövedelmi viszonyok is negatív képet mutatnak, amely a lakosság életminőségét is alapvetően határozza meg.

Vázsok Vargához és Paléhoz hasonlóan kedvezőtlen viszonyokkal bír a foglalkoztatási helyzetet tekintve. A **település egyetlen foglalkoztatója az önkormányzat**, zsáktelepülésként pedig a környező, jobb pozícióban lévőtelepülések elérése sem zökkenőmentes. Mindezek együttesen alakítják ki a napjainkra jellemző negatív tendenciát, amely a térség kistelepülésinek jövőképét is kedvezőtlen irányban befolyásolja.

1.2. A projekt indokoltsága, szükséglet és igényfelmérés módszere

A teljes tervezési folyamat során biztosítottuk az átláthatóságot és nyilvánosságot, mely hosszú távú, jól felfogott érdeke a helyi közösségnek. A munkafolyamatban az érintettek már a tervezési folyamat elején, ahelyzetfeltárás, problémafelvetés során kapcsolatba kerültek egymással, megismerve egymás érdekeit, szándékait, elképzeléseit. A projekt közös gondolkodás soránkonszenzussal jött létre, így gyakorlatilag minden résztvevő elköteleződött már a munka során a szükséges feladatok végrehajtása mellett.

A módszertan során a következő alapelveket tekintettük irányadónak:

- nyílt egyeztetések, amelyekbe bárki bekapcsolódhat
- szakembereket hívtunk meg, akik az elmúlt években tevékenységük alapján láthatóak és elismertek a helyi közösségben a felhívás által megfogalmazott feladatok területén
- külső szakértő is jelen volt az egyeztetésen, azonban fontos, hogy ne csak külső szereplő határozza meg irányokat, így nem fordulhat elő, hogy nem érzik magukénak a meghatározott célokat és irányokat a helyi közösség szereplői, vagy úgy éreznék, hogy nincs ráhatásuk a folyamatokra és passzív résztvevővé válhattak volna. Ez által jelentős aktivitást sikerült elérnünk.

- az egyeztetéseket mindig egy kijelölt személy koordinálta, de alá-fölérendeltségi viszony nélkül mentorálta a folyamatokat
- mindenki kapott lehetőséget a véleménye elmondására
- aki bármilyen oknál fogva a nyílt találkozón nem tudott részt venni, az a Sásdi önkormányzat munkatársainál (pl. Rab Norbert, Koszorús Tímea) írásban is tehetett javaslatot
- a tervezési folyamat során a vélt konfliktusok és ellentmondások is felszínre kerülhetnek a helyi szereplők között, melyeket adott időben kezelve elkerülhetjük a sokszor megvalósításkor előbújó „rejtve maradt aknákat”.
- az előzőeken túl olyan szereplők is egy asztalhoz kerültek, akik az egyeztetések során tapasztalták meg, hogy milyen mindenki számára hasznos együttműködési lehetőségek nyílhatnak meg közöttük a továbbiakban. Így a projekt tanulmány elkészítésének folyamata egy közös tanulási folyamattá vált, ahol egymás nehézségeit és erősségeit is jobban megismerték a szereplők.

A nagy létszámú, széles körű egyeztetések során leginkább a problémák és hiányosság felvetése történt meg. A résztvevők egy része pedig már a tervezett programjaikat mutatta be. Az egyeztetésekről jelenléti ív és emlékeztető készült.

1.2.1. A szakterület elemzése

Az Európai Unió stratégiai célja a foglalkoztatottak arányának 75%-ra történő növelése, és ezzel egyidejűleg a foglalkoztathatóság javítása 2020-ig. A foglalkoztathatóság szoros összefüggést mutat az iskolai végzettség szintjével, a képesítésekkel, ezért is irányul az Európa 2020 stratégia öt számszerű célkitűzéseinek egyike az alacsony iskolai végzettségűek arányának visszaszorítására. **A célkitűzés szerint az EU átlagában az oktatást-képzést középfokú végzettség/szakképzettség nélkül elhagyó 18–24 évesek arányát a korosztály 10 százaléka alá kell csökkenteni.**

A korai iskolaelhagyás rátája az Európai Unióban hivatalosan használt definíció szerint azon 18–24 évesek arányát méri, akiknek (még) nincsen középfokú (ISCED 3 szintű, szakmunkás vagy érettségi típusú) végzettsége, és nem is vesznek részt oktatásban vagy képzésben. A mutatót az Eurostat által koordinált éves, nagymintás munkaerő-felvétel alapján számítják. A mutató tulajdonképpen egy alsó becslés, hiszen a 18–24 éves, oktatásban résztvevők egy bizonyos hányada később sem fog középfokú végzettséget szerezni. Ráadásul a felmérés bármilyen, tehát nem végzettséghez vezető oktatásban való részvétel esetén sem sorol egy fiatalot a korai iskolaelhagyók közé.

Magyarországon az oktatási-képzési fejlesztések és beruházások döntő többsége az Európai Szociális Alap (ESZA) forrásaiból történik. **A végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentésére irányuló politikák az Európai Szociális Alap egyik beruházási prioritását jelentik.** A 2014–2020 közötti pénzügyi ciklusban a kohéziós politika jogszabályai alapján az ESZA-forrásokhoz való hozzáférés előfeltétele: nemzeti stratégia készítése a végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni politikákról.

Az Európai Unió Oktatási Tanácsa 2011-ben Ajánlást fogadott el a korai iskolaelhagyás csökkentését célzó szakpolitikákról. A tanácsi Ajánlás felhívja a tagállamok figyelmét arra, hogy azonosítsák a végzettség nélküli iskolaelhagyást előidéző társadalmi és oktatási tényezőket, folyamatosan figyeljék a leginkább veszélyeztetett célcsoportok tanulási pályáját, építsenek ki korai jelzőrendszert a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése céljából, és dolgozzanak ki specifikus beavatkozásokat azok számára, akik ezek nélkül biztosan kihullanának az oktatási rendszerből.

Végül legyenek olyan kompenzáló, második esély programjaik, amelyek a nappali tagozatos, iskolarendszerű oktatásból már kimaradtak számára biztosítják a foglalkoztathatósághoz szükséges készségek, képességek elsajátításának esélyét.

A végzettség nélküli iskolaelhagyás az iskolai kudarcok, a lemorzsolódás gyakori következményére, az alacsony iskolázottságra, továbbá ennek eredményeképpen a munkaerőpiacról és a társadalomból való kirekesztődés veszélyére irányítja a figyelmet. A fogalom mögött álló társadalompolitikai megközelítésből következően, a végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni stratégia beavatkozásainak nemcsak a 18–24 év közötti fiatalokra, hanem – a probléma újratermelődésének megfékezése érdekében – a korábbi iskolaköteles, valamint az iskoláskor előtti korosztályokra is ki kell terjednie.

A magyar Kormány az EU 2020 stratégia céljainak hazai megvalósítását szolgáló Nemzeti Reform Programjában vállalta, hogy a végzettség nélküli iskolaelhagyók arányát az évtized végére 10%-racsökkentse. Magyarországon a végzettség nélküli iskolaelhagyók aránya elmarad az Európai Unió átlagától, 2011-ben és 2012-ben némileg nőtt az arány, de sikerült továbbra is az uniós átlag alatt tartani. Ennek a növekedésnek részben demográfiai (csökkenő tanuló népességen belül folyamatosan nő a HH/HHH, SNI-s diákok aránya), részben oktatási okai vannak (lényegesen alacsonyabb arányban képes a köznevelés a hátrányos helyzetű tanulókat befejezett középfokú végzettségig eljuttatni, elsődlegesen a szakképzésben jelentkező magas végzettség nélküli iskolaelhagyás miatt). Oktatási rendszerünk az elmúlt 20 évben nem volt képes meghatározó mértékben csökkenteni a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek családi környezetéből fakadó elmaradásait. Mivel a végzettség nélküli iskolaelhagyás és az elfogadhatatlanul alacsony iskolai tudásszint között nagyon erős kapcsolat áll fent, a 2012-es PISA mérések adatai alapján csökkenteni kell a végzettség nélküli iskolaelhagyás tekintetében veszélyeztetett tanulók számát.

Ez felhívja a figyelmet arra, hogy a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkenése érdekében az oktatási rendszer minőségét, hatékonyságát és eredményességét, a képzettségi szint javítását szolgáló intézkedésekre nagy szükség van. Ugyanakkor az alacsony képzettségű fiatalok munkaerőpiacon való elhelyezkedésében, a változó gazdasági, munkaerő-piaci környezethez való alkalmazkodásukban és a foglalkoztathatóság javításában kiemelt szerepe van a komplex, összehangolt szakpolitikáknak (szociál- egészség- kultúrpolitika, a munkahely teremtési kezdeményezéseknek stb.), és hangsúlyosan a felnőtt- és szakképzésnek.

A végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése közvetlenül javítja az egyének életesélyeit, foglalkoztathatóságukat, alkalmazkodóképességüket, a vonatkozó stratégia pedig közvetve járul hozzá a társadalmi szolidaritás, felzárkózás további erősítéséhez, a polarizálódás, a leszakadás és a szegénység elleni küzdelemhez.

A végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni küzdelem stratégiája megfelelő végrehajtásával javul a köznevelési és szakképzési rendszer eredményessége, fejlődnek a kikerülő fiatalok készségei és kompetenciái, továbbá egyre szélesebb fiatalkori csoportok fognak rendelkezni középfokú végzettséggel és képesítéssel, s várhatóan jelentősen csökken az iskolafokozatokon belüli és az iskolafokozatok közötti végzettség nélküli iskolaelhagyás, végzettség nélküli iskolaelhagyás.

1.2.2. A projekt szükségességét alátámasztó probléma bemutatása

Az állami és az önkormányzati feladatellátás legfontosabb feladata a közszolgáltatások megszervezése. Az Ernst Forsthoff által leírt „szolgáltató közigazgatás” elmélete is ezt a megállapítást tükrözi. De mit is értünk „közszolgáltatás” alatt? **A közszolgáltatás elnevezéséből adódóan egy szolgáltatás, amiben meghatározó jelleg jut annak közösségi mivoltára, illetve arra, hogy az ebbe a körbe tartozó szolgáltatások megszervezésének feladata a közszférára hárul.** Ebből az következik, hogy ezeket a szolgáltatásokat akkor is el kell látni, ha azok közgazdasági értelemben nem gazdaságosak. Hoffman István definíciója szerint: „Közszolgáltatásnak azok a gazdasági szempontból új érték teremtésével járó tevékenységek tekinthetők, melyek tiszta, vagy vegyes közjavak előállításához és azokkal összefüggő szolgáltatásokhoz kapcsolódnak és nem foglalják magukban az állam közhatalom birtokában ellátott tevékenységét.” „... a legfontosabb közszolgáltatások az egyes országok alkotmányaikban manifesztálódnak- alapjogként. A szolgáltatást az állam jogi úton, meghatározott eljárás keretében minősíti közszolgáltatásnak, s ezt a szolgáltatást az állam nyújtja, finanszírozza vagy szabályozza.” (Dietz Ferenc – Kirchhof Attila – Molnár Ildikó – Stecné Barati Izabella, 2011)

A települések közötti együttműködések fontosságát jól leírja Arany Orsolya és Bak Judit és Haraszi Adrienn munkássága. Hazánkban már a 20. század közepétől előtérbe került a centralizált tervezés gondolata, elsősorban a kormány korlátlan rendelkezési joga folytán. A rendszerváltást követő időszakban a decentralizációs folyamatok kerültek előtérbe, ezzel egy időben azonban felerősödtek a térségi és települések közötti együttműködések, mivel a szétaprózott szervezetek képtelenek a hatékony igazgatási feladatellátásra. **A térségi és települések közötti együttműködésekkel a közszolgáltatási ellátások hatékonyabban oldhatóak meg mind az állampolgárok egyenlő hozzáférése, ellátása, mind gazdaságossági szempontból** (Arany – Bak – Haraszi, 2008).

A Hegyháti (Sásdi) járás és Sásd településhálózati pozícióját a közlekedés-csomóponti elhelyezkedése nagyban befolyásolta eddigi története folyamán. A környező településekkel kapcsolatos viszonyban megerősödött szerepét a 1850-1979 között betöltött járásszékhelyi cím is segítette. A kisváros az intézményeinek fejlesztésével, járási színvonalú szolgáltatások nyújtásával kíván megfelelni 2013-ban ismét megkapott járásközponti szerepkörének. Mivel a járáson belüli társadalmi, gazdasági viszonyok, közlekedési hálózatok és elérhetőségek miatt mikrotérségi központok (Sásd, Mágocs, Vásárosdombó, Mindszentgodisa és Gödre) alakultak ki, ezért tényleges vonzáskörzet kicsi. A város generálta fejlesztő hatások a környezetére nézve nem számottevőek, valamint a város-vidéke kapcsolat is több tekintetben hiányos. Centrum funkciói közül jelenleg a legdominánsabb az oktatás, de igazgatási szerepköre is erősödik. A járáson belüli eltérő fejlettségű települések vannak.

A környező településekről a városban végzett munka vagy tanulás, esetleg ezek elérése miatti átutazás révén jellemző a napi szintű kapcsolat, egyéb esetben esetleges, laza a kötelék.

Sásd és a konzorciumot alkotó többi település esetében is általános problémát jelent a népesség évtizedek óta tartó folyamatos csökkenése. Habár az öregedési index alapján az országos átlagnál pozitívabb helyzetkép rajzolódhat ki a térség településeiről, a negatív vándorlási egyenleg miatt így is jelentős a népességfogyás. A migrációban résztvevő lakosság jellemzően a magasabban kvalifikált, az átlagosnál magasabb iskolai végzettségűből tevődik össze, ezért a folyamat jelentős hatással bír a foglalkoztatásra is, főként a kistelepüléseken, azon belül is a zsákfalvak esetében. Nem meglepő tehát, hogy a vizsgált települések döntő többségében megfigyelhető, hogy az országosnál alacsonyabb az iskolázottság és magasabb a munkanélküliségi ráta.

Sásd oktatási szolgáltatásai járási szerepkörűek, melyben az állami intézmények mellett más szereplő (egyházi, magán) nincs jelen. **A szakképzés magas színvonalú ám egyáltalán nem illeszkedik a város és térsége igényeihez.** A szakiskola és szakközép hozzájárul ahhoz, hogy a képzett fiatalok elvándoroljanak oda, ahol hasznosítani tudják a megszerzett tudást. **A tanulói létszám az általános demográfiai folyamatokból eredően csökkenő, kimagasló arányú (ált.isk. 43%, szakképző: 90%) bejáró tanulóval.** A tanulók közel fele hátrányos és halmozottan hátrányos fiatal. A kollégiumi ellátás a szakiskolások és szakképzősök számára nem biztosított. Habár az elmúlt években voltak fejlesztések, az iskolai sportlétesítmények egy része így is fejlesztésre szorul, tanuszoda kiépítésére nagy igény van, ami várhatóan meg is valósul. Az egyesületi kezelésben lévő városi sportlétesítmények egy része is megérett a felújításra. Sásdon kívül a vizsgált települések közül Gödrén és Mindszentgodisán működik oktatási intézmény, amelyek az említett településeken túl a szomszédos falvak igényeit is ellátják.

Az óvodai hasonló képet mutat, Sásd mellett ugyanis Gödre és Mindszentgodisa is működtet saját településén önálló óvodát. A többi település esetében már a legkisebb gyermekek is ingázni kényszerülnek a környező települések valamelyikére.

Az egészségügyi ellátórendszer szintén Sásd településén koncentrálódik. Az ellátórendszer az alapellátásra szorítkozik, egykor pl. Tüdőgondozó is volt a településen, de anyagi, fenntartási okokból 2013-tól Dombóvárról látják el a szolgáltatást. Járóbeteg-szakellátás helyben nem biztosított, ám a város és térsége szempontjából is kedvező, hogy egy mentőállomás kialakítása folyamatban van. A 14 település társulása által létrehozott szociális és gyermekvédelmi intézmény lát el a társulás településein a szociális alapszolgáltatásokat, mely körének bővítése tervezett. A törvényi kötelezettségek és a növekvő igények ellenére szakellátás (idősek otthona) nincs a városban, így ennek pótlása fontos cél. A szociális ellátás pénzügyi, természetbeli formája gyökeres átalakuláson ment keresztül, a település döntésére bízva számos adható támogatást. A települési támogatás az önkormányzatok gazdasági helyzete alapján legtöbb esetben jelképes. Az önkormányzat mindenekelőtt módon igyekszik élni a közfoglalkoztatás rendszerével, ezzel segítve a legtöbb esetben hátrányos helyzetű, alacsony végzettségű rászoruló lakosságot.

Sásd esetében kedvezőbb képet mutat a munkaerőpiaci lehetőségek vizsgálata, azonban a kisebb települések esetében gyakran az önkormányzat jelenti az egyetlen alternatívát a foglalkoztatást tekintve.

Sásd gazdasági szempontból (bruttó hozzáadott értéket tekintve) csak a járáson belül minősül éllavasnak, ami hátrányos helyzetű települések gyűrűjében nem jó eredmény, azonban a gazdasági aktivitás, vállalkozási kedv magas. A regisztrált vállalkozások zöme foglalkoztatóként nem jelentős, a legmagasabb 50-249 fős vállalkozási kategóriában mindössze 1 db van a településen. A vonzáskörzet, foglalkoztatási vonzóerő aránylag magas, hisz több százan vállalnak más településről munkát a városban. Az egyetlen nagy foglalkoztatón kívül sok munkahelyet nem teremt a mezőgazdaság, a halászat (víztárolók révén) az adottságok ellenére jelenleg nincs kihasználva. A működő vállalkozásokat tekintve megállapítható, hogy összességében a szolgáltatás, ipar és kereskedelem alkotja a város gazdasági bázisát. Ezen belül a kereskedelem és gépjárműjavítás nemzetgazdasági ág jóval (13%-kal) az országos átlag feletti részarányú.

A helyi gazdaságban a 2008-ban kezdődött válság hatása az iparüzési adó bevételek változását vizsgálva csak kismértékben tükröződik vissza, ami leginkább a 66-os út melletti iparterületen időközben betelepült vállalkozásoknak köszönhető. Az elmúlt években a kiskereskedelmi üzletek száma nagymértékben visszaesett, ezen belül a ruházati és élelmiszerüzletek terén drasztikus csökkenés ment végbe. Mivel idegenforgalom gyakorlatilag nincs, ezért leginkább a helyi és környéki lakosok romló gazdasági viszonyait és az otthonaikba visszahúzódnást (Internet-hatás) tükrözi, hogy a vendéglátás területén nagyarányú volt a visszaesés.

Az elmúlt években több helyi bázisú vállalkozás vett igénybe gazdaságfejlesztési célú EU forrást projektjéhez. Az összesen több százmilliós fejlesztések hozzájárultak a gazdasági szervezetek megerősödéséhez, azonban a foglalkoztatottsági hatások nem látványosak, igaz probléma az is, hogy nem áll rendelkezésre megfelelő képzettségű helyi munkaerő sem. A további fejlesztéseket/betelepüléseket azonban gátolja, hogy az ipari terület területi bővítése korlátozott, belső úthálózata fejlesztendő.

Az önkormányzati gazdálkodásra a racionalitás és a komoly költségcsökkentő létszámleépítés (de még így is a második legnagyobb foglalkoztató), és a lehetőségekhez való alkalmazkodás jellemző. A költségvetésben tükröződtek a feladatátrendeződés (alap-, középfokú oktatás és járási hivatalok által átvett feladatok), támogatás átalakítás (feladatfinanszírozás a szabadon felhasználható normatív támogatás helyett) és adóssághkonszolidáció gazdálkodásra gyakorolt hatásai. Az önkormányzat mindazonáltal most gazdálkodását biztonságosabbnak és tervezhetőbbnek érzi. A vagyongazdálkodás terén az utóbbi években megvalósult fejlesztések a forgalomképtelen és a korlátozottan forgalomképes vagyont jelentősen növelték. A forgalomképes vagyont a város mára szinte teljesen felélte. A helyi önkormányzat gazdaságfejlesztési tevékenysége az 66-os út menti iparterület kialakításával mára az iparüzési adóbevételek emelkedésében tetten érhető. Az EU forrású önkormányzati projektek közvetlenül leginkább csak a beruházások kivitelezésének időszakában pörgették a helyi gazdaságot, egyébként arra hosszú távú kedvező hatást nem gyakoroltak. Közvetve az infrastrukturális fejlesztéseknek azonban segítik a vállalkozások jobb, biztonságosabb működését. A gazdaságot (szociális gazdaságot) fejlesztő tervek nagyobb számban jelennek meg és már folyamatban van a helyi piac kialakításának tervezése, amely lehetőséget nyújt a helyi, járási portékák, termények árusítására.

A hivatal foglalkoztatáspolitikája racionalizált, az önkormányzat beruházásainál, fejlesztéseinél helyi **vállalkozások részvételét próbálja elősegíteni, és a foglalkoztatás növelése érdekében minden rendelkezésére álló közmunka és közfoglalkoztatási lehetőséggel is élt/él** (Start Munkaprogram, kulturális közfoglalkoztatás, stb.).

A védőnői lekérdezések során gyűjtött adatok alapján megállapíthatjuk, hogy a gyermekeket érintő legnagyobb súlyú egészségügyi problémák a mozgásszervi (az iskolai védőnői szűrések adatai alapján a mozgásszervi problémák a tanulók 41% érintik,) a pszichés, motoros funkciózavarok(megvizsgált tanulók majdnem egyharmada), a magatartás és viselkedési problémák (41%), a személyi higiéniével kapcsolatos problémák (13%), valamint a szenvedélybetegségek egyre fiatalabb életkorban való megjelenése okozza. A védőnők tapasztalatai szerint a tizennégy évnél fiatalabbaknak is legalább a fele érintett az aktív vagy passzív dohányzásban, valamint az alkoholfogyasztás is jelentős, a gyermekek több mint egyharmada érintett a problémákban. A pályázatban részt vevő településeken élő óvodáskorúakközül hátrányos helyzetűek aránya 8,1 %, a halmozottan hátrányos helyzetűek aránya 27,9%. Ezen adatok alapján kiemelt fontosságú a 3-7 éves korosztály egészségfejlesztése, hiszen a primer prevenciót már a legfiatalabb közösségekben célszerűen nem nélkülözheti a család, mint elsődleges szocializációs közeg egészségfejlesztését. A 2015. –évi Egészségjelentés szerint a három legnagyobb egészségvesztést okozó betegcsoport a szív-érrendszeri, a tumoros és a mozgásszervi betegségek. Mindhárom betegcsoport tekintetében megállapítható, hogy az életmódbeli rizikófaktorok súlya igen nagy, prevenciós lehetőségei széleskörűek és kiemelt fontosságúak.

1.2.3. Szakmapolitikai, jogi háttér

2009-ben az „Oktatás és képzés 2020” négy közös uniós célkitűzést határozott meg, melyeket 2020-ig kell teljesíteni az oktatási és a képzési rendszerekben jelentkező kihívások kezelése érdekében:

- Meg kell valósítani az egész életen át tartó tanulást és mobilitást.
- Javítani kell az oktatás és a képzés minőségét és hatékonyságát.
- Elő kell mozdítani a méltányosságot, a társadalmi kohéziót és a tevékeny polgári szerepvállalást.

Az oktatás és a képzés minden szintjén ösztönözni kell az innovációt és a kreativitást – a vállalkozói készségek fejlesztését is beleértve.

Az oktatás terén az EU azt tűzte ki célul, hogy 2020-ra az uniós tagországokban:

1. (4. életévüket betöltött óvodáskorú) gyermekek legalább 95%-a részesüljön koragyermekkorai nevelésben;
2. 15 éves fiatalok körében ne érje el a 15%-ot azoknak az aránya, akik nem rendelkeznek kielégítő készségekkel az olvasás, a matematika és a természettudományok terén;
3. 18–24 évesek körében maradjon 10% alatt az oktatási és képzési intézményekből lemorzsolódók aránya;
4. 30–34 éves korosztály tagjainak legalább 40%-a rendelkezzen felsőfokú iskolai végzettséggel;
5. felnőttek legalább 15%-a vegyen részt egész életen át tartó tanulásban;

6. a felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkező fiatal diplomások legalább 20%-a, a 18–34 éves, szakmai alapképzettséggel rendelkező felnőtteknek pedig legalább 6%-a rendelkezzen valamilyen külföldön szerzett tanulmányi vagy képzési tapasztalattal
7. legalább 82% legyen a munkahellyel rendelkezők aránya azok között a 20–34 éves fiatalok között, akik középiskolai tanulmányaikat sikeresen befejezték, és 1–3 éve kerültek ki az oktatási rendszerből.

Magyarország Kormánya, A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet 2016. november 19-ével hatályba lépő módosítása a korai iskolaelhagyás, az iskolai lemorzsolódás megelőzését szolgáló korai jelző- és pedagógiai támogató rendszer működtetésének országos szintű bevezetését és az ezzel összefüggő intézményi és állami feladatok megkezdését szolgálja. Erre a 2011. évi CXCV. számú Nemzeti Köznevelési Törvény 94. § (4) bekezdés x) pontjában foglalt rendelkezés ad felhatalmazást.

A kapcsolódó hazai jogszabályok

2013. évi LXXVII. törvény, a felnőttképzésről

2011. évi CLV. törvény, a szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról

2003. évi CXXV. törvény, az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

2015. évi LXVI. törvény a szakképzésről

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

Kormányrendelet

272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről

311/2007. (XI.17.) Korm. rendelet, a Kedvezményezett térségek besorolásáról

393/2013. (XI. 12.) Korm. rendelet, a felnőttképzési tevékenység folytatásához szükséges engedélyezési eljárásra és követelményrendszerre, a felnőttképzést folytató intézmények nyilvántartásának vezetésére, valamint a felnőttképzést folytató intézmények ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról

25/2016. (II. 25.) Korm. rendelet, az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről

110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet és a 7/2014 (I.17.) a módosításról rendelet és melléklete (NAT)

277/1997 (XII.22.) Korm. rendelet és a 346/2013 (IX.30.) a módosításról a pedagógus továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról

Miniszteri rendeletek, utasítások

48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről

15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálatokról

346/2013 (IX.30.) Korm. rendelet A pedagógus-továbbképzésről

17/2013 (III.1.) EMMI rendelet a nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

32/2012(X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

Európai Unió irányok, keretek

2000/43/EK tanácsi irányelv a személyek közötti, faji- vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról

2002/C 163/01 tanácsi határozat az egész életen át tartó tanulásról

1720/2006/EK Európai Parlament és tanácsi határozat az egész életen át tartó tanulás terén egy cselekvési program létrehozásáról

1357/2008/EK határozat az egész életen át tartó tanulás terén egy cselekvési program létrehozásáról szóló 1720/2006/EK határozat módosításáról

1.2.4. A projekt céljainak kapcsolódása a Széchenyi 2020 céljaihoz, különös tekintettel a TOP-ra és GINOP-ra

A 2014-2020 közötti időszakban jelentős uniós forrás áll Magyarország rendelkezésére. A korábbi hét éves periódushoz képest – melynek a legfőbb célja a leszakadt régiók felzárkóztatása volt – a most induló ciklusban az EU más célkitűzéseket vállalt. Ezeket 11 pontban foglalta össze. Az összes tagállamnak a 11 célhoz kell igazítania saját fejlesztési terveit, így mind a 28 ország egy irányba fejlődik majd tovább. A célok között megjelenik az emberi erőforrások fejlesztése is, amelyhez kapcsolódóan az Európai Bizottság elfogadta az **Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Programot (EFOP)**.

Az operatív program által meghatározott prioritások között szerepel a **helyi együttműködések erősítése, az elmaradott térségek fejlesztése, és az esélyegyenlőség megteremtése**.

A **helyi együttműködések** fejlesztése az általunk tervezett projektek esetében is kulcsszerepet kap. A Hegyháti járás központját jelentő Sásd mellett további öt kisebb lakosságszámú település is tagja annak a konzorciumnak, amely a tervezett projekt megvalósulásáért dolgozik. Az említett települések többsége, mérete és lakosságszáma alapján a legtöbb közszolgáltatás ellátását nem képes gazdaságosan kivitelezni, így évek óta együttműködnek a környező településekkel. Az azonos problémákkal bíró települések együttműködésénél biztosítható a szubszidiaritás elvének érvényesítése is.

Az Európai Unió fejlesztési programjaiban mindig jelentős szereppel bírnak a **hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatására** irányuló intézkedések. A bemutatott települések mindegyikéről elmondható, hogy mind társadalmi, mind szociális, mind pedig infrastrukturális szempontból komoly lemaradással bírnak az Uniós és a hazai átlaghoz viszonyítva egyaránt. A megvalósítani kívánt projektek erre reflektálva igyekeznek megállítani a lemaradást és fejlődési pályára állítani a térséget.

A tervezett projektek megvalósításának helyéül szolgáló települések bemutatásánál kirajzolódott számos olyan probléma, amely ellehetetleníti az esélyegyenlőség megvalósulását, így mindenképpen szükséges és időszerű a beavatkozás. Jelen projekt célkitűzési között meghatározó szereppel bír a **hátrányos helyzetű családok támogatása** mind közvetlen programok, mind pedig az óvodai és iskolai programok megvalósítása által.

Az **éves fejlesztési keretek (ÉFK)** meghatározzák az adott program fejlesztéspolitikai intézményrendszer általi végrehajtásának módját, azaz az adott évben meghirdetendő, valamint már meghirdetett felhívások legfontosabb adatait. Az ÉFK elfogadásának és módosításának eljárásrendjét a 272/2014. (XI.5.) Korm. rendelet 41. – 44/C. §-ai szabályozzák. Az Éves Fejlesztési Keretek meghatározásánál az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program éves fejlesztési kerete is meg lett határozva, amelyben jelentős keretösszegek leettek hozzárendelve az esélyegyenlőségi és esélyteremtő programokra, valamint a hátrányos helyzetű családok és gyermekek támogatására.

TOP és GINOP kapcsolódások

A járásban és főként Sásdon tervezett TOP fejlesztések az alábbiak.

TOP-3.2.1-15-BA1-2016 00008. kódszámú, Sásdi Gondozási Központ energetikai korszerűsítése című projekt, fősszege 82.319.455 Ft. Benyújtás ideje: 2016. szeptember 28.

TOP-2.1.3-15-BA1-2016-00010 azonosítószám, Sásd, Dózsa György utca és környezetének csapadékvíz elvezetés című, teljes költsége: 17.192.359 Ft. Benyújtás éve: 2016.

A fenti fejlesztésekhez a következőkön keresztül kapcsolódunk:

- 1) Az óvodai szolgáltatások fejlesztésén keresztül segítjük a gyermeket nevelő családok mindennapi életét. A szülőket aktívan bevonjuk az óvodák életébe, mely az otthoni problémák könnyebb megoldását is segíti.
- 2) Szünidei programok szervezésén keresztül segítjük a szülők munkavállalását. Hátrányos helyzetű gyermekek óvodába/iskolába járását akadályozó tényezőket feltárjuk és intézkedési tervet fogalmazunk meg, mely szintén segíti a szülőket.
- 3) Ösztöndíjban részesítünk tanulókat/hallgatókat, így segítve közvetetten a későbbi helyi munkaerőpiaci elhelyezkedésüket.
- 4) Helyi közösségi közlekedés szervezési feladaton keresztül szintén segítjük a kapcsolódó TOP és GINOP fejlesztéseket.
- 5) Iskolás korúak számára többek között pályaválasztási hetet tartunk, mely során a gazdasági szereplőkkel, kamarával történnek közös programok. Ezen keresztül kapcsolódhatunk további EU-s projekt fejlesztésekhez (milyen szakmát érdemes választani, milyen munkahelyek működnek a járásban, milyen életpályát érdemes tervezni, stb.).
- 6) A humán közszolgáltatásban dolgozók képzésén, átképzésén keresztül a GINOP fejlesztésben érintett hátrányos helyzetű célcsoport (mint potenciális munkaválló) felzárkóztatása hatékonyabban történhet meg olyan önkormányzati dolgozók által, akik szaktudásuk és képességeik alapján nagyobb segítséget tudnak e célcsoportnak nyújtani (pl. családsegítő szolgálat munkatársai hatékonyabban segítenek önéletrajzot készíteni, munkahelyi alkalmasságot teljesíteni).

A járásban a több gazdasági vállalkozás tervez a következő években beruházást (a GINOP eredményhirdetés folyamatban), mely hatással lesz a projektünkre, ezért a vállalkozással együttműködést tervezünk a projekt keretében.

1.2.5. A projekt kapcsolódása a hazai és térségi fejlesztéspolitikához

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv legfontosabb céljai közé tartozik a regionális gazdasági versenyképesség erősítése, a régiók turisztikai vonzerejének növelése, a térségi közlekedési infrastruktúra és a közösségi közlekedés fejlesztése, a helyi környezeti állapot javítása, az energiatakarékosság és –hatékonyság, illetve a megújuló energiaforrások felhasználásának ösztönzése, a települések átfogó, integrált fejlesztése, a régió belüli társadalmi és területi különbségek mérséklése, és a társadalmi infrastruktúra fejlesztése.

Az egyes térségek, régiók eltérő adottságaikból adódóan meglehetősen különböző fejlődési lehetőségekkel rendelkeznek. A hét magyar régió közül hat a „konvergencia”, egy régió pedig a „regionális versenyképesség és foglalkoztatás” célkitűzés alá tartozik.

A Dél-dunántúli Operatív Program hosszú távú átfogó célja a Dél-dunántúli régió felzárkóztatása az ország fejlettebb térségeihez. A felzárkózási folyamat eredményeképpen hosszú távon el kell érni, hogy a Dél-dunántúli régió és az ország fejlett régiói közötti fejlettségi szakadék szűküljön. A 2007-2013 közötti programozási időszakban reális célként a fejlettségi differenciák növekedésének megállítása fogalmazható meg. Ennek megfelelően jelen program stratégiai célkitűzése a Dél-dunántúli régió leszakadásának megállítása, azaz a régió az országos növekedési pályán tartása, annak érdekében, hogy a későbbiekben elindulhasson egy felzárkózási folyamat.

A Dél-dunántúli Operatív Program specifikus céljai közé tartozik a régió belüli társadalmi különbségek növekedésének megállítása, és a humán közszolgáltatások fejlesztése. Ezek között kiemelt célként jelenik meg a szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások infrastrukturális fejlesztése, valamint az integrált kis- és mikrotérségi oktatási hálózatok és központjaik fejlesztése. A megfogalmazott célokkal teljes mértékben összhangban áll a konzorcium által tervezett programokkal, amely a gyermekek esélyegyenlőségének megteremtését a családjaik, óvodáik és iskoláik által igyekszik megvalósítani.

A prioritások között természetesen itt is megjelenik a **helyi együttműködések ösztönzése és támogatása**, amely nem csupán a támogatás, hanem a sikeres megvalósítás feltételét is jelenti. Ennek megvalósulása biztosítva van a konzorcium tagjainak összehangolt munkája, valamint a helyi lakosság támogató segítségével.

2. A projekt céljai és tevékenységei

2.1. A projekt céljainak meghatározása

A projekt keretében zajló tevékenységek alapvető célja a **helyi együttműködésekben rejlő lehetőségek lehető leg szélesebb kiaknázásával a Hegyháti járás hátrányos helyzetű térségének fejlesztése**, és helyi lakosság esélyegyenlőségének biztosítása. Ezen célok megvalósítása elsősorban a gyermek és családjaik segítésén keresztül valósulhat meg, így a projekt tervezésében és megvalósításában is kiemelt jelentőséggel bírnak a gyermekek és családjaik, valamint az óvodák és iskolák.

A projekt által érintett települések bemutatásánál jól kirajzolódtak azok a problémák, amelyek a **társadalmi esélyegyenlőség megvalósulásának** legfontosabb gátjai. Különösen

érzékeny csoport ebből a szempontból az óvodába és iskolába járó gyermekeké, így a projekt különös figyelmet fordít rájuk.

A projekt szakmai tartalmának részét képezi a **hátrányos helyzetű gyermekek támogatása** ösztöndíj formájában, ezáltal segítve és motiválva a tanulmányi előmenetelüket, amely a legtöbb esetben az egyetlen kiugrási lehetőséget jelenti a kialakult és állandósulni látszó negatív helyzetből.

A projektben emellett szerepet kap a hátrányos helyzetű gyermekek óvodába járatását akadályozó tényezők felismerése és megváltoztatását célzó intézkedések megtervezése is, amely szintén a összhangban áll a korábban említett problémával, főleg ha figyelembe vesszük azt a tényt, hogy az anyagi helyzet mellett gyakran a közeledési lehetőségek hiányai is komoly gátló tényezőként jelenik meg.

Az óvodai képzés támogatása és fejlesztése szintén jelentékeny részét képezi a projekt szakmai tartalmának. Ide sorolható többek között az óvodapedagógusok szakmai továbbképzése, amely a helyi igényekre reagálva igyekszik színesíteni és hatékonyabbá tenni az intézményekben folyó képzést. Fontos eleme a továbbképzésnek a családpedagógiai ismeretek fejlesztése, amely szintén szükséges az ismertetett viszonyok tükrében. A képzés mindezek mellett figyelmet fordít a speciális bánásmódra szoruló gyermekek igényeire is, így az erőszakmegelőzésre, a figyelmi zavarok kezelésére és a hiperaktivitás felismerésére és kezelésére is.

A gyermekek **esélyegyenlőségének javítását** szolgálják a projekt óvodások megcélzó programjai is. Ezek közé a programok közé tartoznak a tehetségprogramok, egészségnapok, személyiségfejlesztő rendezvények és kompetencia-fejlesztő események is. Fontos szempont továbbá a gyermekek nevelésénél az intézmény dolgozói és a szülők közötti kapcsolat és együttműködés, amely elengedhetetlen a pozitív eredmények eléréséhez. A projekt ezért figyelmet fordít a gyermekek mellett a szülőkre is, Szülői klub és Családi nap szervezésével.

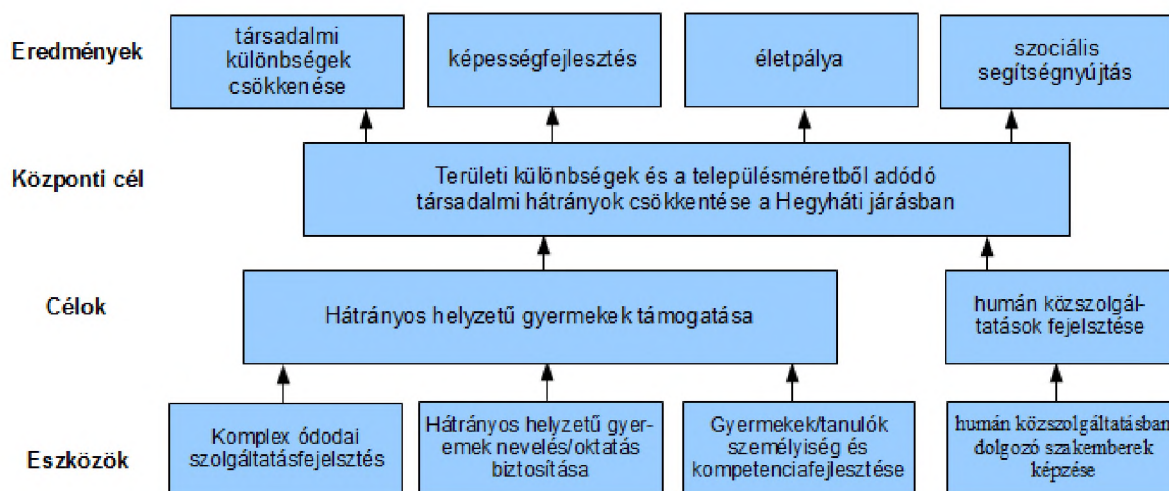
Az óvodások mellett az **iskolások érintő programok** is helyet kaptak a projektben. Ennek képezi részét az eredi iskola, az ökotúra vagy a sportágválasztó, amely lehetőséget teremt az általános iskolai tanulók látásmódjának bővítésére. Emellett természetesen a diákok megfelelő jövőképeinek kialakítása és tanulmányi előmenetelük támogatása is kulcsfontosságú, így ehhez kapcsolódóan a tervek között szerepel a tehetséggondozás, az életpálya építés külső szereplők, minták bevonásával, valamint a pályaválasztási hét megszervezése is. Az esélyegyenlőség és a modern munkaerőpiaci kihívásokra reagálva az iskolán kívüli nyelvtanulás ösztönzése és támogatása is figyelmet érdemel a térségben, amely a pozitív változások alapjául szolgálhat a közeljövőben. Az oktatásfejlesztésen túl megkerülhetetlen a helyi problémákra történő reflektálás. A foglalkoztatási helyzet, a munkanélküliség és a jövedelmi viszonyok tükrében fontos feladatnak tűnik a tudatos pénzügyi magatartás kialakítása a tanulóknak akár már az általános iskolai tanulmányaik során, ezzel ugyanis nem csupán a jövőben, hanem a jelenben is segíthetik családjaik boldogulását.

Szintén a projekt eleme az érintett települések **alapszintű humán közszolgáltatásban dolgozó szakembereinek képzése**. Az emberi kapcsolattartásra épülő szakmák esetében, különösen a hátrányos helyzetű térségekben jelentős veszélyt jelent a kiégés. A leghatékonyabb reakciót a megelőzés jelenti, így a mindennapi munkavégzés és a helyi lakosság támogatásához elengedhetetlen bizonyos képzetek szervezése. Ezek közé tartozik a személyiség és önismeret

fejlesztését és a lelki ellenálló képesség megőrzését célzó továbbképzések, amelyek biztosíthatják a dolgozók szakmai és mentális felkészültségének javulását is.

A projekt fő célja tehát a területi különbségek és a településméretből adódó társadalmi hátrányok csökkentése a Hegyháti járásban, mely az alábbi részcélok mentén valósul meg:

- I. A települési önkormányzatok által fenntartott alapszintű humán közszolgáltatásokban dolgozó szakemberek képzése, továbbképzése, tapasztalatcsere a minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés növelése érdekében, különös tekintettel a hátrányos helyzetű emberek hozzáféréseinek biztosítására.
- II. A gyermekek/tanulók személyiség és kompetenciafejlesztését, iskolai és munkaerőpiaci érvényesülését elősegítő iskolán kívüli programok megvalósítása, helyi kezdeményezések támogatása kiemelt figyelmet fordítva a hátrányos helyzetű gyerekek/tanulók bevonására.
- III. A hátrányos helyzetű gyerekek/tanulók/hallgatók közneveléshez/felsőoktatáshoz való hozzáféréseinek biztosítása.
- IV. Komplex óvodai szolgáltatásfejlesztés, különös tekintettel a hátrányos helyzetű gyerekek óvodai neveléshez való hozzáféréseinek biztosítására.

5. ábra: Célfá

2.2. A fejlesztések célcsoportjai, az érintettek köre, a fejlesztések hatásterülete, a célcsoport kiválasztásának módszertana

2.2.1. A célcsoport kiválasztásának módszertana

Az előkészítés során azon szakmai szereplők bevonása történt meg, akik **a felhívás által meghatározott részcélok** (pályázati felhívás 8. oldalán meghatározott pontok) területén dolgoznak a Hegyháti járásban.

- Az első beszélgetések a probléma felvetéssel kezdődtek, melyek során egyértelműen lehatárolhatóvá váltak az érintett célcsoportok is.
- A humán közszolgáltatásban dolgozó helyi szakemberek (pl. védőnők, családsegítők, óvónők) évek óta együtt dolgoznak és kapcsolatban állnak egymással, azonban a mostani program lehetőséget ad számukra a közös gondolkodásra, és a közös szakmai célok megfogalmazására is. Ez pedig a településméretből adódó társadalmi hátrányok komplex megközelítéssel történő csökkentése a helyi igények figyelembevételével.
- Ezt követően a részcélok lebontásával (melyet a tanulmány 2.1. fejezete mutat be) a célokhoz rendeltük a célcsoportokat.
- A pályázati felhívás által meghatározott támogatható tevékenységek alapján konkretizálásra kerültek azok a főbb célcsoportok – külön figyelmet fordítva a hátrányos helyzetűekre – melyek bevonásán keresztül megvalósulhat a Hegyháti járás felzárkóztatása.

2.2.2. A fejlesztések célcsoportjai, az érintettek köre

Az óvodai nevelésben résztvevő gyermekek, kiemelten a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és szüleik.

Hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll: Hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

1. a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt —nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő, illetve a gyám legmagasabb iskolai végzettsége alapfokú- (az alacsony iskolai végzettség igazolása a kérelmen megtett önkéntes nyilatkozattal történik)
2. a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket nevelő szülők bármelyike vagy a gyám a szociális törvény szerinti aktív korúak ellátására (foglalkoztatást helyettesítő támogatás vagy rendszeres szociális segély) jogosult vagy a kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként tartotta nyilván a munkaügyi központ- (az alacsony foglalkoztatottság fennállását az eljáró hatóság ellenőrzi)
3. a gyermek az eljárás során felvett környezettanulmány szerint félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében fenti három körülmény közül (alacsony iskolai végzettség; alacsony foglalkoztatottság; elégtelen lakókörnyezet, lakókörülmény) legalább kettő fennáll.

A projekt által érintett települések bemutatásánál is felmerülő problémakör a térség fejlődésének egyik legkomolyabb gátját képezi.

A legfrissebb adatok alapján a sásdi 120 óvodás gyermek közül 5 (4,2%) hátrányos helyzetű és 18 (15%) halmozottan hátrányos helyzetű, a gödrei 14 óvodás gyermek közül 1 (7,1%) hátrányos helyzetű és 4 (28,6%) halmozottan hátrányos helyzetű, a Mindszentgodisai 63 óvodás gyermek közül pedig 10 óvodás gyermek közül 1 (15,9%) hátrányos helyzetű és 33 (52,4%) halmozottan hátrányos helyzetű, így a három település összesen 197 óvodás korú gyermeke körül 36% (71 fő) érintett a probléma által.

A térség társadalmi és gazdasági problémáiból, valamint a közszolgáltatások helyzetéből egyértelműen következik, mind az **intézményfejlesztés szükségessége**, mind az **itt dolgozó szakemberek képzése**, különösen úgy, hogy a **helyi szakembergárda nem csupán szakmailag, de lelkileg is megterhelő munkát végez**. A mindennapos emberi kapcsolatok hatására fokozódik a kiégés szindróma kialakulásának gyakorisága, így a szükséges szociális érzékenység és a megfelelő segítségnyújtás érdekében rendkívül fontos a rendszeres és magas színvonalú továbbképzések biztosítása, különösen a hátrányos helyzetű térségek dolgozó esetében.

2.2.3. Együttműködési lehetőségek

A célcsoportok elérése és a projekt sikeres megvalósítása érdekében megtörtént a feltérképezése azon **szakmai együttműködőknek**, akik a célok megvalósulását szolgálhatják. **Módszertan** szerint olyan, a konzorciumi tagok szervezetén kívüli további szervezetek feltérképezését végeztük el, akik

- kapcsolatban állnak a projekt célcsoportjaival
- vagy a járás társadalmi-gazdasági folyamatai tendenciáját tekintve várhatóan a közeljövőben kapcsolatba kerülnek velük
- vagy közvetetten érdekeltek a célcsoport fejlesztésében (pl. prevenció keresztül)

Feladataink: a járási program megvalósítása során további írásos együttműködési szerződést kötünk azon szereplőkkel (pl. foglalkoztatók, további humán közszolgáltatók, gyermekekkel foglalkozó civil szervezetek, stb.). Ezt a feladatot a szakmai vezető fogja koordinálni a projektben.

2.3. Az elérendő célokhoz szükséges tevékenységek bemutatása

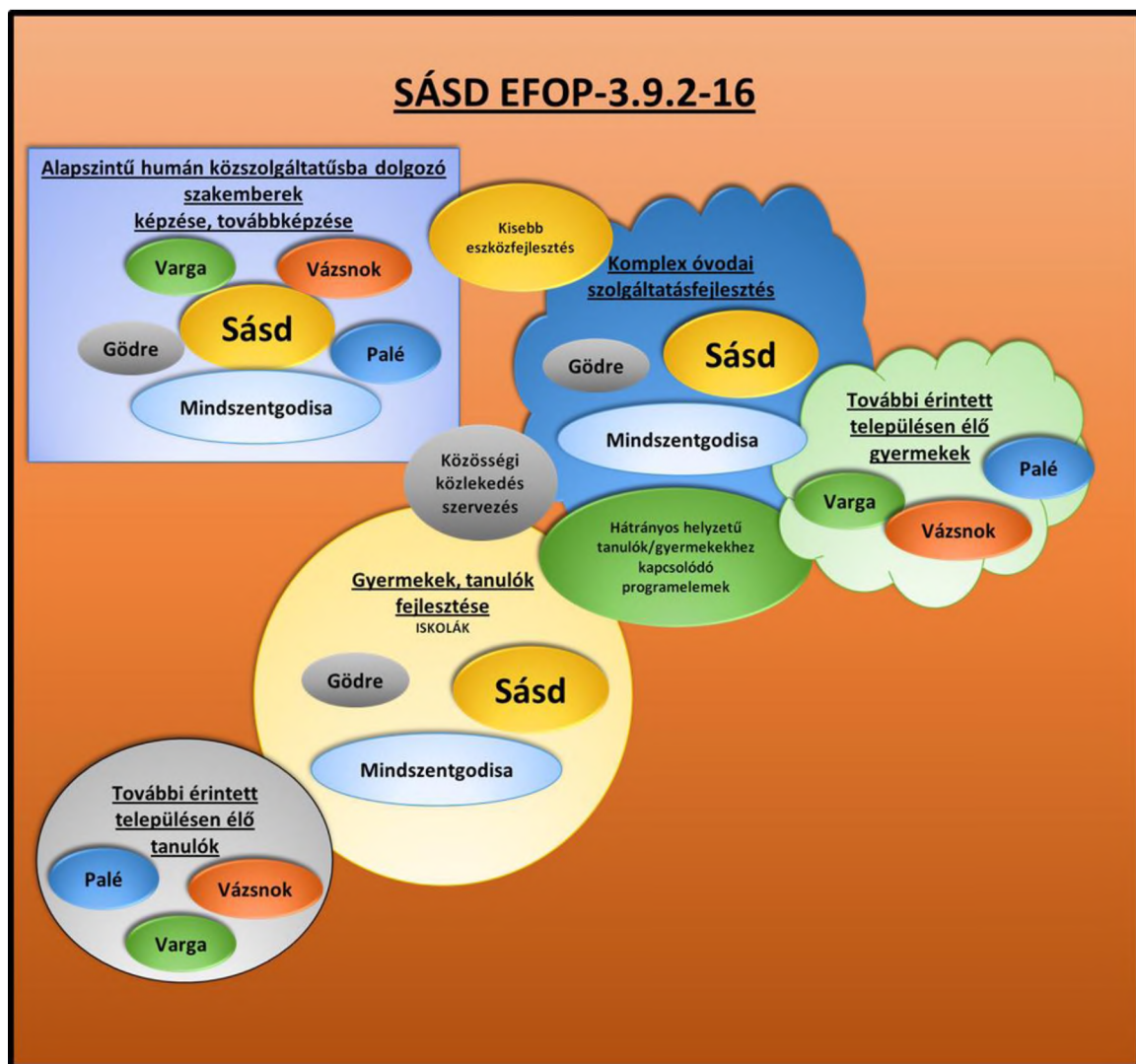
2.3.1. Kiválasztási módszertan

A **projekt előkészítése** során számtalan fejlesztési ötlet fogalmazódott meg az egyeztetéseken. Ezek közül sokszor nehéz volt választani, ebben az alábbi **módszertani lépések** voltak segítségünkre:

1. elsőként a potenciális partnerek számára tájékoztatás történt a pályázati lehetőségről, a megvalósítható feladatokról és potenciális programról
2. következő fordulókat szerveztünk, melyek alkalmával az érintettek elmondhatták egymás előtt a tevékenységi területükön tapasztalt problémákat és elképzeléseiket ezek megoldására

3. ezt követően minden elképzelés összegyűjtése történt meg folyamatosan frissítve az újabb ötletekkel
4. majd témakörönként rendszereztük az elképzeléseket csoportokat alkotva
5. az ötleteket egyenként próbáltuk megfeleltetni a pályázati felhívás 3. fejezetében szereplő tevékenységeknek továbbá az elszámolható költségeknek
6. az ötleteket vizsgáltuk abból a szempontból, hogy milyen más fejlesztésekhez kapcsolódnak (pl. TOP projektek), illetve lehatároltuk az érintettek által tervezett más projektektől (pl. más EFOP pályázattól)
7. amely ötletek nem feleltek meg átgondolást követően sem a pályázati felhívás előírásainak, azok kikerültek a további folyamatból
8. a rendszerezett fennmaradó ötleteket megvizsgáltuk megvalósíthatóság szempontjából
9. prioritást élveztek azok az elképzelések, melyek a hátrányos helyzetű célcsoportokkal kívántak foglalkozni
10. végül a költségvetési korlátok és a projekt költségek vizsgálata történt meg

A fentiek alapján a végül kialakult program minden konzorciumi tag és bevont partner elképzelését tükrözi.

6. ábra: A program célrendszere és kapcsolódási pontjai

2.3.2. A konzorciumi tagok közötti forrás és munkamegosztás

Az alábbi táblázat mutatja a tagok között a forrás megosztását.

Tagonkénti bontás					
Ssz.	Konzorciumi tag	Összesen (nettó)	Összesen (áfa)	Összesen (bruttó)	Arány
1.	Konzorciumvezető, Sásd	129 891 716 Ft	19 483 642 Ft	149 375 358 Ft	0,613897529
2.	Gödre	28 131 139 Ft	3 866 230 Ft	31 997 369 Ft	0,131501648
3.	Mindszentgodisa önk	13 602 903 Ft	2 687 068 Ft	16 289 971 Ft	0,066947943
4.	Mindszentgodisa társ	26 316 142 Ft	3 279 907 Ft	29 596 048 Ft	0,121632786
5.	Palé	3 856 903 Ft	150 148 Ft	4 007 051 Ft	0,016468036
6.	Váznok	3 856 903 Ft	168 148 Ft	4 025 051 Ft	0,016542011
7.	Varga	3 856 903 Ft	150 148 Ft	4 007 051 Ft	0,016468036
8.	Meződ	3 856 903 Ft	168 148 Ft	4 025 051 Ft	0,016542011
ÖSSZESEN		213 369 513 Ft	29 953 437 Ft	243 322 950 Ft	100,00%

A tagok a tagi költségvetésen keresztül minden feladathoz felelőst rendeltek és a forrásokat ez alapján osztották szét.

- 1) A konzorcium tagjai egyetemleges felelősséggel rendelkeznek a projekt megvalósítását illetően.
- 2) A konzorcium vezető
 - a. a projekt irányításáért felel elsődlegesen,
 - b. koordinálja a megvalósítást,
 - c. kapcsolatot tart a támogatóval,
 - d. irányítja a projektmenedzsment folyamatokat,
 - e. irányítja közbeszerzési folyamatokat,
 - f. folyamatosan tájékoztatja és bevonja a konzorciumi tagokat, megszervezi a konzorciumi egyeztetéseket,
 - g. irányítja és beszámoltatja a projekt szakmai vezetőjét.
- 3) A konzorciumi tagok
 - a. egyénileg felelnek a tagi szintű, rájuk deklarált költségvetésben szereplő feladatok és szakmai vállalások megvalósításáért.
 - b. szakmai megvalósítójukon keresztül maximálisan támogatják a teljes projekt megvalósulását.

2.2.4. A tevékenységek bemutatása

A pályázati felhívás tevékenységei és a projekt részfeladatainak történő megfelelés és összhang bemutatása a tanulmány 1. számú mellékletében szereplő táblázatban szerepel.

A. A programon belül ösztöndíjban részesítendőők száma:

Ösztöndíjasok	fő
Mindszentgodisáról	5,00
Sásdról	11,00
Gödre	5,00
Varga	1,00
Palé	1,00

Ösztöndíjasok	fő
Vázsnok	1,00
Meződ	1,00
	25

Ösztöndíjban kívánunk részesíteni olyan hátrányos helyzetű, 14 év feletti tanulót/hallgatót, aki tanulmányi eredménye vagy más, a helyi közösség számára értéket képviselő területen (pl. művészet, sport, zene, tánc, példamutató viselkedés) támogatásra érdemes, továbbá más helyi ösztöndíj rendszerből támogatásra nem jogosult. Célunk, hogy a projektből min. 25 fő részére átlagosan havi 5.000,- forint támogatást nyújtsunk 10 hónapon keresztül. Az ösztöndíj odaítélése érdekében biztosítjuk a nyilvánosságot, az átláthatóságot, és egy független döntéshozó tesület fog dönteni.

B. Megvalósítandó képzések az óvodapedagógusok számára:

Óvodapedagógusok képzése	fő	Óvodások száma
Mindszentgodisai óvoda	6	63
Sásdi óvoda	11	120
Gödrei óvoda	2	14
	19 fő	197 fő

1. Önértékelés, önbecsülés, önállóság az óvodai életben
2. Magatartászavarok felismerése, kezelése
3. Alternatív pedagógia eszközök és módszerek
4. A dráma, az élmény, a kaland integrálása az óvodai mindennapba

C. Megvalósítandó kísértékű eszközfejlesztés az óvodákban:

Eszközfejlesztés az óvodákban	Választható I. tevékenység (Bruttó Ft)
Sásdi Általános Művelődési Központ Óvodája és Bölcsődéje	3 352 955
Gödrei Óvoda és Konyha	1 810 037
Mindszentgodisai Óvoda, Egységes Óvoda-Bölcsöde és Konyha	1 113 890
	6 276 882

Az eszközökről részletes indoklást és listát készítettünk intézményenként, mely egységár alapján áttekinthető, ellenőrizhető és követhető, és aktuális árat tartalmaz. A listákat a pályázati dokumentációhoz csatoltuk.

Építési feladatot nem terveztünk. Az eszközfejlesztés az óvodások fejlesztését célzó kísértékű eszközöket tartalmazza.

D. Hátrányos helyzetű gyerekek óvodába járást akadályozó tényezőinek felmérése, intézkedési terv készül a járási településekre a 3 óvodában.

E. Óvodások részére biztosítandó képzési programok az alábbiak

Óvodai tehetségprogramok

A tehetségprogramok olyan rendezvények, ahol a gyerekek a tudatos életpálya tervezésről és továbbtanulásról szereznek tapasztalatot, információkat, és olyan előadásokon vehetnek részt, amik a tanulást, továbbtanulást segítik elő. A programok során a gyerekek önismerete, önbizalma fejlődik, visszajelzést kapnak erősségeikre és fejlesztendő területeikre, betekintést kapnak abba, hogyan működik a továbbtanulás és miért érdemes továbbtanulni.

Óvodai egészségnap

Az óvodai egészségnap egy komplex program, amelybe a szülők és a gyerekek egyaránt be vannak vonva.

A nap során többféle témakörben lehet előadást hallgatni, bemutatón részt venni, tanácsadásban részt venni vagy akár kipróbálni, meg tapasztalni különböző fejlesztési formákat, tornákat. Az egészségnap a testi, lelki, szellemi egészség megőrzésére épít, fontos eleme a sport, táplálkozás, mentális egészség egyaránt. Témakörök:

- ✓ Egészséges életmód.
- ✓ Egészséges táplálkozás alapjai.
- ✓ Tartásjavító foglalkozás.
- ✓ Mozgásos játékok.
- ✓ Mozgáskoordináció fejlesztése.
- ✓ Önismeret és mentális egészség.
- ✓ Játékos önismereti tesztek kitöltése.
- ✓ Tipikus balesetek kezelése: ütés, törés, ficam, rázkódás, félrenyelés.
- ✓ A zene és a tánc szerepe az egészséges életmódban.

Személyiségfejlesztő rendezvény gyerekeknek

A gyerekeknek szóló személyiségfejlesztő rendezvények kis létszámú foglalkozások, amely során a gyerekek játékos önismereti feladatokat és teszteket oldanak meg, értékelnek ki, beszélnek meg facilitátor segítségével. A személyiségfejlesztő program során a gyerekek megtanulnak visszajelzést adni és befogadni, önmagukra reflektálni, konfliktusokat kezelni, sikert és kudarcot kezelni, időnyomást kezelni. A program élmény alapú elemekre épít, amelyek a gyerekek tanulási folyamatát a komfort zónából való kimozdulással támogatja.

Kompetenciafejlesztő rendezvény gyerekeknek

A kompetenciafejlesztő rendezvények középpontjában az alap- és kulcskompetenciák, tanulási kompetenciák, digitális kompetenciák fejlesztése áll, amely az alábbi témaköröket foglalja magában:

- ✓ kompetencia térkép készítése,
- ✓ egyéni érdeklődési kör meghatározása,

- ✓ kommunikáció fejlesztése,
- ✓ gondolkodásfejlesztés,
- ✓ logikai gondolkodás fejlesztése,
- ✓ kreatív gondolkodás fejlesztése,
- ✓ együttműködés fejlesztés,
- ✓ konfliktuskezelés.

Tanulástechnikai workshop gyerekeknek

A workshop célja, hogy a gyerekek visszajelzést kapjanak saját tanulási stílusukra vonatkozóan, és ahhoz illeszkedve olyan tanulási technikákat sajátítsanak el és gyakoroljanak, amelyek révén hatékonyabban tudnak tanulni, memorizálni, lényegyet kiszűrni és kommunikálni, valamint előadni a megtanult anyagot. A workshop egy teszt kitöltésére épít, majd ezt követően többféle technika kerül bemutatásra és kipróbálásra, így a gyerekek a saját stílusukhoz illeszkedőt meg tudják találni és beépíteni saját tanulási folyamataikba.

Szülői klub és beszélgető kör

A szülők bevonása a fő cél, az intézmények és a szülők közötti bizalmi kapcsolat erősítése, továbbá szemléletformálás. Ezen belül érintett témák:

- ✓ A tanulás szerepe.
- ✓ A tanulás megtérülése.
- ✓ A tanulási nehézségek kezelése.
- ✓ A szülői minta, bátorítás, jövő tervezés.
- ✓ Konfliktuskezelés.
- ✓ A fejlesztő szülő: hogyan érdemes otthon foglalkozni a gyerekekkel.

Családi nap, szülők, családtagok és gyermekek közös eseménye

A teljes család bevonása a cél az óvodapedagógusok vezetésével. Érintett témák:

- ✓ anya-apa játéka,
- ✓ mozgás,
- ✓ tánc, tánc, tánc,
- ✓ gyermeknap,
- ✓ ünnepi szokások,

Gyógy pedagógus/mozgásterápiás szakember bevonása

Mindhárom óvoda esetében szeretnénk bevonni mozgásterápiás programok megvalósításához gyógy pedagógust, mozgásterápiás szakembert, aki alkalmi programok megtartásával segíti az óvások fejlesztését a gyermekek egyedi igényei alapján a helyi szakemberek által jelzett tipikus problémák megoldása érdekében (pl. térbeli tájékozódás, egyensúlyérzék fejlesztése, finommozgásokat, a szem és kézmozgások összehangolása, mozgás és nyelvi és kommunikációs kapcsolaton keresztül fejlesztés megvalósítása).

F. Szülői munkavállalás támogatása, továbbá szünidei programok

Nevelés/oktatás nélküli napokon gyerekfelügyeletet tervezünk Sásdon. Ezen időszakban az óvodás korúaknak sportovi és zeneovi foglalkozásokat tervezünk, továbbá az iskolás korúaknak táncoktatást. A hátrányos helyzetű tanulók számára külön felzárkóztató programelmet tervezünk szakember bevonásával.

G. Iskolás korúak számára képzési programok

Három településen működő általános iskolákat vonunk be, melyen keresztül összesen jelenleg 526 fős gyereklétszámot érünk el (továbbá a családok bevonásán keresztül ennek többszörösét). A tervezett képzési programok a következők:

ÖKONAP, szülők bevonásával

évfolyam	Megvalósítandó programelem fő témaköre
1-4. oszt.	Kalandos erdő Vizek varázslatos világa
5-6. oszt.	Ember és környezet Vizek varázslatos világa
7-8. oszt.	Szennyvízkezelés alapjai fontossága Földanya kincsestára

Sportágválasztó program a szülők bevonásával.

Program célja, tevékenységei:

Elsődleges célunk, hogy a sportágak népszerűsítésével, a testmozgás és a sport dimenzióival

- újabb, változatos programokat, lehetőségeket kínáljunk tanulóinknak a szabadidő egészséges és hasznos eltöltésére; a testi, szellemi, lelki fejlődés összhangját biztosítva,
- segítsük diákjainkat abban, hogy a fizikai aktivitás beépüljön diákjaink mindennapjaiba, életmódjába, kialakuljon az egészségtudatos gondolkodásuk,
- mindenki számára hozzáférhető sportolási lehetőségek megteremtésével az esélyegyenlőséget szolgáljuk,
- találjuk meg azokat a tevékenységeket, melyek tanulóinkat sikerélményhez juttatják,
- az egészség megőrzésére, az egészséges életmódra is felhívjuk tanulóink figyelmét.

A cél elérése érdekében az alábbi sportágakat kívánjuk bemutatni a tanulóknak:

asztalitenisz, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, ökölvívás, birkózás, karate, aerobik, íjászat, kerékpározás, roller, falmászás, floorball, trambulín, atlétika, tollaslabda, röplabda, lovaglás, vívás, kangoó, spinning, steep aerobik, darts, sakk.

Így összesen 24 sportággal ismerkedhetnének meg tanulóink, melyek kipróbálásra 12 óra állna rendelkezésükre. Mindezek bemutatására olyan sportegyesületeket kívánunk meghívni, akik elérhető közelségben, iskolánk településétől 10-25 km-es körzetében megtalálhatóak, és sporttagsági lehetőséget, "sportkarriert" kínálhatnak tanulóink számára.

A 12 órás sportnapra meghívott egyesületek és sportolók saját sportáguk bemutatása után minimum 1 órás időtartamban biztosítják annak lehetőségét, hogy tanulóink kipróbálhassák az adott sportágban magukat.

Az aktivitás fokozása érdekében a programban tevékenyen résztvevő gyerekek jutalompontokat gyűjthetnek, sportáganként egyet-egyet, ezzel ösztönözve őket arra, hogy ne csak a kedvelt sportágat részesítsék előnybe a nap folyamán, hanem minél többféle mozgásformát kipróbáljanak. A jutalompontokat a nap végén sporteszközökre válthatják be.

Kiegészítő tevékenységek:

Egészségmegőrzéssel és egészséges táplálkozással kapcsolatos előadásokat 8 korosztály számára szervezünk ezen a napon az alábbi bontásban:

- 1. évfolyam - Miért fontos a helyes táplálkozás?
- 2. évfolyam – Ne csak egyél, táplálkozz is!
- 3. évfolyam – Mit tegyünk egészségünk megőrzése érdekében?
- 4. évfolyam – Egészséges életmód alapjai: helyes táplálkozás, rendszeres mozgás
- 5. évfolyam – Hogyan biztosíthatod energiaegyensúlyodat?
- 6. évfolyam - Mozgásszegény életmód következményei, helyes táplálkozás és egészségmegőrzés.
- 7. évfolyam – Káros szenvedélyek egészségkárosító hatása. Egészségtudatos életmód összetevői
- 8. évfolyam – Tápanyagok, mint szervezetünk erőforrásai

Az előadásokat a délután folyamán egészséges ételek kóstolójával egészítjük ki, melyet a szülők készítenek el számunkra az ételmezésvezető javaslatai, ötletei alapján. Az ételkóstolás mindenki számára elérhető lesz.

A program keretében tanulóink részt vesznek az alábbi szűrővizsgálatokon:

- vérnyomásmérés
- vércukormérés
- látásvizsgálat
- testsúlymérés
- magasságmérés
- BMI (testtömeg index) mérés

Önismereti tréning

A tréningen az általános iskolák 7-8. osztályos tanulói vesznek részt. Ezzel segíteni kívánjuk őket abban is, hogy a pályaválasztás nehézségeivel önmaguk jobb megismerésén keresztül is jobban meg tudjanak birkózni.

A programelem rész céljai:

- közösségépítés és deviencia prevenció
- tanulók felismerjék személyiségbeli jegyeiket, aminek a birtokában az adott életterület problémái hatékonyabban megoldhatóak
- a foglalkozások tudatosabbá tegyék a résztvevőjét, és ezáltal közelebb kerüljön ahhoz az állapothoz, amikor nem az élettel sodródik tehetetlenül, hanem saját maga képes irányítani és kézbe venni élete dolgait
- a foglalkozások során ismerje meg a különböző szakmák (koncentrálva a választott szakmára) elsajátításához, végzéséhez tartozó elengedhetetlen pozitív személyiségjegyeket, mik azok amivel az adott szakmában nem szabad elhelyezkedni

Megvalósítás:

- Közreműködők köre: Hetedik, nyolcadik osztályosok részvételével (külön), megvalósítás megoldható úgy hogy a 8. osztálynak az első félévben, a 7. osztálynak a második félévben tartják a foglalkozásokat
- Megvalósítás helyszíne: az iskolákban Mindszentgodisa, Gödre, Sásd

Pályaválasztási hét – programterv

Több naposra tervezett képzési program. Tervezett üteme az alábbi:

1. nap: önismereti és pályaismereti órák – csoportbontásban. Külső szakember bevonásával.
2. nap és 3. nap: „Szakmai asztalok” – játékos ismerkedés a szakmákkal, pályaismertető cégek bevonásával, megjelenésével.
4. nap: céglátogatás (tanári kísérettel) előre egyeztetett szakmacsoportban és cégeknél
5. nap: összevont szülői értekezlet:
 - Iparkamara tájékoztatása
 - középiskolák pályaválasztási ismertetője
 - tanári tájékoztató

Munkaerő-piaci ismeretek, hasznos tudnivalók az iskolarendszer változásáról, hiányszakmákról, ösztöndíj programról, tanulószerveződésről, középiskolai induló tagozatokról.

Pénzügyi tudatosság fejlesztő workshopok

A workshopok célja a tudatos pénzügyi magatartás kialakításának támogatása, a gyerekek pénzügyi kompetenciáinak, rálátásának fejlesztése, valamint a pénzügyi-gazdasági jelenségek, folyamatok közötti összefüggések megértése. A program során világgazdasági és helyi ügyek egyaránt előtérbe kerülnek, a gyerekek rövid előadások, videók, prezentációk mellett csoportos gyakorlatokat és interaktív feladatokat, kvízeket is megoldanak. A workshopok során

társasjátékok, szimulációs játékok is helyet kapnak, annak érdekében, hogy a téma feldolgozása élményszerű és maradandó legyen a gyerekek számára.

A workshopok az alábbi témakörökben valósulnak meg:

- Pénzügyi és gazdasági alapismeretek.
- A világgazdaság folyamatai.
- Pénzügyi szimulációs játékok.
- Vállalkozás működését szimuláló játékok.
- Háztartásvezetés.
- Gazdálkodási szimulációs játékok.
- Egyéni és családi pénzköltési szokások feltérképezése.
- Költségtervezés egyszerűen.
- Egyéni és csoportos szimulációk kipróbálása.
- Hitel, megtakarítás, profit: interaktív pénzügyi programok.

Iskolán kívüli nyelvtanítás hátrányos helyzetű tanulók részére (Sásdon)

20 alkalommal 20 fő részére iskolán kívüli nyelvtanítás megszervezése a felzárkóztatás érdekében.

H. Eszközfejlesztés a konzorciumi tagoknál a projekt megvalósítása érdekében és a képzéshez kapcsolódóan

A projekt megvalósításához szükséges kisértékű informatikai képzéshez kapcsolódó eszközfejlesztés az alábbi települések a konzorciumi tagoknál: Sásd, Gödre, Mindszentgodisa, Varga, Vázsnok, Palé és Meződ. Az alábbi táblázat a bruttó értékeket mutatja, mely tartalmaz tagonként egy számítógépet és szoftvereit, továbbá a konzorcium vezető esetén egy projektort és kapcsolódó vetítő vásznat. Az eszközök a humán közszolgáltatás területén kerülnek használatba azon munkatársaknál, akik a projekt célcsoportjával dolgoznak. A projektor a program képzéseit, konferenciáit, előadásait fogja kiszolgálni, sajnos jelenleg ilyen eszközzel nem rendelkezünk.

Sásd	639 667
Gödre	306 201
Mindszentgodisa	306 201
Mindszentgodisa társulás	306 201
Varga	306 201
Vázsnok	306 201
Meződ	306 201
Palé	306 201
	2 783 074,00

I. Humán közszolgáltatás tekintetében szaktudás hiány enyhítését célzó programok megvalósítása

Az alábbi területeken tervezünk képzést, melyek jelentősen enyhíteni fogják a szakember hányt a járásban (összesen 5 fő):

- ✓ Közművelődési szakember
- ✓ Óvodai dajka
- ✓ Rendezvényszervező asszisztens
- ✓ Pedagógiai és családsegítő munkatárs
- ✓ Államháztartási mérlegképes könyvelő

A költségvetés tartalmazza a képzési és vizsgadíjat, utazási költséget és napi étkezés költségét.

J. A humán közszolgáltatásban dolgozók képzése, továbbképzése

A konzorciumi településeken működő humán közszolgáltatásban dolgozók számára több képzést szervezünk, melyek által szemléletformálást is megvalósítunk (teljesítendő indikátor a programelem által 120 fő).

- Szemléletformáló workshop, tapasztalatcsere megvalósítása
- Együttműködés fejlesztés
- Leleki állóképesség, reziliencia megőrzése
- Hálózatosodási konferencia

K. Helyi közösségi közlekedésszervezési feladat

Egy összefoglaló tanulmány készül minden érintett településre vonatkozóan, mely egyaránt foglalkozik az aktív korú dolgozó korosztállyal, az iskolásokkal és az óvodásokkal, illetve a család mindennapi működésére való kihatásokkal.

L. Elemzés, tanulmány, kutatás, adatbázis készítése (humán közszolgáltatásban dolgozók felmérése, képzési hiányok, adatbázis létrehozása)

Külön el kívánjuk készíteni a humán közszolgáltatásban dolgozók felmérését (ki, milyen munkakörben, milyen végzettséggel, képzettséggel dolgozik, stb) a képzési hiányokat feltárjuk. Egy adatbázist hozunk létre az érintett településeken, mely alkalmas annak áttekintésére, hogy milyen további fejlesztések, képzések szükségesek, és azok hogyan valósíthatóak meg a legkönnyebben, és legköltséghatékonyabban (pl. átképzéssel, továbbképzéssel, részmunkaidős foglalkoztatással, átszervezés lehetőségével).

M. Jó gyakorlatok megismerése konferencia

A programelem célja jó gyakorlatok megismerésének támogatása a hátrányos helyzetű csoportok szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása érdekében meghívott, az adott területen tapasztalattal rendelkező, elismert előadókkal.

N. A pályázati program megvalósítása érdekében nélkülözhetetlen további részfeladatok összefoglalása

A projekt megvalósítása során az alábbiak szükségesek:

- közbeszerzési feladatok ellátása (a konzorcium vezetőnél egy összegben, minden tag beszerzésének koordinált közbeszerzési feladata)
- előkészítő megvalósíthatósági tanulmány összeállítása helyi közreműködők bevonásával
- projektmenedzsment felállítása a konzorcium vezetőnél
- kötelező nyilvánossági feladatok
- a teljes projekt könyvvizsgálata a konzorcium vezetőnél egy összegben
- a célcsoport bevonása érdekében együttműködést ösztönző kismértékű természetbeni juttatással számoltunk a költségvetésben minden tagnál (utalvány)
- szakmai vezető a konzorcium vezetőnél
- konzorciumi tagok részéről szakmai megvalósítók bevonása

2.4. Indikátorok, műszaki-szakmai tartalomhoz és a mérföldkövekhez kapcsolódó mutatók

Számszerűsített szakmai elvárás a projektben

A projektben szereplő konzorciumi tagok lakosság száma alapján a pályázati felhívás által megfogalmazott számszerűsített szakmai elvárásai tekintetében a B. pontok által meghatározott vállalások a mérvadóak számunkra.

A projekt fizikai befejezésének időponjára az alábbi eredményeket fogjuk elérni (minimális célokat összesítünk, a tanulmány 2.3 szakmai fejezete alapján a célunk ennél több eredmény elérése):

Megvalósítandó műszaki-szakmai eredmény megnevezése	Eredmény
A projekt valamely programelemébe bevont személyek	A megvalósításra kerülő projekt által elért, a megvalósításba bevont települések közigazgatási területén lakóhellyel rendelkezők - ide nem értve a megyei jogú városok közigazgatási területén lakóhellyel rendelkezőket - aránya a teljes lakossághoz viszonyítottnak. A megvalósításba „bevont személy” alatt, legalább 1 db megvalósuló programelembe részt vett személy értendő

10% mely esetünkben 517 fő

Megvalósítandó műszaki-szakmai eredmény megnevezése	Eredmény
A humán szolgáltatók között létrejött együttműködési/partnerségi megállapodások	5 db megállapodás létrejött.
A projekt keretében kialakított szakember adatbázisba felvételt nyert szakemberek	A humán szolgáltatások területén dolgozó, helyi szakemberekből szakértői adatbázis létrehozása 50 fő részvételével.
A projekt keretében képzésen/tréningen részt vett, helyi/területi humán alapszolgáltatásokban dolgozók	Azon, helyi/terület humán alapszolgáltatásokban dolgozók száma, akik a projekt keretében képzésen/tréningen vettek részt, min. 50 fő részvételével.
A program során az alap- és kulcskompetenciák elsajátításának támogatása tevékenység csoporthoz tartozó programokban résztvevő, támogatásban részesült tanulók	A program során az alap- és kulcskompetenciák elsajátításához és fejlesztéséhez kapcsolódó támogatásban részesült tanulók száma min. 100 fő .
A pénzügyi ismeretek és a helyi gazdasági szereplőkkel való kapcsolat erősítése céljából szervezett programokba bevont tanulók	A pénzügyi ismeretek és a helyi gazdasági szereplőkkel való kapcsolat erősítése céljából szervezett programokba bevont tanulók száma min. 25 fő .
A fenntartható fejlődéssel kapcsolatos ismeretek bővítése, öko-tudatosság fejlesztése céljából szervezett programokon való részvétel	A fenntartható fejlődéssel kapcsolatos ismeretek bővítése, öko-tudatosság fejlesztése céljából szervezett programokon résztvevők száma min. 25 fő .
Ösztöndíj programokba bevont hátrányos helyzetű gyerekek/tanulók/hallgatók	Az ösztöndíj programokba bevont hátrányos helyzetű gyerekek/tanulók/hallgatók száma 25 fő .
Komplex óvodai fejlesztésbe bevont gyermekek	Azon résztvevők száma, akik a komplex óvodai fejlesztésbe bevont gyermekek számára biztosított programokon vettek részt (min. 100 fő).
Komplex óvodai fejlesztésbe bevont pedagógusok	Azon résztvevők száma, akik a komplex óvodai fejlesztésbe bevont pedagógusok számára biztosított programokon vettek részt (min. 15 fő)

Indikátorok

A projekt fizikai zárásának időpontjára minimálisa az alábbi indikátorokat teljesítjük:

Indikátor neve	Célérték
Támogatott programokban részt vevő tanulók száma	600 fő
Informális és nem formális képzésben résztvevő gyerekek és fiatalok (7-24 éves korúak) száma	400 fő
Továbbképzési programokban résztvevő humán közszolgáltatásokban dolgozók száma	120 fő
A továbbképzést bizonyítvánnyal vagy tanúsítvánnyal elvégző humán közszolgáltatásban dolgozók száma	100 fő
A program elhagyásának időpontjában képesítést szerző személyek száma	500 fő

3. A szakmai és pénzügyi megvalósítás részletes ütemezése

3.1. A tervezett fejlesztés bemutatása

3.1.1. A megvalósulás helyszíne

Sásdi Általános Művelődési Központ Óvodája és Bölcsődéje

Székhely	7370 Sásd, Rákóczi Ferenc út 3.
<i>Gálné Banizs Gabriella</i>	óvodavezető
<i>Némethné Illés Diána</i>	bölcsődevezető
<i>Blumenschein Erika</i>	óvodapedagógus
<i>Böröcz Anita</i>	óvodapedagógus
<i>Csiba Ernőné</i>	óvodapedagógus
<i>Gálné Banizs Gabriella</i>	szakvizsgázottóvodapedagógus
<i>Gáspárné Kalmár</i>	
<i>Anna Zsuzsanna</i>	óvodapedagógus
<i>Stepper Viktória</i>	német nemzetiségióvodapedagógus
<i>Magyar Jánosné</i>	szakvizsgázott óvodapedagógus
<i>Rillné Bukovics Valéria</i>	német nemzetiségióvodapedagógus
<i>Sebőkné Nickl Melinda</i>	óvodapedagógus
<i>Téwich Adrienn</i>	német nemzetiségióvodapedagógus
<i>Vácziné Lakatos Anikó</i>	szakvizsgázott óvodapedagógus
<i>Szabó Mária</i>	óvodatitkár
<i>Somogyvári Jánosné</i>	pedagógiai asszisztens
<i>Farkasné Antal Mária</i>	szakképzett dajka
<i>Farkasné Rostás Gabriella</i>	szakképzett dajka
<i>Hermanné Bukovics Anna</i>	szakképzett dajka
<i>Ragoncsa Józsefné</i>	szakképzett dajka
<i>Sohonyainé Kovács Éva</i>	szakképzett dajka
<i>Némethné Illés Diána</i>	kisgyermek nevelő-gondozó
<i>Razgyelné Dobszai Valéria</i>	kisgyermek gondozó
<i>Hirné Hortobágyi Júlia</i>	szakképzett dajka

Sásdi ÁMK Városi Könyvtára és Művelődési Központja

Székhely	7370 Sásd, Szent Imre út 25-27.
<i>Meggyesi Mónika</i>	megbízott intézményegység művelődésszervező -vezető
<i>Szabó Lászlóné</i>	könyvtáros könyvtáros, magyar nyelv és irodalom szakos tanár

Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ

Székhely	7370 Sásd, Arad u. 1.
<i>Babodi Adrienn</i>	megbízott intézményvezető szociálpedagógus
<i>Nagy Szilvia</i>	családsegítő szociális munkás
<i>Gáborné Siska Mariann</i>	családsegítő szociális munkás
<i>Rumbus Tamás</i>	esetmenedzser egészségfejlesztő mentálhigiénikus
<i>Somlyai Beatrix</i>	esetmenedzser szociális munkás

Pernecker Balázs esetmenedzser

Sásdi Közös Önkormányzati Hivatal

Székhely	7370 Sásd, Dózsa György u. 32.	
<i>Dr. Kajdon Béla</i>	jegyző	jogász
<i>Koszorus Tímea</i>	aljegyző	igazgatásszervező, főiskola
<i>Vézi Adrienn</i>	ügyintéző	szociális és gyermekvédelmi ügyintéző
<i>Gáspár Csabáné</i>	szociális segítő	szociális gondozó és ápoló
<i>Lajos Márta</i>	igazgatási-szociális ügyintéző	okmányirodai ügyintéző
<i>Markó Árpádné</i>	igazgatási-szociális ügyintéző	közgazdasági érettségi, anyakönyvvezető
<i>Szabó Sándorné</i>	igazgatási-szociális ügyintéző	okmányirodai ügyintéző
<i>Király Lajosné</i>	közfoglalkoztatási referens	pénzügyi főiskola

Sásdi Szociális Szolgálat

Székhely	7370 Sásd, Arad u. 1.	
<i>Orbán Éva</i>	intézményvezető	szociális munkás, szakvizsga
<i>Geiszkopf Edit</i>	szociális gondozó és ápoló	szociális asszisztens
<i>Máté Gyuláné</i>	mentálhigiénés munkatárs	szociális asszisztens

Gödrei Óvoda és Konyha

Székhely	7386 Gödre, Béke utca 4.
<i>Ulleinné Gódor Alexandra</i>	intézményvezető
<i>Gódor Alexandra</i>	óvodavezető

Sásdi Közös Önkormányzati Hivatal Gödrei Kirendeltsége

Székhely	7386 Gödre, Béke u. 4.	
<i>Hortobágyi Mónika</i>	védőnő	védőnő
<i>Varga Csaba</i>	kirendeltség-vezető	igazgatás-szervező, főiskola

Mindszentgodisai Óvoda, Egységes Óvoda-Bölcsőde és Konyha

Székhely	7391 Mindszentgodisa, Béke u.9.
<i>Kónyáné Füst Szilvia</i>	intézményvezető
<i>Lőrinczné Andók Beáta</i>	intézményvezető helyettes

Mindszentgodisai Családsegítő Szolgálat

Székhely	7391 Mindszentgodisa, Kossuth Lajos u. 70.	
<i>Nagyné Messinger Tímea</i>	családsegítő	szociálpedagógus, komplex rehabilitációs mentor
<i>Orsós Gyöngyi</i>	családsegítő	szociális munkás

Mindszentgodisai Közös Önkormányzati Hivatal

Székhely	7391 Mindszentgodisa, Kossuth Lajos u. 70.	
<i>Megyeri Vilmos</i>	főállású polgármester	középiskolai tanár
<i>Ranyhóczkiné Ács Andrea</i>	jegyző	igazgatásszervező, főiskola
<i>Nagy Bernadett</i>	ügyintéző	főiskola
<i>Nagy Nikolett</i>	ügyintéző	szakirányú felsőfokú végzettség

Meződ Község Önkormányzata

Székhely	Meződ, Ságvári u. 34.	
<i>Merkné Firényi Dóra</i>	település gondnok	kereskedő-boltvezető, óvodai dajka

Palé Község Önkormányzata

Székhely	Palé, Árpád u. 25.	
<i>Markóné Héder Tímea</i>	főállású polgármester	
<i>Rumpli Éva</i>	könyvtáros	érettségi, gyermek szakápoló, segédkönyvtáros

Varga Község Önkormányzata

Székhely	Varga, Fő u. 32.	
<i>Lukácsné Lembach Anita</i>	főállású polgármester	
<i>Lukács István</i>	falugondnok	érettségi, falugondnoki tanfolyam

Váznok Község Önkormányzata

Székhely	Váznok, Római u. 14.	
<i>Boronyák Éva</i>	falugondnok	érettségi, falugondnoki tanfolyam

3.1.2. Az előkészítéshez és a megvalósításhoz kapcsolódó feladatok meghatározása

A projekt előkészítése során az érintett konzorciumi tagokkal együttműködve több egyeztetés során megtörtént az igények felmérése. Ennek eredményeként kialakultak a szükséges megvalósítandó feladatok listája és ennek mértéke, mely meghatározásakor különös figyelmet fordítottunk a teljesítendő indikátorokra, szakmai elvárásokra és kötelezően megvalósítandó feladatokra egyaránt. Minden feladatnak meghatároztuk a felelőssét és a hozzá tartozó vállalásokat annak érdekében, hogy a program indítása mielőbb megvalósulhasson.

A járás célja, hogy az EFOP-1.5.3-16 kódszámú pályázaton is elinduljon, melynek előkészítése jelenleg is zajlik. A programelek kialakítása során figyelembe vettük a két projekt várható egymásra hatását is szinergiáit is.

3.1.3. A fejlesztés hatásainak elemzése

A jelen pályázatban felsorolt fejlesztési irányok a térség felemelkedéséhez vezető úton induló lépésekként fogalmazható meg, ám részcéloknak tekinthető:

- A települési önkormányzatok által fenntartott alapszintű humán közszolgáltatásokban dolgozó szakemberek képzése, továbbképzése, tapasztalatcsere a minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés növelése érdekében, különös tekintettel a hátrányos helyzetű emberek hozzáféréseinek biztosítására
- A gyermekek/tanulók személyiség és kompetenciafejlesztését, iskolai és munkaerő-piaci érvényesülését elősegítő iskolán kívüli programok megvalósítása, helyi kezdeményezések támogatása kiemelt figyelmet fordítva a hátrányos helyzetű gyerekek/tanulók bevonására
- A hátrányos helyzetű gyerekek/tanulók/hallgatók közneveléshez/felsőoktatáshoz való hozzáféréseinek biztosítása
- Komplex óvodai szolgáltatásfejlesztés, különös tekintettel a hátrányos helyzetű gyerekek óvodai neveléshez való hozzáféréseinek biztosítására

A felsorolt részcélok együttesen járulnak hozzá a projekt legfőbb célkitűzésnek teljesüléséhez, vagyis a **Hegyháti járás humán kapacitásainak fejlesztéséhez**. A projekt ezáltal hozzájárul a helyi humán közszolgáltatásban dolgozók képzettségi szintjének fejlesztéséhez, versenyképességük javulásához, a közoktatásban részt vevő tanulók fejlesztéséhez, valamint a hátrányos helyzetű, kiemelten roma tanulók oktatási esélyteremtéséhez.

A projekt kiemelt figyelmet fordít a **gyermekek/tanulók támogatására** és képességeik fejlesztésére. A térségben élő családok anyagi lehetőségei gyakran nem teszik lehetővé a gyermekek megfelelő képzést, amely szélsőséges esetekben a gyermekek tanulmányainak ide előtti befejezésével jár. A családok és gyermekek közvetlen támogatásán túl az intézmények látogatását akadályozó legfontosabb gátló tényezők felismerése is megszüntetése is a feladatok közé tartozik.

Az **óvodai és iskolai programok** továbbá igyekeznek a gyermekek látókörét kiszélesíteni, lehetőséget teremtve képességeik kibontakoztatására és fejlesztésére. A program által generált legfontosabb hatás a térség iskolázottsági szintjének emelkedése lehet, amely a versenyképes gazdaság alapját jelentheti.

Általánosságban megállapítható, hogy a **hátrányos helyzetű térségek lakossága jelentős mértékben rá van utalva a helyi humán közszolgáltatásokra**, így ezekben az esetekben különösen fontos a szakember gárda megfelelő szakmai és lelki felkészültségének biztosítása. A projekt keretében zajló **továbbképzések** ezt hivatottak elősegíteni. Hosszabb távon a humán közszolgáltatások színvonal emelkedése és a helyi intézmények hatékonyabb működése a térség fejlődésének fontos eleme lehet.

A társadalmi-, gazdasági- és környezeti hatások több jelentős –a térség számára kiemelten fontos- területen nyilvánulhatnak meg:

Társadalmi integráció és különleges társadalmi csoportok védelme

Az egyes célcsoportok tekintetében a tevékenységek sokaságával törekszünk a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók társadalmi integrációjára.

A tervezett tevékenységek között vannak olyanok, amelyekben kifejezetten a hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók fejlesztése történik – ami arra szolgál, hogy egyéni és kulcskompetenciáikat, magabiztosságukat fejlesszük, s ezáltal ne érezzék magukat hátrányban nem hátrányos helyzetű társaikkal szemben. A programjaink a helyi és járási esélyegyenlőségi programmal összhangban készültek. A helyi, területi lakosság számára szemléletformáló programelemeket valósítunk meg, ezzel segítve a békés és szolidáris egymás mellett élést.

A gyermekeknek, tanulóknak tervezett programok az iskola, óvoda közreműködésével valósulnak meg, amelyben a hátrányos és nem hátrányos gyermekek együtt végeznek tevékenységeket, kötnek barátságokat, ami szintén alkalmas arra, hogy a különleges társadalmi csoport, a hátrányos helyzetű gyermekek egyenlő esélyeit megvalósítsa, és elfogadást eredményezzen a többi gyermek, tanuló által.

Esélyegyenlőségi szempontok, területi kiegyenlítődség

A humán közszolgáltatások minőségi szolgáltatásterületeinek növelésével, a projektben megvalósított tevékenységek ingyenességével a bevont településeken élő lakosoknak egyenlő esélyekkel tudjuk biztosítani a tevékenységekbe való bekapcsolódás lehetőségét. Biztosítjuk az esélyegyenlőséget a projekt valamennyi programeleménél. Az iskolai és óvodai programok esetében terveztünk minden tanuló számára és kizárólag a hátrányos helyzetűeknek szóló programelemeket egyaránt. A mindenkinek szóló programokba az adott helyszínen lévő valamennyi tanuló számára biztosítjuk a csatlakozást korlátozás nélkül. A kizárólag hátrányos helyzetűek számára szervezett programelemeknél – nyelvoktatás, ösztöndíj program, személyiségfejlesztő program, stb. – kizárólag a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetűeknek biztosítunk támogatásokat annak érdekében, hogy az esélyek minden gyermek, tanuló számára egyenlő mértékben és módon legyenek biztosítottak. A nem hátrányos helyzetűek könnyebben jutnak hozzá olyan tanulást segítő elemekhez, amikhez a hátrányos helyzetűek csak nagyon korlátozott mértékben. Ezért azzal, hogy a hátrányos helyzetűeket előnybe részesítjük, biztosítjuk számukra az azonos hozzáférési esélyeket. A hátrányos és nem hátrányos helyzetű tanulók között ezen programok elindíthatnak egy tapasztalatcserét, ami elindíthat egyfajta közös gondolkodást közös programszervezést. Olyan programelemet, szolgáltatást nem rendelünk, és nem valósítunk meg, amely sértené a célcsoport becsületét vagy emberi méltóságát. Az iskolán és óvodán kívül szervezett programok során törekszünk arra, hogy a gyermekek, tanulók szülei minél nagyobb arányban kerüljenek bevonásra, idejüket, programjaikat szüleikkel tölthessék, ezáltal biztosítjuk a családhoz fűződő jogait.

A szervezett és tervezett tevékenységelemeket kizárólag olyan helyszínen valósítjuk meg, amelyik garantáltan biztosítja az egészség védelmét, a biztonságot közegészségügyi, járványügyi, használati, s egyéb módon a célcsoport tagok számára. Csak olyan helyen szervezünk, amely rendelkezik hatályos jogszabályok mentén lévő közegészségügyi, közbiztonsági, biztonsági garanciákkal. A helyszínek kiválasztásánál törekszünk az akadálymentes megközelíthetőségre, ezzel a mozgásukban akadályozottak biztonságos közlekedését garantáljuk. Nagyobb rendezvények, programok esetén a gyalogos, kerékpáros és gépkocsis forgalom szervezésére a rendőrség vagy a polgárőrség szakembereit hívjuk segítségül.

A projekt során törekszünk a területi egyenlőtlenségek kiegyenlítésére is, a helyben igényelt és szükséges mennyiségben biztosítjuk az egyes programokat a településeken.

Foglalkoztatás és munkaerőpiac

A program keretében megtörténik a humán közszolgáltatásban dolgozók felmérése, képzési hiányok, adatbázis létrehozása. A program keretében 5 fő képzése történik meg jelenleg hiányzó szakmák tekintetében, további 31 fő humán közszolgáltatásban dolgozó és 19 fő óvodapedagógus továbbképzésben részesül. A humán közszolgáltatásban dolgozók érzékenyítő, szemléletformáló képzésen, konferencián vesznek részt. Helyi közösségi közlekedésszervezési tanulmány készül minden érintett településre összefoglalóan, mely egyaránt foglalkozik az aktív korú dolgozó korosztállyal, az iskolásokkal és az óvodásokkal, illetve a család mindennapi működésére való kihatásokkal.

Ezen programelemek hozzájárulnak a térségi foglalkoztatási szerkezet és munkaerőpiac stabilitásához. A résztvevők nagyobb kompetenciaszintekhez, magasabb végzettséghez, magasabb önbecsüléshez jutnak. A területen dolgozók kompetenciáit fejlesztve tudjuk az ő helyzetüket is stabilabbá tenni és az általuk nyújtott szolgáltatások színvonalát növelni.

Munkakörülmények és feltételekjavítása, szervezeti kultúra fejlesztése

A projekt eredményeképpen a humán közszolgáltatásban dolgozó személyek képzését, továbbképzését, kompetenciafejlesztését valósítjuk meg. Ezáltal javítjuk magabiztosságukat saját munkájukban, munkakörülményeik javulnak. A továbbképzéseken találkoznak más szakemberekkel, akikkel kapcsolatokat alakíthatnak ki, a szakmai hálókhoz kapcsolati kereteket biztosítunk a fórumrendszer kialakításával, így már nem érzik magukat egyedül problémáikkal. Járulékos hatások az erősebb kötődés és lojalitás a munkahelyhez, a szakmához, a megfelelő munkahelyi légkör kialakulása. A részletezett tényezők együttesen jelentősen javítani fogják a munkahatékonyságot.

A humán közszolgáltató intézmények túlzottan leterheltek, csak nagyon kevés idejük és forrásuk marad olyan humán és tárgyi fejlesztésekre, mely elsődlegesen az ellátási szintet javítaná, de nem látványos infrastrukturális elemek mentén valósul meg. Az uniós források gyakran célozzák az épületek kialakítását, felújítását, azonban csak kisebb arányban rendelnek hozzá a szükséges mértékben humán erőforrás fejlesztési kereteket. Pedig a humán erőforrás ilyen módon és mértékben történő fejlesztése adja a humán közszolgáltatások alapját. Az, hogy egy adott intézmény ellátottai, vendégei hogy érzik magukat, egyaránt függ az infrastrukturális-tárgyi és személyi-humán feltételektől. Az utóbbi időben az infrastrukturális fejlesztések dömpingjében csak kevesebb figyelem és pénz jutott a szakemberek fejlesztésére.

Jelen fejlesztés azt eredményezi, hogy az építkezés mellett a humán közszféra dolgozóinak szellemi építésére is jut pénze. Ezen településeken ezzel járulunk hozzá a komplex társadalomfejlesztéshez, ami a gazdaságfejlesztés egyik alapja és formálója. Ilyen és ehhez hasonló társadalomfejlesztési komplex programokkal egyszerre tudunk hozzájárulni az adott szervezetek szemléletformálásához – építkezés mellett humán erőforrással is foglalkozzanak -, a helyben maradáshoz, a település előregedésének csökkentéséhez, az ellátás színvonalának

emeléséhez, a lakossági közérzet javításához, valamint a területi elrendeződési hiányok és hátrányok leküzdéséhez.

A szociális ellátó-rendszerekhez történő hozzáférés

A projekt keretében szociális képzések, továbbképzések, és tapasztalatcsere valósul meg, amelynek eredményeképpen a dolgozók ellátási ismeretei fejlődnek, újszerű, innovatív módszereket, eljárásokat sajátíthatnak el. Valamennyi bevont településen azonos kompetenciákkal, végzettséggel rendelkeznek a szociális dolgozók, ezáltal a lakosok számára mindenhol alapvetően biztosítottá válik a magasabb szinten történő szociális ellátó rendszerekhez történő hozzáférés, ami a projekt egyik kiemelt célja.

Döntéshozatalban való társadalmi részvétel – nyilvánosság, igazságosság, kölcsönösség

A szükségletfelmérés során a lehető legalacsonyabb szinten kérdeztük meg a szülőket, a gyermekeket, s véleményük alapján kerültek kialakításra, megfogalmazásra az egyes tevékenységek. A tevékenységek tervezésénél bevontuk az egyes területeken dolgozó szakembereket is, a programelemek a valós szükségletek egyeztetése után kerültek összeállításra. A megvalósíthatósági tanulmányt a beadást követően kiküldjük a tagok számára, ezáltal a konzorciumon belüli átláthatóság biztosítottá válik. A projekt tervezésekor igyekeztünk arra, hogy az egyes településeken adott célcsoporttagok azonos arányban részesüljenek a projekt eredményeiből. A projekt eredményeiből, a keletkező dokumentumokból és indikátorokból a konzorciumi tagok mindegyike részesül majd.

Környezeti hatások

Minden projekttevékenység esetében törekszünk arra, hogy a megvalósítás a célcsoporthoz minél közelebb kerüljön megvalósításra, kivételt képeznek azon programelemek, amelyek kifejezetten a más településeken, városokban történő tapasztalatcsere, újszerű élmények megismerésére irányulnak. Az autóval történő közlekedést ezáltal igyekszünk legkisebbre tervezni, amellyel a szmog kialakulását gátoljuk, ezzel hozzájárulva a levegőtisztaság megőrzéséhez. A szolgáltatások, áruk és eszközök beszerzésénél is igyekszünk a teljesítés helyszínéhez minél közelebből vásárolni abban az esetben, ha a helyben és a vidéken beszerezhető áruk, szolgáltatások azonos minőségben, s áron kerülnek kifizetésre. A továbbképzések, képzések többségét saját szervezésben valósítjuk meg, ezáltal nem a tanulókat, hanem az tanárt utaztatjuk messziről. A programok helyszínét mindig úgy választjuk ki, hogy az adott célcsoporthoz minél közelebb legyen, elkerülve ezzel a felesleges utazásokat.

A projektben szinte minden iskolához terveztünk a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos ismeretek bővítése, öko-tudatosság fejlesztését támogató programelemet, az óvodák mindegyike számára terveztünk környezeti nevelést elősegítő elemet.

A programhelyszíneken megvalósított események, programok alkalmával minden esetben gondoskodunk a rendezvény utáni terület rendbe tételéről, takarításáról, a szemét elszállításáról. A szervezés során igyekszünk minél kevesebb hulladékot termelni, a termelt hulladék kezeléséről pedig minden esetben jogszabályoknak megfelelően gondoskodunk, ami által megtanítjuk a szelektív hulladékgyűjtésre a résztvevőket.

Levelezésnél, dokumentumok elkészítésénél az elektronikus levelezést részesítjük előnyben, s erre felhívjuk partnereink figyelmét is. A projekttel kapcsolatos adminisztrációs feladatok végzésénél gondoskodunk arról, hogy újrahasznosított papír kerüljön felhasználásra.

3.1.4. Pénzügyi terv

Kiindulás peremfeltételek a pénzügyi tervezés során:

- ✓ A projekt megvalósítási idejét 24 hónapra terveztük.
- ✓ Terveink szerint a projekt kezdése 2017.09.01. a program zárása 2019. augusztus 31.
- ✓ A konzorciumban csak önkormányzat, illetve önkormányzati társulás szerepel, így a felhívás szerinti 100%-os támogatási intenzitással számoltunk. Önerő nem szükséges a programhoz.
- ✓ Élni kívánunk a 100 %-os előleg lehívási lehetőséggel, így pótlólagos vagy előfinanszírozási igénye nincs a programnak.
- ✓ A konzorciumban vállalkozás nem vesz részt, vállalkozási tevékenység nincs.
- ✓ A konzorcium tagjai az áfát nem vonhatják le, így a költségvetés tervezése bruttó módon történt.
- ✓ A programban tartalékot nem képeztünk, véleményünk szerint a 24 hónapos megvalósítási idő alatt nem lesz a tevékenységeket illetően olyan inflációs hatás, mely veszélyeztetné a becsült értékeken szerződések megkötését és a tevékenységek megvalósítását.

A részletes pénzügyi tervet a nagy terjedelem okán a **2. számú mellékletben** csatoltuk.

3.1.5. Kockázatelemzés

A program előkészítése, megvalósítása és fentartása szempontjából fontos, hogy **azonosítsuk és kezeljük** azokat a **kockázatokat**, amelyek esetleges bekövetkezése az eredmények elérését és fenntartását veszélyeztetik. A projekt nemcsak a támogatás nagysága, hanem az elérendő célcsoportok, és érintettek körének nagy száma, illetve a projekt tartalmának jelentősége miatt is kiemelten fontos.

A projektszintű kockázatok bemutatása mellett felmértük a bekövetkezés valószínűségét és hatásának mértékét, valamint minden egyes kockázat esetében meghatároztuk a kockázatkezelési intézkedéseket is, és az érintett szereplőket. A kockázatok több szempont alapján csoportosíthatók, –jogi, intézményi, társadalmi, szakmai, pénzügyi-gazdasági fenntarthatósági és abszorpciók szempontból is azonosítottuk azon kihívásokat, amelyek akadályozhatják a pályázat céljainak megvalósulását.

a. Pénzügyi kockázatok elemzése

Likviditási kockázat

Tartalma: A támogató oldali kifizetések időbeli csúszása megvalósítás kihívásokat okozhat

Bekövetkezés valószínűsége: alacsony

Hatása a projekt megvalósulására: magas

Lehetséges kezelési módjai: önkormányzatként 100%-os előleg lehívására jogosult a konzorcium minden tagja, így a lehető lehető leggyorsabb ezt meg kell indítani, amint a feltételek rendelkezésre állnak. Továbbá pontos likviditási terv készítése szükséges, és a határidő-ütemterv szigorú betartása minden konzorciumi tagtól.

Kezelésért felelős: Sásd Város Önkormányzat (projektgazda) és konzorciumi tagok

Pénzügyi kockázat

Időbeli csúszás a tevékenységekben

Tartalma: A projekt tevékenységeinek elhúzódása miatt nem teljesülnek időben az indikátorok és vállalt feladatok

Bekövetkezés valószínűsége: alacsony

Hatása a projekt megvalósulására: magas

Lehetséges kezelési módjai: Folyamatos monitoring és szigorú ütemterv tartása ateljes projektidőszakban

Kezelésért felelős: Sásd Város Önkormányzat (projektgazda) és konzorciumi tagok

b. Megvalósíthatósági és fenntarthatósági kockázatok

Szabályozási környezet változása

Tartalma: A megvalósítást befolyásoló szakma-és támogatáspolitikai szabályozási környezet megváltozik úgy,hogy ez a tartalmi megvalósításra is kihat.

Bekövetkezés valószínűsége: kicsi

Hatása a projekt megvalósulására: közepes

Lehetséges kezelési módjai: Folyamatos szabályozás környezet figyelés és hatékony menedzsment struktúra kialakítása, melygyorsan reagál szükség esetén.

Kezelésért felelős: Sásd Város Önkormányzat (projektgazda) és konzorciumi tagok

Intézményi változások

Tartalma: A megvalósítást intézményi változások – a konzorciumban szereplő szervezetek jogszabály vagy egyéb tényezők általi átalakítása - nehezíthetik

Bekövetkezés valószínűsége: kicsi

Hatása a projekt megvalósulására: nagy

Lehetséges kezelési módjai Folyamatos szabályozás környezet figyelés éshatékony menedzsment struktúra kialakítása, mely szükség esetén gyorsan reagál.

Kezelésért felelős: Sásd Város Önkormányzat (projektgazda) és konzorciumi tagok

Közbeszerzési eljárások elhúzódása, sikertelensége

Tartalma: A projekt során számos esetben lesz szükség külső szolgáltató igénybevételére. A közbeszerzési eljárások elhúzódása és esetleges sikertelensége veszélyeztetheti a mérőföldkövek teljesítését, mely a források lehívását is veszélyeztetheti

Bekövetkezés valószínűsége: közepes

Hatása a projekt megvalósulására: nagy

Lehetséges kezelési módjai: precíz projektterv alapján történő végrehajtás alapozza meg a megfelelő előkészítést. Közbeszerzési szakértő segítségével biztosítani kell közbeszerzési dokumentumok megfelelő szakmai előkészítettségét.

Kezelésért felelős: Sásd Város Önkormányzat (projektgazda) és konzorciumi tagok

Párhuzamosan futó projektek kihívásai

Tartalma: az önkormányzatoknak szigorúan kell gazdálkodni nem csak a pénzügyi, hanem az emberi erőforrással is, hiszen a feladatok és döntési helyzetek feltorlódhatnak egy időben.

Bekövetkezés valószínűsége: közepes

Hatása a projekt megvalósulására: közepes

Lehetséges kezelési módjai:

Minden projekt esetében a menedzsment és szakmai megvalósítók bevonása, tájékoztatása időben meg kell, hogy történjen, feladatok-határidők és felelősségi rendek kidolgozásával.

Kezelésért felelős: Sásd Város Önkormányzat (projektgazda) és konzorciumi tagok

Célcsoport lemorzsolódása

Tartalma: A projektbe bevont célcsoportok közül a tervezettnél többen morzsolódnak le a megvalósítás valamely fázisában

Bekövetkezés valószínűsége: alacsony

Lehetséges kezelési módjai: a projekt előkészítésébe minden célcsoport bevonásra került, így az igényeiknek megfelelő tartalmat állítottunk össze. A projekt indításakor szükséges a feladatok ismételt áttekintése és a felek közötti együttműködés folyamatossá tétele. A megelőzése érdekében nélkülözhetetlen a segítő, támogató mentori munka folyamatos biztosítása, szükség esetén a különböző segítő-támogatóintézmények, szervezetek bevonásával.

Kezelésért felelős: Sásd Város Önkormányzat (projektgazda) és konzorciumi tagok

Konzorciumon belül az együttműködés konfliktusos

Tartalma: A megvalósítást befolyásoló konzorciális vagy intézményi konfliktusok, melyek akadályozhatják az együttműködést

Bekövetkezés valószínűsége: kicsi

Hatása a projekt megvalósulására: közepes

Lehetséges kezelési módjai: rendszeres konzorciumi egyeztetések, partnerségépítő rendezvények, világos és egyértelmű szabályok kialakítása és folyamatos kommunikáció

Kezelésért felelős: Sásd Város Önkormányzat (projektgazda) és konzorciumi tagok

Intézmények esetében a feladat- és hatáskör változása

Tartalma: A megvalósítást befolyásoló szervezeti konfliktusok, melyek akadályozhatják az együttműködést

Bekövetkezés valószínűsége: kicsi

Hatása a projekt megvalósulására: közepes

Lehetséges kezelési módjai: amennyiben az érintett szereplők központosan meghatározott szerepköre változik, az befolyásolhatja a projekt működésének eredményességét is.

Kezelésért felelős: Sásd Város Önkormányzat (projektgazda) és konzorciumi tagok

3.1.6. Fenntartás

A támogatást igénylő konzorciumunk a projekt megvalósítás befejezésétől számított 1 évig vállalja a projekt fenntartását az alábbiak szerint (a pályázati felhívás által megfogalmazottak szerint):

- ✓ legalább egy kapcsolattartásra szolgáló fórum biztosítását
- ✓ a projekttel kapcsolatos minden dokumentum elkülönített nyilvántartását
- ✓ adatszolgáltatást a szakmapolitikai szereplők számára
- ✓ létrehozott adatbázisok működtetését
- ✓ létrehozott képzési tartalmak fejlesztését, és elérhetővé tételét
- ✓ képzések elérhetővé tételét
- ✓ ösztöndíj és mentorrendszer elérhetővé tételét

A fenntartásért felelős a konzorciumi tagok vezetői (polgármesterek), továbbá a projekt szakmai vezetője.

Nyomon követő eszközként tervezzük a létrehozott adatbázis frissítését min. évente egy alkalommal, mely monitoring segítségével a megvalósult célt is tovább tudjuk vinni.

A fenntartási időszakban tervezzük a létrehozott szakmai dokumentumok, képzési tartalmak, beszámolók és eredmények elérhetőségének biztosítását a konzorcium vezető honlapján keresztül. A képzések és ösztöndíjrendszer elérhetővé tételét igény szerint megteesszük. A szükséges finanszírozási források rendelkezésre állnak.

3.2. Részletes cselekvési terv

3.2.1. Az előkészítés és megvalósítás részletes feladatai és ütemezése

1.A települési önkormányzatok által fenntartott alapszintű humán közszolgáltatásokban dolgozó szakemberek képzése, továbbképzése, tapasztalatcsere a minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés növelése érdekében, különös tekintettel a hátrányos helyzetű emberek hozzáféréseinek biztosítására:

A helyi/területi humán közszolgáltatásokban a szakember/szaktudás kapacitások felmérése, a felmérésekben beazonosított szakemberhiány, szaktudás hiány enyhítését célzó programok kidolgozása, megvalósítása

A program keretében megtörténik a humán közszolgáltatásban dolgozók felmérése, képzési hiányok, adatbázis létrehozása a program zárásáig

A helyi kapacitások biztosítása érdekében

- *helyi ösztönző rendszerekkel egészségügyi, szociális, kulturális, felnőttképzési, munkaerő-közvetítési stb. képesítés, szakképzettség megszerzésének támogatása,*
- *kapcsolódó nem OKJ-s képzések,*
- *társágzatokban foglalkoztatottak átképzésének támogatása*

A program keretében 5 fő képzése történik meg jelenleg hiányzó szakmák tekintetében, további 31 fő humán közszolgáltatásban dolgozó és 19 fő óvodapedagógus továbbképzésben részesül.

A helyi humán közszolgáltatásban dolgozók képzettségi és végzettségi szintjének felmérése, adatbázis létrehozása

A program keretében megtörténik a humán közszolgáltatásban dolgozók felmérése, képzési hiányok, adatbázis létrehozása a program zárásáig

A humán közszolgáltatásban dolgozók képzése, szakmai kompetenciák fejlesztése

A program keretében 5 fő képzése történik meg jelenleg hiányzó szakmák tekintetében, további 31 fő humán közszolgáltatásban dolgozó és 19 fő óvodapedagógus továbbképzésben részesül.

A hátrányos helyzetű emberekkel történő foglalkozás tudatosságának növelése, szemléletformálás

A humán közszolgáltatásban dolgozó 31 fő érzékenyítő, szemléletformáló képzésen vesznek részt.

A helyi/területi humán közszolgáltatásban dolgozó szakemberek közti információcsere, koordináció erősítése

A humán közszolgáltatásban dolgozó 31 fő hálózatosodási konferencián vesznek részt a hatékonyabb információcsere érdekében.

Szakmai műhelyek, esetkonferenciák, testvérvárosi és egyéb együttműködések keresztül szakmaitanulmányutak szervezésével, a tapasztalatszerzés, jó gyakorlatok megismerésének támogatása a hátrányos helyzetű csoportok szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása érdekében

Jó gyakorlatok megismerése konferencia hátrányos helyzetű csoportok szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása érdekében meghívott előadóval.

A szolgáltatások elérhetővé tétele érdekében az ehhez kapcsolódó helyi közösségi közlekedés szervezése

Helyi közösségi közlekedésszervezési tanulmány készül minden érintett településre összefoglalóan, mely egyaránt foglalkozik az aktív korú dolgozó korosztállyal, az iskolásokkal és az óvodásokkal, illetve a család mindennapi működésére való kihatásokkal.

2. A gyermekek/tanulók személyiség és kompetenciafejlesztését, iskolai és munkaerő-piaci érvényesülését elősegítő iskolán kívüli programok megvalósítása, helyi kezdeményezések támogatása kiemelt figyelmet fordítva a hátrányos helyzetű gyerekek/tanulók bevonására:

A tudatos pénzügyi magatartás kialakításának támogatása (132 fő tervezett részvételével)

Tudatos pénzügyi magatartás képzési programot tartunk 3 általános iskola diákjai számára.

Fenntartható fejlődéssel kapcsolatos ismeretek bővítése, öko-tudatosság fejlesztése (min. 474 fő diákot célzunk meg)

Öko-nap képzési programot tartunk 3 általános iskola diákjai számára.

A helyi tantervhez illeszkedő képzési tematikával a tanulói aktivitásra épülő extrakurrikuláris tevékenységek szervezése és megvalósítása a szülők bevonásával, (pl. hétvégi és szünidei tematikus programok)

Többek között az általános iskolai diákok és szülők bevonásával sportágválasztó projektet valósul meg.

Iskolán kívüli nyelvoktatás hátrányos helyzetű tanulók számára. Gyermekfelügyelet nevelési napokon, szünidei programmal (zeneovi és sportovi foglalkozással).

Tehetséggondozás, életpálya-építés, a továbbtanulásra történő felkészítés, a továbbtanulás iránti igény fokozásának elősegítése oktatási szakemberek, civil szervezetek, felsőoktatási intézmények, helyi gazdaság szereplői, kamarák stb. szakembereinek támogatásával

Az általános iskolák 7-8. osztályos tanulói számára pályaválasztási hetet tartunk (megcélzott létszám 132 fő), mely témája a tehetséggondozás, életpálya építés. A program során bevonjuk a kamarát, helyi gazdasági szereplőket, és további érintett szervezeteket.

Iskolán kívüli nyelvtanítás: hátrányos helyzetű tanulók nyelvvizsga-szerzésének támogatása (felkészítés, eszközök, vizsgadíj, utazás) – min. 20 fő részére.

Iskolán kívüli nyelvoktatást tervezünk hátrányos helyzetű tanulók számára.

A köznevelési intézményen kívüli intézmények, szervezetek és szakemberek bevonásával (felsőoktatási intézmények, helyi gazdaság szereplői, kamarák, közművelődési és közgyűjteményi intézmények, egészségügyi intézmények, önkéntesek stb. bevonása) a tanulói ismeretek, készségek és kompetenciák fejlesztése

Az általános iskolák 7-8. osztályos tanulói számára önismereti tréninget tartunk (132 főt célzunk meg), továbbá a pályaválasztási hét keretében pedig további szervezetek bevonásra kerülnek a programok során.

A szolgáltatások elérhetővé tétele érdekében az ehhez kapcsolódó helyi közösségi közlekedésszervezése

Helyi közösségi közlekedésszervezési tanulmány készül minden érintett településre összefoglalóan, mely egyaránt foglalkozik az aktív korú dolgozó korosztállyal, az iskolásokkal és az óvodásokkal, illetve a család mindennapi működésére való kihatásokkal.

3. A hátrányos helyzetű gyerekek/tanulók/hallgatók közneveléshez/felsőoktatáshoz való hozzáféréseinek biztosítása:

Ösztöndíj, egyéb támogatás biztosítása azon hátrányos helyzetű tanulók, hallgatók részére, akik egyéb ösztöndíjban nem részesülnek

A program keretében 25 fő ösztöndíjban részesül.

A hátrányos helyzetű gyermekek/tanulók óvodába/iskolába jutásának támogatása (pl. utazás megszervezése, kíséret, a hiányzás okainak feltárása, kezelése, a szülők foglalkoztatását támogató időbeosztásban felügyelet/szabadidős programok szervezése)

Hátrányos helyzetű gyerekek óvodába járást akadályozó tényezőinek felmérése, intézkedési terv készítése a bevont települések vonatkozásában.

4. Komplex óvodai szolgáltatásfejlesztés, különös tekintettel a hátrányos helyzetű gyerekek óvodai neveléshez való hozzáféréseinek biztosítására:

A hátrányos helyzetű 3 év feletti gyerekek óvodába járást akadályozó tényezőinek felmérése, összesítése, intézkedési terv kialakítása

Hátrányos helyzetű gyerekek óvodába járást akadályozó tényezőinek felmérése, intézkedési terv készítése a bevont települések vonatkozásában.

Óvodapedagógiai képzés az intézkedési tervben foglaltak megvalósítására

Az óvodák pedagógusai (19 fő) továbbképzéseken vesznek részt összesen 18 képzési alkalommal (pl. magatartászavarok felismerése, kezelése, dráma, az élmény, a kaland integrálása az óvodai mindennapokba).

Az intézkedési tervben érintett célcsoport számára szülői informáló, szemléletformáló támogatótevékenység (az óvodai nevelés/továbbtanulás megtérülő jellegének tudatosítása, szülők informálása, támogatása az általános iskola kiválasztásában)

Szülői klub, beszélgető kör, további családi nap is a projekt része, mely során a szülők informálása, szemléletformálás is történik. Óvodai egészségnapot is tervezünk, mely szintén a szülők és gyermekek közös programja lesz.

A szülők és a köznevelési intézmény közötti kapcsolat, együttműködés kialakítása, erősítése (pl.: a hátrányos helyzetű szülőkkel bizalmi viszonyban lévő kapcsolattartó bevonása, mediáció, programok szervezése)

Szülői klub, beszélgető kör a projekt része, mely során a szülők aktívabb bevonása, bizalmi kapcsolat erősítése is megtörténik.

Egészségügyi programok - tartásjavító, mozgásos játékok -, úszásoktatás, zeneovi, mozgáskoordinációs fejlesztés, környezeti nevelés, integrációs programok, nyelvoktatás, egyéni fejlesztés, egyéni fejlődés nyomonkövetés stb. ösztönzése, támogatása

Óvodai egészségnapot tervezünk a szülőkkel közösen, hiszen az egészség kérdése a család egészét érinti. Szünidei programként sportovi foglalkozást tervezünk. Az óvodások tehetségprogramon, személyiség fejlesztő és kompetencia fejlesztő programon vehetnek részt. (197 fő óvoda és családjuk részvételére számítunk).

Óvodapedagógusok részére képzések biztosítása – erőszak, konfliktuskezelés, magatartászavar, figyelemzavar, hiperaktivitás kezelése, együttnevelés, fejlesztőpedagógia, családpedagógia, interkulturális nevelés, IKT a kisgyermekkori nevelésben, környezettudatosságra nevelés, alternatívpedagógia, önismeret stb.

Óvodapedagógusaink több képzésen is részt vesznek (19 fő). (Önértékelés, önbecsülés, önállóság az óvodai életben; magatartászavarok felismerése, kezelése; alternatív pedagógia eszközök és módszerek, a dráma, az élmény, a kaland integrálása az óvodai mindennapba; a szerepjátékok, mint feldolgozási módszer)

A tevékenységekhez kapcsolódó kisértékű eszközbeszerzés - labdák, építőkockák, papír/írószerek, stb.

A gyermekek fejlesztéséhez kapcsolódó, kisértékű eszközpark fejlesztés történik meg mindhárom érintett óvodában. Részletes és ellenőrizhető eszközlístát csatoltunk.

A szolgáltatások elérhetővé tétele érdekében az ehhez kapcsolódó helyi közösségi közlekedésszervezése

Helyi közösségi közlekedésszervezési tanulmány készül minden érintett településre összefoglalóan, mely egyaránt foglalkozik az aktív korú dolgozó korosztállyal, az iskolásokkal és az óvodásokkal, illetve a család mindennapi működésére való kihatásokkal.

A hátrányos helyzetű 3 év feletti óvodába járó gyermekek részére az egészségtudatosság növelését és az egészségfejlesztést célzó programok különösen az egészséges táplálkozás, a rendszeres testmozgás és a lelki egészség fejlesztése területén a szülők bevonásával

Az óvodai egészségnap keretében a hátrányos helyzetű gyermekek egészségfejlesztését célzó programelemek is megvalósulnak a szülők bevonásával, mert így lehet hatékonyan eredményt elérni.

I. A fejlesztés megvalósításához szükséges infrastruktúra és infokommunikációs fejlesztés:

1. A projekt megvalósításához nélkülözhetetlen informatikai, irodatechnikai eszközök és a képzési tevékenységhez kapcsolódó eszközök

A megvalósításban résztvevő önkormányzatok kisebb informatikai eszközöket szereznek be, továbbá a képzési programok érdekében a konzorciumvezető egy projektort is beszerez. Ezen túl az óvodák a gyermekek fejlesztését célzó eszközöket vásárolnak meg.

2. A gyermekek/ tanulók személyiség és kompetenciafejlesztését, iskolai és munkaerő-piaci érvényesülését elősegítő iskolán kívüli programok megvalósítása, helyi kezdeményezések támogatása kiemelt figyelmet fordítva a hátrányos helyzetű gyerekek/tanulók bevonására: alap- és kulcskompetenciák, tanulási kompetenciák, digitális kompetenciák fejlesztése a humán társágazatok, non-profit szervezetek és egyházak bevonásával

3. Komplex óvodai szolgáltatásfejlesztés, különös tekintettel a hátrányos helyzetű gyerekek óvodai neveléshez való hozzáféréseinek biztosítására:

- a helyi és egyéni szükségletekre és adottságokra reflektáló felnőttoktatási és felnőttképzési tevékenységek megvalósítása

Pedagógiai és családsegítő munkatárs továbbá óvodai dajka képzését valósítjuk meg a projektből (hiányzó szakemberek a térségben).

Gantt diagram

	2017				2018				2019		
Tevékenység	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.
PROJEKTELŐKÉSZÍTÉS											
Projekttervezés, megvalósíthatósági tanulmány elkészítése											
szükségletfelmérés, előzetes igényfelmérés											
KÖTELEZŐ TEVÉKENYSÉGEK											
1. A települési önkormányzatok által fenntartott alapszintű humán közszolgáltatásokban dolgozó szakemberek képzése, továbbképzése, tapasztalatcsere a minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés növelése érdekében, különös tekintettel a hátrányos helyzetű emberek hozzáféréseinek biztosítására											
1.1. a helyi/területi humán közszolgáltatásokban a szakember/szaktudás kapacitások felmérése, a felmérésekben beazonosított szakemberhiány, szaktudás hiány enyhítését célzó programok kidolgozása, megvalósítása											
1.1.1. Humán szolgáltató és kompetencia térkép készítése a konzorciumban résztvevő településekre											
1.2. A helyi kapacitások biztosítása											
1.3. a helyi humán közszolgáltatásban dolgozók képzettségi és végzettségi szintjének felmérése, adatbázis létrehozása											
1.3.1. Adatbázis összeállítása											
Projekt honlap kialakítása és működtetése											
1.4. a humán közszolgáltatásban dolgozók képzése, szakmai kompetenciák fejlesztése											
1.4.1. Szakirányú képzések biztosítása humán szakemberek részére(5 típusú képzés)											
1.5. a hátrányos helyzetű emberekkel történő foglalkozás tudatosságának növelése, szemléletformálás											

	2017				2018				2019		
Tevékenység	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.
1.5 .1.Érzékenyítő, szemléletformáló képzések											
1.6. a helyi/területi humán közszolgáltatásban dolgozó szakemberek közti információcsere, koordináció erősítése											
1.6.1. Hálózatosodási konferencia											
1.7. szakmai műhelyek, esetkonferenciák, testvérvárosi és egyéb együttműködések keretében szakmai tanulmányutak szervezésével, a tapasztalatszerzés, jó gyakorlatok megismerésének támogatása a hátrányos helyzetű csoportok szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása érdekében											
1.8. A szolgáltatások elérhetővé tétele érdekében az ehhez kapcsolódó helyi közösségi közlekedés szervezése											
2. A gyermekek/tanulók személyiség és kompetenciafejlesztését, iskolai és munkaerő-piaci érvényesülését elősegítő iskolán kívüli programok megvalósítása, helyi kezdeményezések támogatása kiemelt figyelmet fordítva a hátrányos helyzetű gyerekek/tanulók bevonására											
2.3. a helyi tantervhez illeszkedő képzési tematikával a tanulói aktivitásra épülő extrakurrikuláris tevékenységek szervezése és megvalósítása a szülők bevonásával, (pl. hétvégi és szünidei tematikus programok)											
2.3 Sportágválasztó a szülők bevonásával											
2.3 Gyermekfelület a nevelés nélküli napokon											
2.4. tehetséggondozás, életpálya-építés, a továbbtanulásra történő felkészítés, a továbbtanulás iránti igény fokozásának elősegítése oktatási szakemberek, civil szervezetek, felsőoktatási intézmények, helyi gazdaság szereplői, kamarák stb. szakembereinek támogatásával											

	2017				2018				2019		
Tevékenység	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.
2.5. Iskolán kívüli nyelvtanítás: hátrányos helyzetű tanulók nyelvvizsga-szerzésének támogatása (felkészítés, eszközök, vizsgadíj, utazás)											
2.6. a köznevelési intézményen kívüli intézmények, szervezetek és szakemberek bevonásával (felsőoktatási intézmények, helyi gazdaság szereplői, kamarák, közművelődési és közgyűjteményi intézmények, egészségügyi intézmények, önkéntesek stb. bevonása) a tanulói ismeretek, készségek és kompetenciák fejlesztése											
2.6 Pályaorientációs nap											
3. A hátrányos helyzetű gyerekek/tanulók/hallgatók közneveléshez/felsőoktatáshoz való hozzáféréseinek biztosítása											
3.1. ösztöndíj, egyéb támogatás biztosítása azon hátrányos helyzetű tanulók, hallgatók részére, akik egyéb ösztöndíjban nem részesülnek											
3.1 Ösztöndíjak a hátrányos helyzetű tanulók számára a településeken											
4. Komplex óvodai szolgáltatásfejlesztés, különös tekintettel a hátrányos helyzetű gyerekek óvodai neveléshez való hozzáféréseinek biztosítására											
4.1. a hátrányos helyzetű 3 év feletti gyerekek óvodába járást akadályozó tényezőinek felmérése, összesítése, intézkedési terv kialakítása											
4.1 Óvodába járást akadályozó tényezők feltárása											
4.2. óvodapedagógiai képzés az intézkedési tervben foglaltak megvalósítására											
4.2 Óvodapedagógiai képzés											
4.3. az intézkedési tervben érintett célcsoport számára szülői informáló, szemléletformáló támogató tevékenység (az óvodai nevelés/továbbtanulás megtérülő jellegének tudatosítása, szülők											

	2017				2018				2019		
Tevékenység	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.
informálása, támogatása az általános iskola kiválasztásában)											
4.3.1. Előadás sorozat szülők számára, Szülő klub											
4.4. a szülők és a köznevelési intézmény közötti kapcsolat, együttműködés kialakítása, erősítése (pl.: a hátrányos helyzetű szülőkkel bizalmi viszonyban lévő kapcsolattartó bevonása, mediáció, programok szervezése)											
4.4.1. Családi nap, Szülő klub											
4.5. egészségügyi programok - tartásjavító, mozgásos játékok -, úszásoktatás, zeneovi, mozgáskoordinációs fejlesztés, környezeti nevelés, integrációs programok, nyelvoktatás, egyéni fejlesztés, egyéni fejlődés nyomonkövetés stb. ösztönzése, támogatása											
4.6. óvodapedagógusok részére képzések biztosítása – erőszak, konfliktuskezelés, magatartászavar, figyelemzavar, hiperaktivitás kezelése, együttnevelés, fejlesztőpedagógia, családpedagógia, interkulturális nevelés, IKT a kisgyermekkorai nevelésben, környezettudatosságra nevelés, alternatív pedagógia, önismeret stb.											
Óvodapedagógusok továbbképzése											
4.7. a tevékenységekhez kapcsolódó kisértékű eszközbeszerzés - labdák, építőkockák, papír/írószer, jelmezek stb											
Kis értékű eszközök beszerzése, eszközpark fejlesztés											
4.8. A szolgáltatások elérhetővé tétele érdekében az ehhez kapcsolódó helyi közösségi közlekedés szervezése (tanulmány átültetése a mindennapokba)											

	2017				2018				2019		
Tevékenység	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.
4.9. a hátrányos helyzetű 3 év feletti óvodába járó gyermekek részére az egészségtudatosság növelését és az egészségfejlesztést célzó programok különösen az egészséges táplálkozás, a rendszeres testmozgás és a lelki egészség fejlesztése területén a szülők bevonásával											
Egészségtudatossággal kapcsolatos programok											
VÁLASZTHATÓ, önállóan nem támogatható tevékenységek											
I. A fejlesztés megvalósításához szükséges infrastruktúra és infokommunikációs fejlesztés:											
informatikai, irodatechnikai eszközök											
komplex óvodai szolgáltatásfejlesztés											
EGYÉB PROJEKT TEVÉKENYSÉGEK											
Kötelezően előírt nyilvánosság biztosításának költsége											
tájékoztató táblák											
marketing és holnap											
Projektszintű könyvvizsgálat költsége											
Könyvvizsgálat költsége											
Beruházás											
IV. SZAKMAI MEGVALÓSÍTÁSBAN KÖZREMŰKÖDŐ MUNKATÁRSOK KÖLTSÉGEI											
Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás											
Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó útiköltség, kiküldetési költség											
VII. PROJEKTMENEDZSMENT KÖLTSÉG											
Projektmenedzsment személyi jellegű ráfordításai											
VIII. ÁLTALÁNOS (REZSI) KÖLTSÉG											
Egyéb általános (rezsi) költség											

7. ábra: Gantt diagram

4. A projekt megvalósításának szervezeti keretei

4.1. A projektgazda és partnereinek bemutatása

4.1.1. A projektgazda bemutatása

<i>Projektgazda teljes neve:</i>	SÁSD VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
<i>Gazdálkodási formakód:</i>	321 - Helyi önkormányzat
<i>Adószám (8-1-2 karakter):</i>	15724186-2-02
<i>Statisztikai szám:</i>	15724186-8411-321-02
<i>Törzskönyvi nyilvántartási szám</i> <i>/PIR azonosító</i>	
<i>(költségvetési szerveknek):</i>	724188
<i>Minősítési kód:</i>	Önkormányzat
<i>Főtevékenység TEÁOR száma ('08):</i>	8411 Általános közigazgatás
<i>ÁFA levonási jog:</i>	A támogatást igénylő alanya az ÁFA-nak, de a támogatási kérelemben megjelölt, támogatásból finanszírozott tevékenységekkel kapcsolatban felmerült költségeire vonatkozóan adólevonási jog nem illeti meg. Az elszámolásnál az ÁFA-val növelt (bruttó) összeg kerül figyelembevételre. (Bruttó)
<i>Székhelye:</i>	
<i>Helység:</i>	Sásd
<i>Irányítószám:</i>	7370
<i>Közterület:</i>	Dózsa György utca
<i>Házszám:</i>	32.
<i>Postacíme:</i>	
<i>Helység:</i>	Sásd
<i>Irányítószám:</i>	7370
<i>Közterület:</i>	Dózsa György utca
<i>Házszám:</i>	32.
<i>Honlap:</i>	http://www.sasd.hu/
<i>Vezető tisztségviselő, képviselő adatai</i>	
<i>Név:</i>	Rabb Győzőné
<i>Születési év, hónap:</i>	1958. 05. 04.
<i>Édesanyja leánykori neve:</i>	Rab Mária
<i>Képviselési jog</i> <i>(együttes vagy önálló):</i>	önálló
<i>Beosztás:</i>	polgármester
<i>Telefon:</i>	+36 72 576 520
<i>Telefon (mobil):</i>	+36 20 319 6768
<i>Fax:</i>	+36 72 576 522
<i>E-mail:</i>	polgarmester@sasd.hu

Kapcsolattartó adatai

Név: Rab Norbert
 Beosztás: pályázati referens
 Telefon: 72/576-520
 Telefon (mobil): 30/698-1963
 Fax: 72/576-522
 E-mail: palyazat@sasd.hu

Gazdálkodási adatok (utolsó lezárt két év adata)

	<u>Utolsó előtti lezárt év</u>	<u>Utolsó lezárt év</u>
	2014.	2015.
Sajátos működési bevétel (Ft)	211 505 000	218 883 000
Mérlegfőösszeg (Ft)	239 175 000	3 614 588

Egyéb projektek megvalósítására kapott támogatások

	Támogatott projekt esetén pályázati azonosítószám	Projekt címe	Támogatás éve (2002-2017)	Megítélt támogatás (Ft)	A projekt összes költsége (Ft)
1	ÁROP-1.A.3-2014-2014-0120	Területi együttműködés kialakítása Sásdon	2015	21 977 975	21 977 975
2	LEADER	Energetikai fejlesztések a Mecsek-Völgyesség-Hegyháton	2014	2 611 700	2 675 200
3	KEOP-4.10.0/A/12-2013-0122	Napelemes rendszer telepítése a Sásdi DRV telepén	2013	48 200 214	56 706 135
4	KEOP-1.3.0/09-11-2011-0047	"Tiszta víz - tiszta élet!" - Sásdi térség ivóvíz-minőség javítása II. forduló	2012-2015	364 685 109	427 338 467
5	DDOP-3.1.2-12-2012-0006	Játszótárs" - a Sásdi Általános Művelődési Központ Óvodájának a fejlesztése	2013-2014	90 691 075	90 691 075
6	020002802K	Útfelújítás	2002	16 175 889	16 175 889
7	020005403K	Útfelújítás	2003	18 600 000	18 600 000
8	TRFC/2004/DD-340/Eb	Önkormányzati intézmények fűtése korszerűsítése	2004	10 000 000	13 791 000

	Támogatott projekt esetén pályázati azonosítószám	Projekt címe	Támogatás éve (2002-2017)	Megítélt támogatás (Ft)	A projekt összes költsége (Ft)
9	TRFC/KP/OCO/0200006/2004, 020017204K	Belterületi útfelújítás	2004	13 38 4000	14 100 000
10	020024205K	Belterületi utak burkolat felújítása	2005	12500000	15625000
11	020008906L	Általános iskola főépületének fűtőkorszerűsítése	2006	29 117 600	29 117 600
12	AVOP-3.5.2.-2006-09-0223/4.01	Udvaros műhely létrehozása Sásdon	2007	499 999	1 428 571
13	TEUT/2007/DD-138	Jókai utca burkolatfelújítása	2007	2 323 871	4 648 848
14	CÉDE/2007/DD-309a	Szent Imre u-i parkoló burkolat felújítása	2007	2 174 493	2 437 016
15	LEKI/2007/DD-235	Ravatalozó épület előtetővel történő bővítése	2007	910 305	1 100 000
16	DDOP-5.1.5/B-2008-0021	Belterületi csapadékvíz elvezető hálózat fejlesztése Sásdon	2008	44 935 000	49 928 000
17	LEKI/2008/DD-201	Önkormányzati járdák felújítása	2008	8 171 000	9 096 000
18	CÉDE/2008/DD-330/ad	Fáy A. utcában és a Deák téren EU-s szabvány játszóterek felújítása, bővítése	2008	2 035 000	2 450 000
19	DDOP-5.1.3/C-2008-0012	A közúti közlekedés biztonságának fejlesztése Sásdon	2008	8 464 0279	9 4044 755
20	DDOP-4.1.1/B-2008-0008	Sásd városközpontjának kiterjesztése és megújítása a Polgármesteri Hivatal akadálymentesített és modernizált épületbe költöztetésével valamint közpark-felújítással	2008	64 886 536	75 690 196
21	KEOP-7.1.3.0-2008-0020	"Tiszta víz - tiszta élet" - Sásdi térség ivóvízminőség-javítása (előkészítés)	2008	13 451 250	15 825 000
22	TEKI/2008/DD-243/d	Sásd Város településrendezési tervének módosítása	2008	253 000	600 000
23	DDOP-3.1.2/2F-2f-2009-0024	Sásd mikrotérségi Integrált Közoktatási- és Művelődési Intézmény létrehozása, fejlesztése	2009	792 976 333	834 711 930
24	TÁMOP-5.1.1-09/1-2009-0006	Fontos pont a Hegyhát ifjúsági életében	2009	56 999 026	56 999 026
25	LEKI/2009/DD-066	Járda- és parkolófelújítás	2009	8 478 365	9 200 414

	Támogatott projekt esetén pályázati azonosítószám	Projekt címe	Támogatás éve (2002-2017)	Megítélt támogatás (Ft)	A projekt összes költsége (Ft)
26	LEKI/2009/DD-074	Utcai bútorok és hulladékgyűjtők kihelyezése	2009	1 413 500	1 447 070
27	TIOP-1.2.5-09/1-2009-0012	"Digitár" - Könyvtári informatikai infrastruktúra fejlesztése Sásdon	2010	74 825 000	74 825 000

4.1.2. A megvalósításban részt vevő partnerek bemutatása

A konzorciumot alkotó 7 településből 6 Közös Önkormányzati Hivatalt tart fent (Mindszentgodisa kivételével). A Hivatal jelenlegi munkatársai végzik a projekt előkészítését, valamint a pályázat benyújtását, hiszen évek óta sikeres együttműködést tudnak maguk mögött a tagtelepülések vezetőivel és dolgozóival.

A projekt megvalósításában résztvevők helyi lakosú, releváns szakmai tapasztalattal rendelkező szakemberek.

A projekt szakmai vezetője, *Rillné Bukovics Valéria*, a konzorciumvezető Sásd fenntartásában lévő óvoda óvodapedagógusa, 2009 óta szakmai vezetője. A projektmenedzseri megbízást a Sásdi Közös Önkormányzati Hivatal 1995 óta aljegyzőjeként dolgozó *Koszorus Tímea* fogja vállalni. *Deák Veronika* projektasszisztens 2014 óta óvodatitkárként dolgozik a sásdi óvodában, ezt megelőzően a KLIK sásdi tankerületének munkatársa volt (irodai kisegítő). A projekt pénzügyi vezetője *Varga Szilvia* közigazdász, 5 éve a Sásdi Közös Önkormányzati Hivatal pénzügyi vezetőjeként dolgozik. Pénzügyi asszisztensként *Hodosiné Újhegyi Ildikó* ugyanitt 4 éve pénzügyi előadó.

GÖDRE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Gazdálkodási formakód: 321 - Helyi önkormányzat

Adószám (8-1-2 karakter): 15724124-1-02

Statisztikai szám: 15724124-8411-321-02

Bankszámlaszám: 71800099-11104809

Törzskönyvi nyilvántartási szám

/PIR azonosító

(költségvetési szerveknek): 724122

Minősítési kód: Önkormányzat

Főtevékenység TEÁOR száma ('08): 8411 Általános közigazgatás

ÁFA levonási jog: A támogatást igénylő nem alanya az ÁFA-nak. Az elszámolásnál az ÁFA-val növelt (bruttó) összeg kerül figyelembevételre. (Bruttó)

Székhelye:

Helység: Gödre

Irányítószám: 7386

Közterület: Béke utca
Házszám: 4.
Postacíme:
Helység: Gödre
Irányítószám: 7386
Közterület: Béke utca
Házszám: 4.
Honlap: <http://www.sasd.hu/>
Vezető tisztségviselő, képviselő adatai
Név: Gelencsér Gábor
Születési év, hónap: 1976. 08. 24.
Édesanyja leánykori neve: Kohner Anna
Képviselési jog
(együttes vagy önálló): önálló
Beosztás: polgármester
Telefon: -
Telefon (mobil): +36 30/2393240
Fax: -
E-mail: polgarmestergodre@gmail.hu

Kapcsolattartó adatai

Név: Rab Norbert
Beosztás: pályázati referens
Telefon: 72/576-520
Telefon (mobil): 30/698-1963
Fax: 72/576-522
E-mail: palyazat@sasd.hu

MEZŐD KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Gazdálkodási formakód: 321 - Helyi önkormányzat
Adószám (8-1-2 karakter): 15555300-1-02
Statisztikai szám: 15555300-8411-321-02
Törzskönyvi nyilvántartási szám
/PIR azonosító
(költségvetési szerveknek): 555302
Minősítési kód: Önkormányzat
Főtevékenység TEÁOR száma ('08): 8411 Általános közigazgatás
ÁFA levonási jog: A támogatást igénylő alanya az ÁFA-nak, de a támogatási kérelemben megjelölt, támogatásból finanszírozott tevékenységekkel kapcsolatban felmerült költségeire vonatkozóan adólevonási jog nem illeti meg. Az elszámolásnál az ÁFA-val növelt (bruttó) összeg kerül figyelembevételre. (Bruttó)

Székhelye:

Helység: Meződ
Irányítószám: 7370
Közterület: Ságvári utca
Házszám: 34.

Postacíme:

Helység: Sásd
Irányítószám: 7370
Közterület: Dózsa György utca
Házszám: 32.
Honlap: <http://www.sasd.hu/>

Vezető tisztségviselő, képviselő adatai

Név: Merk Zsolt
Születési év, hónap: 1974. 06. 07.
Édesanyja leánykori neve: Wimmer Anna
*Képviselési jog
(együttes vagy önálló):* önálló
Beosztás: polgármester
Telefon: -
Telefon (mobil): +36 20/326-8643
Fax: -
E-mail: merkzsolt@gmail.hu

Kapcsolattartó adatai

Név: Rab Norbert
Beosztás: pályázati referens
Telefon: 72/576-520
Telefon (mobil): 30/698-1963
Fax: 72/576-522
E-mail: palvazat@sasd.hu

MINDSZENTGODISA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Gazdálkodási formakód: 321 - Helyi önkormányzat

Adószám (8-1-2 karakter): 15331854-2-02

Statisztikai szám: 15331854-8411-321-02

Bankszámlaszám 71800082-12100011

Törzskönyvi nyilvántartási szám

/PIR azonosító

(költségvetési szerveknek): 331856

Minősítési kód: Önkormányzat

Főtevékenység TEÁOR száma ('08): 8411 Általános közigazgatás

ÁFA levonási jog: A támogatást igénylő alanya az ÁFA-nak, de a támogatási kérelemben megjelölt, támogatásból finanszírozott tevékenységekkel kapcsolatban felmerült

költségeire vonatkozóan adólevonási jog nem illeti meg.
Az elszámolásnál az ÁFA-val növelt (bruttó) összeg kerül figyelembevételre. (Bruttó)

Székhelye:

Helység: Mindszentgodisa

Irányítószám: 7391

Közterület: Kossuth utca

Házszám: 70.

Postacíme:

Helység: Sásd

Irányítószám: 7370

Közterület: Dózsa György utca

Házszám: 32.

Honlap: <http://www.sasd.hu/>

Vezető tisztségviselő, képviselő adatai

Név: Megyeri Vilmos

Születési év, hónap: 1954.10.30.

Édesanyja leánykori neve: Berki Emília

Képviselési jog

(együttes vagy önálló): önálló

Beosztás: polgármester

Telefon: -

Telefon (mobil): +36 20/570-7839

Fax: +36 72 478-095

E-mail: mindszentgodisa.korjegvzoseg@gmail.com

Kapcsolattartó adatai

Név: Rab Norbert

Beosztás: pályázati referens

Telefon: 72/576-520

Telefon (mobil): 30/698-1963

Fax: 72/576-522

E-mail: palyazat@sasd.hu

PALÉ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Gazdálkodási formakód: 321 - Helyi önkormányzat

Adószám (8-1-2 karakter): 15555324-2-02

Statisztikai szám: 15555324-8411-321-02

Törzskönyvi nyilvántartási szám

/PIR azonosító

(költségvetési szerveknek): 331856

Minősítési kód: Önkormányzat

Főtevékenység TEÁOR száma ('08): 8411 Általános közigazgatás

ÁFA levonási jog: A támogatást igénylő alanya az ÁFA-nak, de a támogatási kérelemben megjelölt, támogatásból

finanszírozott tevékenységekkel kapcsolatban felmerült költségeire vonatkozóan adólevonási jog nem illeti meg. Az elszámolásnál az ÁFA-val növelt (bruttó) összeg kerül figyelembevételre. (Bruttó)

Székhelye:

Helység: Palé
Irányítószám: 7370
Községi terület: Árpád utca
Házszám: 25.

Postacím:

Helység: Sásd
Irányítószám: 7370
Községi terület: Dózsa György utca
Házszám: 32.
Honlap: <http://www.sasd.hu/>

Vezető tisztségviselő, képviselő adatai

Név: Markóné Héder Tímea
Születési év, hónap: 1974. 03. 15.
Édesanyja leánykori neve: Kohner Márta
Képviselési jog
(együttes vagy önálló): önálló
Beosztás: polgármester
Telefon: -
Telefon (mobil): +36 20/492-3728
Fax: -
E-mail: timi0315@freemail.hu

Kapcsolattartó adatai

Név: Rab Norbert
Beosztás: pályázati referens
Telefon: 72/576-520
Telefon (mobil): 30/698-1963
Fax: 72/576-522
E-mail: palyazat@sasd.hu

VARGA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Gazdálkodási formakód: 321 - Helyi önkormányzat

Adószám (8-1-2 karakter): 15555331-1-02

Statisztikai szám: 15555331-8411-321-02

Törzskönyvi nyilvántartási szám

/PIR azonosító

(költségvetési szerveknek): 555335

Minősítési kód: Önkormányzat

Főtevékenység TEÁOR száma ('08): 8411 Általános közigazgatás

ÁFA levonási jog: A támogatást igénylő alanya az ÁFA-nak, de a

támogatási kérelemben megjelölt, támogatásból finanszírozott tevékenységekkel kapcsolatban felmerült költségeire vonatkozóan adólevonási jog nem illeti meg. Az elszámolásnál az ÁFA-val növelt (bruttó) összeg kerül figyelembevételre. (Bruttó)

Székhelye:

Helység: Varga
Irányítószám: 7370
Közterület: Fő utca
Házszám: 32.

Postacíme:

Helység: Sásd
Irányítószám: 7370
Közterület: Dózsa György utca
Házszám: 32.
Honlap: <http://www.sasd.hu/>

Vezető tisztségviselő, képviselő adatai

Név: Lukácsné Lembach Anita
Születési év, hónap: 1987. 12. 12.
Édesanyja leánykori neve: Kovács Ibolya
Képviselési jog
(együttes vagy önálló): önálló
Beosztás: polgármester
Telefon: -
Telefon (mobil): +36 20/564-3152
Fax: -
E-mail: lembachanita@gmail.com

Kapcsolattartó adatai

Név: Rab Norbert
Beosztás: pályázati referens
Telefon: 72/576-520
Telefon (mobil): 30/698-1963
Fax: 72/576-522
E-mail: palyazat@sasd.hu

VÁZSOK KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Gazdálkodási formakód: 321 - Helyi önkormányzat
Adószám (8-1-2 karakter): 15555348-2-02
Statisztikai szám: 15555348-8411-321-02
Törzskönyvi nyilvántartási szám
/PIR azonosító
(költségvetési szerveknek): 555346
Minősítési kód: Önkormányzat
Főtevékenység TEÁOR száma ('08): 8411 Általános közigazgatás

ÁFA levonási jog:

A támogatást igénylő alanya az ÁFA-nak, de a támogatási kérelemben megjelölt, támogatásból finanszírozott tevékenységekkel kapcsolatban felmerült költségeire vonatkozóan adólevonási jog nem illeti meg. Az elszámolásnál az ÁFA-val növelt (bruttó) összeg kerül figyelembevételre. (Bruttó)

Székhelye:

Helység: Vázsonk
Irányítószám: 7370
Községi terület: Római utca
Házszám: 14.

Postacíme:

Helység: Sásd
Irányítószám: 7370
Községi terület: Dózsa György utca
Házszám: 32.
Honlap: <http://www.sasd.hu/>

Vezető tisztségviselő, képviselő adatai

Név: Gombár József
Születési év, hónap: 1956. január 07.
Édesanyja leánykori neve: Csiki Klára
Képviselési jog (együttműködés vagy önálló): önálló
Beosztás: polgármester
Telefon: -
Telefon (mobil): +36 30/551-3353
Fax: -
E-mail: onkormanyzatvazsnok@citromail.hu

Kapcsolattartó adatai

Név: Rab Norbert
Beosztás: pályázati referens
Telefon: 72/576-520
Telefon (mobil): 30/698-1963
Fax: 72/576-522
E-mail: palyazat@sasd.hu

Együttműködő partnereink a megvalósítás során:

1. Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Szigetvári Tankerülete
2. **Pécs-Baranyai Kereskedelmi- és Iparkamara**
3. **Sásdi ÁMK Városi Könyvtára és Művelődési Központja**
4. **Sásdi Család- és Gyermekegészségügyi Központ**

A fentieken túl további együttműködések tervezünk a járásban működő további humán közszolgáltatókkal, civil szervezetekkel és gazdasági társaságokkal is.

4.1.3. A projektgazdának és partnereinek a projekthez kapcsolódó tapasztalatának bemutatása

A járásban és főként Sásdon tervezett TOP fejlesztések az alábbiak.

TOP-3.2.1-15-BA1-2016 00008. kódszámú, Sásdi Gondozási Központ energetikai korszerűsítése című projekt, főösszege 82.319.455 Ft. Benyújtás ideje: 2016. szeptember 28.

TOP-2.1.3-15-BA1-2016-00010 azonosítószám, Sásd, Dózsa György utca és környezetének csapadékvíz elvezetés című, teljes költsége: 17.192.359 Ft. Benyújtás éve: 2016.

4.2. A megvalósítás, projektirányítás és a fenntartás szervezete

A projekt megvalósítása konzorciumi formában fog megtörténni, ezért különösen figyelni kell az egymás közötti kapcsolattartásra, kommunikációra és annak szervezett és átlátható módjára.

A megvalósítás központi irányítója a menedzsment szervezet lesz, melyet a konzorcium vezető fog biztosítani.

A projektmenedzsment szervezet 4 tagból fog állni: 1 fő projektmenedzser, 1 fő projektasszisztens, 1 fő pénzügyi vezető, 1 fő pénzügyi asszisztens. A menedzsmenttagok megbízási szerződés keretében fogják ellátni feladatukat. Mindannyian a Hegyháti járásban laknak, és a konzorciumi partnerszervezetekben, illetve intézményeiben dolgoznak.

A **projektmenedzser** feladata a projekt megvalósításának nyomon követése, kapcsolattartás az irányító és közreműködő szervezetekkel (IH és KSZ), együttműködés a projektben közreműködő partnerekkel, a Támogatási Szerződésben foglalt költségvetés és ütemterv megvalósításának irányítása és felügyelete; az európai alapelvek érvényesítésének (esélyegyenlőség, környezetvédelem) biztosítása; projektmegbeszélések koordinálása; a megvalósítás során felmerülő lehetséges kockázatok felmérése és azok kezelése; a megvalósításban közreműködő szereplők közötti kommunikáció támogatása; jelentéstételi kötelezettségek, adatszolgáltatások teljesítése. A projektmenedzser **Koszorús Tímea** lesz, aki felsőfokú végzettsége mellett több mint 3 éves tapasztalattal rendelkezik, több mint 50 millió forintos támogatási összegű Eu-s projektek megvalósításában és megfelel a felhívásban foglaltaknak. Közreműködésével jött létre a helyi esélyegyenlőségi terv, így személyében az abban foglaltak megvalósítása és a jelen projekthez történő kapcsolódás maximálisan biztosított lesz.

A **projektasszisztens** feladata a projektmenedzser munkájának a projekt adminisztráció tekintetében.

A **pénzügyi vezető** feladata a projekt költségei alakulásának nyomon követése, költségvetések aktualizálása, a változások egyeztetése a résztvevőkkel; a kifizetési kérelmek összeállítása és benyújtása KSZ-hez -projekt pénzügyi menedzselése, a folyamatos likviditás biztosításának tervezése -ellenőrzi a számviteli rend és a projekt pénzügyi előírásainak betartását -tanácsadás, konzultáció vállalkozók részére elkülönített könyvelés és számviteli nyilvántartás biztosítása -vásárolt eszközök nyilvántartásba vételének biztosítása -beruházás aktiválásának, a megvalósult projekt pénzügyi lezárása.

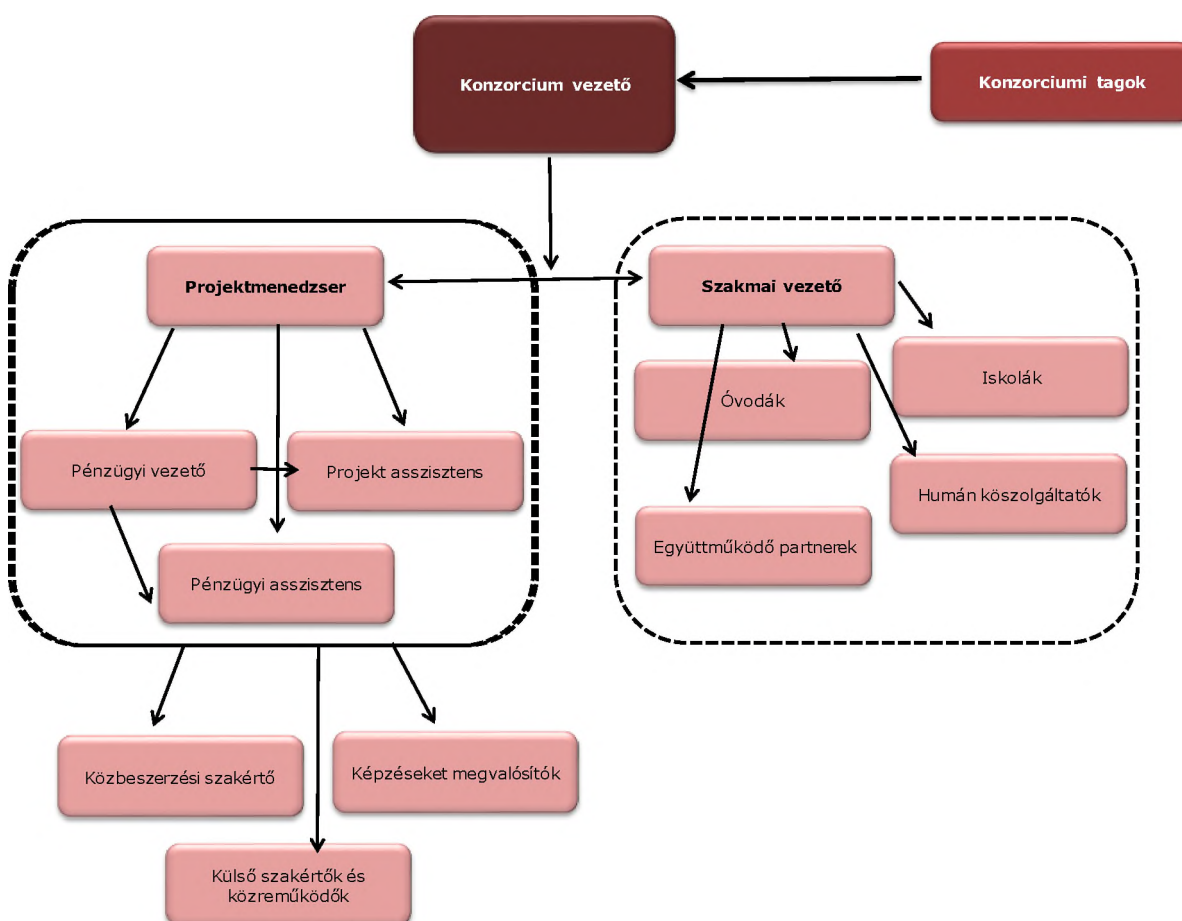
A pozíciót **Varga Szilvia** fogja ellátni, aki szakirányú felsőfokú végzettséggel és több mint 3 éves, és több száz milliós Eu-s projekt tapasztalattal rendelkezik TÁMOP, ÁROP és DDOP projekteken is.

A **pénzügyi asszisztens** a pénzügyi dokumentumok ellenőrzését, az elszámolhatóság szempontjából a dokumentumok formai-tartalmi követelményeinek meghatározását, és meglétük ellenőrzését fogja végezni.

Rillné Bukovics Valéria lesz a projekt szakmai vezetője, aki 1982 óta dolgozik óvodapedagógusként Sásdon. Jól ismeri a helyi igényeket, nehézségeket, és jó kapcsolatot ápol a projektben szereplő minden intézmény vezetőjével és önkormányzati vezetőkkel, így személyében a partnerség és együttműködés biztosított lesz.

1. A projekt kezdetekor Projekt Irányítási Kézikönyv készül, mely tartalmazza az egyes szereplőkre vonatkozó feladat-felelősség és határidő előírásokat.
2. A fentiekén túl a kézikönyv külön fejezetben tér ki az egymás közötti kommunikációs és kapcsolattartási rendre.
3. A megvalósítás során a Konzorcium havi szintű egyeztetést fog tartani.

A fentiekén túl minden konzorciumi tag részéről megbízási díj keretében lesz egy szakmai közreműködő, aki a tagi feladatok előrehaladásáért, kapcsolattartásért és a vállalt feladatok megvalósulásáért felelős.

8. ábra: A projekt szerkezeti felépítése

A megvalósulási feladatok tekintetében csak azon feladatok esetében tervezzük külső szakember bevonását, mely helyben nem áll rendelkezésre (pl. gyógypedagógus, illetve a szükséges képzések megvalósítása). Külső szakértőként fog dolgozni a könyvvizsgáló, a közbeszerző is.

A szakmai feladatok teljesülése érdekében minden konzorciumi tag kisebb eszközfejlesztést tervez, mely főként informatikát érint. Ezen túl minden további infrastrukturális igény rendelkezésre áll a tagoknál, a megvalósításnak nincs akadálya.

A projektbe bevont/bevonandó szakmai megvalósítók kapcsolódása a fejlesztéshez

A projekt előkészítése során minden olyan szervezet bevonásra került, melyek a megvalósításban érintettek. Ők olyan képzési igényeket fogalmaztak meg, melyek a célcsoportok számára megoldást kínálnak és melyek már korábban is igényként megfogalmazódtak részükről. A pályázatban szereplő programok összeállítása velük együtt történt, ezek a következők:

- ✓ minden érintett óvoda vezetője
- ✓ minden érintett iskola vezetője
- ✓ önkormányzatok vezetői
- ✓ jelentősebb humán közszolgáltatási területek vezetői (pl. védőnők, családsegítő szolgálatok vezetői)

A projekt szakmai vezetője mindegyikkkel korrekt szakmai viszont ápol, továbbá a projektmenedzser Koszorus Tímea is részt vett már az előkészítő egyeztetéseken. A fenti szereplőkön keresztül az érintett célcsoportok mindegyikével biztosított lesz a kapcsolattartás.

5. A nyilvánosság biztosítása, kommunikációs tevékenység

A projekt keretében megvalósuló kommunikációs tevékenység célja, hogy a projektet és annak eredményeit minél többen megismerjék, a kommunikációs eszközök segítségével a támogatást igénylő minél szélesebb körű tájékoztatást nyújtson a szakmai nyilvánosság, a döntéshozók és a célcsoportok számára a megvalósuló/megvalósult fejlesztésekről, és arról a tényről, hogy EU támogatásból valósul/valósult meg a projekt. A kommunikációs terv tehát a projektre vonatkozik.

5.1. A kommunikációs tevékenységek összefoglaló leírása

A projekt előkészítő szakasza kommunikációs szempontból: a támogatási szerződés megkötésétől a projekt fizikai megkezdéséig tart. A projekt európai uniós támogatásáról kommunikálni csak a támogatási szerződés megkötését követően jogosult a projektgazda.

A projekt megvalósítási szakasza kommunikációs szempontból: a projekt fizikai megkezdésétől a projekt fizikai befejezéséig tart.

A projekt megvalósítást követő szakasza kommunikációs szempontból: a projekt fizikai befejezésétől a projekt pénzügyi zárásáig tart.

Jelen projekt kommunikációs tevékenységei az alábbiak:

- ✓ Kommunikációs terv készítése
- ✓ A kedvezményezett működő honlapján a projekthez kapcsolódó tájékoztató (esetleg aloldal) megjelenítése a projekt pénzügyi zárásáig
- ✓ Sajtóközlemény kiküldése a projekt indításáról és a sajtómegjelenések összegyűjtése
- ✓ A beruházás helyszínén „B” típusú tájékoztató tábla elkészítése és elhelyezése
- ✓ Kommunikációs célra alkalmas fotódokumentáció készítése
- ✓ Sajtóközlemény kiküldése a projekt zárásáról és a sajtómegjelenések összegyűjtése
- ✓ TÉRKÉPTÉR feltöltése a projekthez kapcsolódó tartalommal
- ✓ A beruházás helyszínén „D” típusú emlékeztető tábla elkészítése és elhelyezése

5.2. A célcsoportok és az érintettek kommunikációs szempontú elemzése, kommunikációs üzenetek megfogalmazása

A programtervben szereplő célok közül a hátrányos helyzetű célcsoportok elfogadását, társadalmi beágyazódását hatékony kommunikációs és nyilvánossági tevékenységgel is nagymértékben elő lehet segíteni. A kommunikációs/nyilvánossági tevékenységet a megvalósító szervezet koordinálja, egyetértésben a konzorciumi partnerség teljes egészével.

A tájékoztatást és nyilvánosságot biztosító tevékenységek célja, hogy segítse elő a programterv átfogó és specifikus céljainak megvalósulását. Biztosítsa, hogy az intézkedések/projektek előrehaladásáról, eredményeiről a projekt célcsoportjai, különös tekintettel a hátrányos helyzetű személyek, valamint a tágabb környezet és a finanszírozásában közreműködő szervezetek megfelelő tájékoztatásban részesüljenek. A fejlesztésekhez kapcsolódó nyilvános eseményeken az alkalmazott kommunikációban és viselkedésben a projekt gazda vagy partnerei esélytudatosságot fejeznek ki: nem közvetítenek szegregációt, csökkentik a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.

A projekt megvalósítási időszakában nagy hangsúlyt kap a helyi társadalom tájékoztatása. A tájékoztatási tevékenység célja ebben az időszakban az intézkedések/projekttevékenységek megvalósítása által bekövetkező kedvező változások tudatosítása a célcsoportban, a helyi/térségi döntéshozókban, ill. a pozitív fogadtatás elősegítése.

5.3. Kommunikációs eszközök azonosítása

Elsődlegesen a személyes kapcsolatok rendszerén, a meglévő többéves, több évtizedes tapasztalatnak köszönhetően érjük el a legnagyobb szükségben lévő személyeket.

Ehhez személyes tájékoztatás, a települési találkozók szervezése, újságban való megjelenéssel szándékozzuk elérni a projekt célcsoportját.

5.4. Kommunikációs ütemterv

A kommunikációs ütemtervben az alábbi táblázatos formában meg kell határozni a kommunikációs feladatokat, eszközöket, csatornákat, illetve az elérendő célcsoportot és a kommunikáció ütemezését.

Időpont	Feladat	Cél	Célcsoport	Eszköz	Szereplők
2017.09.01-2017.09.15.	kommunikációs terv megírása	konceptió összeállítása	projekt teljes célcsoportja	konceptió gyártás	projekt-megvalósítók
megvalósításban végig	kommunikációs terv végrehajtása	célcsoport megszólítás, disszemináció, tájékoztatás	projekt célcsoportja,	terv által meghatározott	
2017.09.01-től folyamatosan	Konzorciumi partnerek tájékoztatása	célcsoport hatékonyabb elérése	partnerek és szakmai közreműködők,	Projekt tájékoztató	Projekt-menedzsment és szakmai vezetés (PIB-el)
2017.09. hónaptól folyamatosan	Együttműködő partnerek tájékoztatása	célcsoport hatékonyabb elérése	projekt célcsoportja,	Projekt tájékoztató	Projekt-menedzsment és szakmai vezetés (PIB-el)
Fenntartás 2019.09.01-től	nyomonkövetés, eredmények bemutatása	fejlesztés során megvalósult eredmények bővítése	Projekt által támogatott személyek	Honlap fenntartása, kapcsolat-tartók elérhetőségeinek közzététele	Konzorcium vezető
A projekt megkezdésekor a kidolgozás elindul	Honlap	Folyamatos információ-biztosítás a projektről	Közetlen és közvetett célcsoport	Internetes felület	Projekt-menedzsment
A projekt megkezdésekor a kidolgozás elindul	Sajtóközlemény kiküldése a projekt indításáról	Folyamatos információ-biztosítás a projektről	Közetlen és közvetett célcsoport	Nyomtatott és elektronikus sajtó	Projekt-menedzsment
A projekt indításától folyamatos	Sajtó-megjelenések összegyűjtése	Folyamatos információ-biztosítás a projektről	Közetlen és közvetett célcsoport	Nyomtatott és elektronikus sajtó	Projekt-menedzsment
A projekt megkezdésétől	A beruházás helyszínén tájékoztató tábla elkészítése és elhelyezése)	Folyamatos információ-biztosítás a projektről	Közetlen és közvetett célcsoport	Tájékoztató tábla	Projekt-menedzsment

Időpont	Feladat	Cél	Célcsoport	Eszköz	Szereplők
A projekt indításától folyamatos	Kommunikációs célra alkalmas fotó-dokumentáció készítése	Folyamatos információ-biztosítás a projektről	Közetlen és közvetett célcsoport	Nyomtatott és elektronikus sajtó	Projekt-menedzsment
Projekt zárásakor	Sajtóközlemény kiküldése a projekt zárásáról	Folyamatos információ-biztosítás a projektről	Közetlen és közvetett célcsoport	Nyomtatott és elektronikus sajtó	Projekt-menedzsment
Projekt indításakor	Sajtó-megjelenések összegyűjtése	Folyamatos információ-biztosítás a projektről	Közetlen és közvetett célcsoport	Nyomtatott és elektronikus sajtó	Projekt-menedzsment
A projekt kezdetétől folyamatosan	TERKEPTER feltöltése a projekthez kapcsolódó tartalommal	Folyamatos információ-biztosítás a projektről	Közetlen és közvetett célcsoport	Elektronikus sajtó	Projekt-menedzsment

PIB: projekt irányító bizottság

Felhasznált irodalmak

Arany Orsolya – Bak Judit – Haraszti Adrienn (2008): Kistérségi társulások.
http://www.ncsszi.hu/download.php?file_id=1122

Dietz Ferenc – Kirchhof Attila – Molnár Ildikó – Stecné Barati Izabella (2011): Jelenkor
közzolgáltatás-szervezési alternatívák
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2010-0003_26_Jelenkori_kozszolgaltatas_szervezesi_alternativak/26_Jelenkori_kozszolgaltatas_szervezesi_alternativak.pdf

További források:

A Hegyháti járás esélyteremtő programterve (2015)

Helyi Esélyegyenlőségi Program – Meződ Község Önkormányzata (2013-2017)

Helyi Esélyegyenlőségi Program – Mindszentgodisa Község Önkormányzata (2013-2017)

Helyi Esélyegyenlőségi Program – Palé Község Önkormányzata (2013-2017)

Helyi Esélyegyenlőségi Program – Varga Község Önkormányzata (2013-2017)

Helyi Esélyegyenlőségi Program – Vázsok Község Önkormányzata (2013-2017)

Sásd Integrált Településfejlesztési Stratégia I. kötet Megalapozó vizsgálat (2015)

Sásd Integrált Településfejlesztési Stratégia II. kötet Integrált településfejlesztési stratégia
(2015)

Sásd Integrált Városfejlesztési Programja (2007)

Helyi Esélyegyenlőségi Program – Meződ Község Önkormányzata (2013-2017)

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet: A pályázati felhívás tevékenységei és a projekt részfeladatainak történő megfelelés bemutatása

1. A települési önkormányzatok által fenntartott alapszintű humán közszolgáltatásokban dolgozó szakemberek képzése, továbbképzése, tapasztalatcsere a minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés növelése érdekében, különös tekintettel a hátrányos helyzetű emberek hozzáféréseinek biztosítására:	A projekt milyen megoldást tervez a feladat vonatkozásában	A feladat mely települést/szervezetet érinti
A helyi/területi humán közszolgáltatásokban a szakember/szaktudás kapacitások felmérése, a felmérésekben beazonosított szakemberhiány, szaktudás hiány enyhítését célzó programok kidolgozása, megvalósítása	A program keretében megtörténik a humán közszolgáltatásban dolgozók felmérése, képzési hiányok, adatbázis létrehozása a program zárásáig	A konzorciumban szereplő minden településen megtörténik.
A helyi kapacitások biztosítása érdekében pl.: helyi ösztönző rendszerekkel egészségügyi, szociális, kulturális, felnőttképzési, munkaerő-közvetítési stb. képesítés, szakképzettség megszerzésének támogatása, ☐ kapcsolódó nem OKJ-s képzések. társágazatokban foglalkoztatottak átképzésének támogatása	A program keretében 5 fő képzése történik meg jelenleg hiányzó szakmák tekintetében, további 31 fő humán közszolgáltatásban dolgozó és 19 fő óvodapedagógus továbbképzésben részesül.	A megvalósítandó képzéseken és képzési programokon 55 fő felnőtt és körülbelül 197 fő óvodás és családjuk, továbbá 526 fő általános iskolás és családjuk érintett.
A helyi humán közszolgáltatásban dolgozók képzettségi és végzettségi szintjének felmérése, adatbázis létrehozása	A program keretében megtörténik a humán közszolgáltatásban dolgozók felmérése, képzési hiányok, adatbázis létrehozása a program zárásáig	A konzorciumban szereplő minden településen megtörténik.
A humán közszolgáltatásban dolgozók képzése, szakmai kompetenciák fejlesztése	A konzorciumban szereplő minden településen megtörténik.	A program keretében 5 fő képzése történik meg jelenleg hiányzó szakmák tekintetében, további 31 fő humán közszolgáltatásban dolgozó és 19 fő óvodapedagógus továbbképzésben részesül.
A hátrányos helyzetű emberekkel történő foglalkozás tudatosságának növelése, szemléletformálás	A humán közszolgáltatásban dolgozók érzékenyítő, szemléletformáló képzésen vesznek részt.	A konzorciumban szereplő minden településen megtörténik.
A helyi/területi humán közszolgáltatásban dolgozó szakemberek közti információcsere, koordináció erősítése	A humán közszolgáltatásban dolgozók hálózatosodási konferencián vesznek részt a hatékonyabb információcsere érdekében.	A konzorciumban szereplő minden településen megtörténik.
Szakmai műhelyek, esetkonferenciák, testvérvárosi és egyéb együttműködések keresztül szakmai tanulmányutak szervezésével, a tapasztalatszerzés, jó gyakorlatok megismerésének támogatása a hátrányos helyzetű csoportok szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása érdekében	Jó gyakorlatok megismerése konferencia hátrányos helyzetű csoportok szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása érdekében meghívott előadóval.	Sásd koordinációjával történik meg a programelem szervezése.
A szolgáltatások elérhetővé tétele érdekében az ehhez kapcsolódó helyi közösségi közlekedés szervezése	Helyi közösségi közlekedésszervezési tanulmány készül minden érintett településre összefoglalóan, mely egyaránt foglalkozik az aktív korú dolgozó korosztállyal, az iskolásokkal és az óvodásokkal, illetve a család mindennapi működésére való kihatásokkal.	A konzorciumban szereplő minden településen megtörténik.

2. A gyermekek/tanulók személyiség és kompetenciafejlesztését, iskolai és munkaerő-piaci érvényesülését elősegítő iskolán kívüli programok megvalósítása, helyi kezdeményezések támogatása kiemelt figyelmet fordítva a hátrányos helyzetű gyerekek/tanulók bevonására:	A projekt milyen megoldást tervez a feladat vonatkozásában	A feladat mely települést/szervezetet érinti
A tudatos pénzügyi magatartás kialakításának támogatása	Tudatos pénzügyi magatartás képzési programot tartunk 3 általános iskola diákjai számára.	Sásdon, Gödrén és Mindszentgodisán működő általános iskola tanulói, 132 fő a célcsoport.
Fenntartható fejlődéssel kapcsolatos ismeretek bővítése, öko-tudatosság fejlesztése	Öko-nap képzési programot tartunk 3 általános iskola diákjai számára.	A programelem mindhárom általános iskolában megvalósul (90%-os részvétel mellett 474 fő a célcsoport)
A helyi tantervhez illeszkedő képzési tematikával a tanulói aktivitásra épülő extrakurrikuláris tevékenységek szervezése és megvalósítása a szülők bevonásával, (pl. hétvégi és szünidei tematikus programok)	Többek között az általános iskolai diákok és szülők bevonásával sportágválasztó projektet valósítunk meg. Iskolán kívüli nyelvoktatás hátrányos helyzetű tanulók számára. Gyermekfelügyelet nevelés nélküli napokon szünidei programmal.	Óvodás korúaknak zeneovi, sportovi lesz, iskolás korúaknak táncoktatás. Az iskolán kívüli nyelvoktatás célja hátrányos helyzetű tanulók nyelvvizsgára felkészítése kb. 20 fő bevonásával.
Tehetséggondozás, életpálya-építés, a továbbtanulásra történő felkészítés, a továbbtanulás iránti igény fokozásának elősegítése oktatási szakemberek, civil szervezetek, felsőoktatási intézmények, helyi gazdaság szereplői, kamarák stb. szakembereinek támogatásával	Az általános iskolák 7-8. osztályos tanulói számára pályaválasztási hetet tartunk, mely témája a tehetséggondozás, életpálya építés. A program során bevonjuk a kamarát, helyi gazdasági szereplőket, és további érintett szervezeteket.	Mindhárom általános iskolában megvalósul a program, a bevont létszám 90%-os részvétel mellett 132 fő iskolást vonunk be, továbbá külső szervezeteket meghívott előadóként, szakmai támogatóként együttműködés alapján. Célunk továbbá üzem/céglátogatási lehetőség biztosítása az iskolai diákoknak.
Iskolán kívüli nyelvtanítás: hátrányos helyzetű tanulók nyelvvizsga-szerzésének támogatása (felkészítés, eszközök, vizsgadíj, utazás)	Iskolán kívüli nyelvoktatást tervezünk hátrányos helyzetű tanulók számára.	20 fő hátrányos helyzetű tanulót kívánunk segíteni nyelvoktatás területén.
A köznevelési intézményen kívüli intézmények, szervezetek és szakemberek bevonásával (felsőoktatási intézmények, helyi gazdaság szereplői, kamarák, közművelődési és közgyűjteményi intézmények, egészségügyi intézmények, önkéntesek stb. bevonása) a tanulói ismeretek, készségek és kompetenciák fejlesztése	Az általános iskolák 7-8. osztályos tanulói számára önismereti tréninget tartunk, továbbá a pályaválasztási hét keretében pedig további szervezetek bevonására kerülnek a programok során.	Az iskolákon keresztül 90%-os részvétel mellett 132 fő bevonását tervezzük e programelemen belül.
A szolgáltatások elérhetővé tétele érdekében az ehhez kapcsolódó helyi közösségi közlekedés szervezése	Helyi közösségi közlekedésszervezési tanulmány készül minden érintett településre összefoglalóan, mely egyaránt foglalkozik az aktív korú dolgozó korosztállyal, az iskolásokkal és az óvodásokkal, illetve a család mindennapi működésére való kihatásokkal.	Minden konzorciumi tag település esetén megvalósul minden célcsoport bevonásával.

3. A hátrányos helyzetű gyerekek/tanulók/hallgatók közneveléshez/felsőoktatáshoz való hozzáféréseinek biztosítása:	A projekt milyen megoldást tervez a feladat vonatkozásában	A feladat mely települést/szervezetet érinti
Ösztöndíj, egyéb támogatás biztosítása azon hátrányos helyzetű tanulók, hallgatók részére, akik egyéb ösztöndíjban nem részesülnek	A program keretében 25 fő ösztöndíjban részesül.	Minden konzorciumi tag településen lesz ösztöndíjban részesülő hátrányos helyzetű tanuló/hallgató.
A hátrányos helyzetű gyermekek/tanulók óvodába/iskolába jutásának támogatása (pl. utazás megszervezése, kíséret, a hiányzás okainak feltárása, kezelése, a szülők foglalkoztatását támogató időbeosztásban felügyelet/szabadidős programok szervezése)	Hátrányos helyzetű gyerekek óvodába járást akadályozó tényezőinek felmérése, intézkedési terv készítése a bevont települések vonatkozásában. Szabadidős programot tervezünk, gyermekfelügyelet a nevelés nélküli napokon és zeneovi, sportovi foglalkozást a szülők foglalkoztatásának támogatása érdekében.	A felmérés és intézkedési terv minden település vonatkozásában elkészül, szabadidős program is minden bevont települést érint. A nevelés nélküli napok gyermekfelügyelete Sásdon valósul meg.

4. Komplex óvodai szolgáltatásfejlesztés, különös tekintettel a hátrányos helyzetű gyerekek óvodai neveléshez való hozzáféréseinek biztosítására:	A projekt milyen megoldást tervez a feladat vonatkozásában	A feladat mely település t/szervezetet érinti
A hátrányos helyzetű 3 év feletti gyerekek óvodába járást akadályozó tényezőinek felmérése, összesítése, intézkedési terv kialakítása	Hátrányos helyzetű gyerekek óvodába járást akadályozó tényezőinek felmérése, intézkedési terv készítése a bevont települések vonatkozásában.	Mindhárom óvodában megtörténik a vizsgálat (Gödre, Sásd és Mindszentgodisai óvodák) de természetesen érinti a járás többi települését is, ahonnan a gyermekek bejárnak.
Óvodapedagógiai képzés az intézkedési tervben foglaltak megvalósítására	A óvodák pedagógusai továbbképzéseken vesznek részt összesen 18 képzési alkalommal (pl. magatartászavarok felismerése, kezelése, dráma, az élmény, a kaland integrálása az óvodai mindennapokba).	Gödrén, Sásdon és Mindszentgodisán az óvodapedagógusok továbbképzése történik meg (19 fő 18 képzési alkalmon vesz részt).
Az intézkedési tervben érintett célcsoport számára szülői informáló, szemléletformáló támogató tevékenység (az óvodai nevelés/továbbtanulás megtérülő jellegének tudatosítása, szülők informálása, támogatása az általános iskola kiválasztásában)	Szülői klub, beszélgető kör, további családi nap is a projekt része, mely során a szülők informálása, szemléletformálás is történik. Óvodai egészségnapot is tervezünk, mely szintén a szülők és gyermekek közös programja lesz.	Mindhárom óvodában folyamatosan törekszünk a kapcsolattartásra a szülőkkel. A projektben ezt a bizalmi kapcsolatot kívánjuk elmélyíteni, mely program során kb. 197 gyermek szülőjét, családját célozzuk meg.
A szülők és a köznevelési intézmény közötti kapcsolat, együttműködés kialakítása, erősítése (pl.: a hátrányos helyzetű szülőkkel bizalmi viszonyban lévő kapcsolattartó bevonása, mediáció, programok szervezése)	Szülői klub, beszélgető kör a projekt része, mely során a szülők aktívabb bevonása, bizalmi kapcsolat erősítése is megtörténik.	Családi napot tervezünk mindhárom óvodában, mely során a szülők és gyermekek közös programon vesznek részt (197 gyermek és családja a célcsoport).
Egészségügyi programok - tartásjavító, mozgásos játékok -, úszásoktatás, zeneovi, mozgáskoordinációs fejlesztés, környezeti nevelés, integrációs programok, nyelvoktatás, egyéni fejlesztés, egyéni fejlődés nyomonkövetés stb. ösztönzése, támogatása	Óvodai egészségnapot tervezünk a szülőkkel közösen, hiszen az egészség kérdése a család egészét érinti. Szünidei programként sportovi foglalkozást tervezünk.	Az óvodai egészségnapot mindhárom óvodában meg kívánjuk tartani, a célcsoport a 197 gyermek és családja. Mindhárom óvoda esetében mozgásterapeuta/sportoktató/gyógypedagógus kerül bevonásra mozgásos programok megvalósítása érdekében. Ezen felül nevelés nélküli napokra zeneovi és sportovi programot tervezünk Sásdon.

4. Komplex óvodai szolgáltatásfejlesztés, különös tekintettel a hátrányos helyzetű gyerekek óvodai neveléshez való hozzáféréseinek biztosítására:	A projekt milyen megoldást tervez a feladat vonatkozásában	A feladat mely települést/szervezetet érinti
Óvodapedagógusok részére képzések biztosítása – erőszak, konfliktuskezelés, magatartászavar, figyelemzavar, hiperaktivitás kezelése, együttnevelés, fejlesztőpedagógia, családpedagógia, interkulturális nevelés, IKT a kisgyermekkori nevelésben, környezettudatosságra nevelés, alternatív pedagógia, önismeret stb.	Óvodapedagógusaink több képzésen is részt vesznek. (Önértékelés, önbecsülés, önállóság az óvodai életben; magatartászavarok felismerése, kezelése; alternatív pedagógia eszközök és módszerek, a dráma, az élmény, a kaland integrálása az óvodai mindennapba; a szerepjátékok, mint feldolgozási módszer)	Gödérn, Sásdon és Mindszentgodisán az óvodapedagógusok továbbképzése történik meg (19 fő 18 képzési alkalmon vesz részt).
A tevékenységekhez kapcsolódó kisértékű eszközbeszerzés - labdák, építőkockák, papír/írószerek, jelmezek stb.	A gyermekek fejlesztéséhez kapcsolódó, kisléptékű eszközpark fejlesztés történik meg mindhárom érintett óvodában.	Fejlesztési eszközök, játékok, egészségfejlesztéshez kapcsolódó eszközök mintegy bruttó 6,2 millió forint értékben.
A szolgáltatások elérhetővé tétele érdekében az ehhez kapcsolódó helyi közösségi közlekedés szervezése	Helyi közösségi közlekedésszervezési tanulmány készül minden érintett településre összefoglalóan, mely egyaránt foglalkozik az aktív korú dolgozó korosztállyal, az iskolásokkal és az óvodásokkal, illetve a család mindennapi működésére való kihatásokkal.	Egy darab tanulmány készül az érintett településekre, hiszen a közlekedésszervezést hálózati elven szükséges vizsgálni. A célcsoporton túl bevonjuk a közlekedésszolgáltatót is a konzultációba.
A hátrányos helyzetű 3 év feletti óvodába járó gyermekek részére az egészségtudatosság növelését és az egészségfejlesztést célzó programok különösen az egészséges táplálkozás, a rendszeres testmozgás és a lelki egészség fejlesztése területén a szülők bevonásával	Az óvodai egészségnap keretében a hátrányos helyzetű gyermekek egészségfejlesztését célzó programelemek is megvalósulnak a szülők bevonásával, mert így lehet hatékonyan eredményt elérni.	Az óvodai egészségnapot mindhárom óvodában meg kívánjuk tartani, a célcsoport a 197 gyermek és családja, tehát a szülőket is be kívánjuk vonni a projektelembé. Mindhárom óvoda esetében mozgásterapeuta/sportoktató/gyógytárgypedagógus kerül bevonásra mozgásos programok megvalósítása érdekében. Ezen felül nevelés nélküli napokra zeneovi és sportovi programot tervezünk Sásdon. A vásárlandó eszközök között egészségfejlesztéshez kapcsolódóakat is meg kívánunk vásárolni.

I. A fejlesztés megvalósításához szükséges infrastruktúra és infokommunikációs fejlesztés:	A projekt milyen megoldást tervez a feladat vonatkozásában	A feladat mely települést/szervezetet érinti
a projekt megvalósításához nélkülözhetetlen informatikai, irodatechnikai eszközök és a képzési tevékenységhez kapcsolódó eszközök	A megvalósításban résztvevő önkormányzatok kisebb informatikai eszközöket szereznek be, továbbá a képzési programok érdekében a konzorciumvezető egy projektort is beszerez. Ezen túl az óvodák a gyermekek fejlesztését célzó eszközöket vásárolnak meg.	A konzorciumban szereplő összes településen megvalósul.
alap- és kulcskompetenciák, tanulási kompetenciák, digitális kompetenciák fejlesztése a humán társágazatok, non-profit szervezetek és egyházak bevonásával	Tehetségprogram, személyiség fejlesztés és kompetencia fejlesztést valósítunk meg.	Mindhárom óvodában (Gödre, Sásd és Mindszentgodisa) történik alap- és kulcskompetenciák, tanulási kompetenciák fejlesztése 197 gyermek bevonásával.
3. Komplex óvodai szolgáltatásfejlesztés, különös tekintettel a hátrányos helyzetű gyerekek óvodai neveléshez való hozzáféréseinek biztosítására: a helyi és egyéni szükségletekre és adottságokra reflektáló felnőttoktatási és felnőttképzési tevékenységek megvalósítása	Pedagógiai és családsegítő munkatárs továbbá óvodai dajka képzését valósítjuk meg a projektből (hiányzó szakemberek a térségben).	Mindhárom óvodában megtörténik a vizsgálat (Gödre, Sásd és Mindszentgodisai óvodák) de természetesen érinti a járás többi települését is, ahonnan a gyermekek bejárnak.

2. számú melléklet: pénzügyi ütemterv

	Bruttó összegek alapján tervezünk				2018				2019.			
Ssz.	Tevékenység	II. negyedév	III. negyedév	IV. negyedév	I. negyedév	II. negyedév	III. negyedév	IV. negyedév	I. negyedév	II. negyedév	III. negyedév	Összesen
1.	Közbeszerzési szakértő/eljárás díja	0	1 905 000	-	-	-	-	-	-	-	-	1 905 000
2.	Közbeszerzési hirdetmény díja	0	400 000	-	-	-	-	-	-	-	-	400 000
3.	Közbeszerzési szakértő - Munkabér	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	Közbeszerzési szakértő - Járulék	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.	Közbeszerzési szakértő - Személyi jellegű egyéb kifizetés	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	Megvalósíthatósági tanulmány	3 175 000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 175 000
7.	Előkészítés - Munkabér (szükségletfelmérés és igényfelmérés a feladat)	1 600 000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 600 000
8.	Előkészítés - Járulék	316 800	-	-	-	-	-	-	-	-	-	316 800
9.	Projektmenedzser - Munkabér	0	120 000	360 000	360 000	360 000	360 000	360 000	360 000	360 000	240 000	2 880 000
10.	Projektmenedzser - Járulék	0	23 760	71 280	71 280	71 280	71 280	71 280	71 280	71 280	47 520	570 240
11.	Pénzügyi vezető - Munkabér	0	100 000	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000	200 000	2 400 000
12.	Pénzügyi vezető - Járulék	0	19 800	59 400	59 400	59 400	59 400	59 400	59 400	59 400	39 600	475 200
13.	Projektasszisztens - Munkabér	0	60 000	180 000	180 000	180 000	180 000	180 000	180 000	180 000	120 000	1 440 000
14.	Projektasszisztens - Járulék	0	11 880	35 640	35 640	35 640	35 640	35 640	35 640	35 640	23 760	285 120
15.	Pénzügyi asszisztens - Munkabér	0	60 000	180 000	180 000	180 000	180 000	180 000	180 000	180 000	120 000	1 440 000
16.	Pénzügyi asszisztens - Járulék	0	11 880	35 640	35 640	35 640	35 640	35 640	35 640	35 640	23 760	285 120
17.	Kommunikáció, posta	0	30 480	91 440	91 440	91 440	91 440	91 440	91 440	91 440	60 960	731 520
18.	Közüzem díjak	0	27 305	81 915	81 915	81 915	81 915	81 915	81 915	81 915	54 610	655 320
19.	Bankszámla, tranzakciós díjak	0	14 500	43 500	43 500	43 500	43 500	43 500	43 500	43 500	29 000	348 000
20.	Informatikai, irodatechnikai eszközök (egy komplett számítógép)	0	-	1 678 898	-	-	-	-	-	-	-	1 678 898
21.	Képzési tevékenységhez kapcsolódó eszközök (projektor és vetítővászon)	0	-	174 488	-	-	-	-	-	-	-	174 488
22.	Célcsoport programjaihoz kapcsolódó eszközök	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23.	Szoftver bekerülési értéke (windows, ms office, antivirus)	0	-	929 688	-	-	-	-	-	-	-	929 688
24.	Nyilvánosság - Tábla elkészítése	0	-	50 800	-	-	-	-	-	-	-	50 800
25.	Marketing	0	-	412 566	-	-	-	-	-	-	412 566	825 132
27.	Könyvvizsgálat (az egész projektre)	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1 143 000	1 143 000
28.	Szakmai vezető - Munkabér	0	180 000	540 000	540 000	540 000	540 000	540 000	540 000	540 000	360 000	4 320 000
29.	Szakmai vezető - Járulék	0	35 640	106 920	106 920	106 920	106 920	106 920	106 920	106 920	71 280	855 360
30.	Szakmai megvalósító - Munkabér	0	1 146 667	3 440 000	3 440 000	3 440 000	3 440 000	3 440 000	3 440 000	3 440 000	2 293 333	27 520 000
31.	Szakmai megvalósító - Járulék	0	227 040	681 120	681 120	681 120	681 120	681 120	681 120	681 120	454 080	5 448 960

Bruttó összegek alapján terveztünk					2018				2019.			
Ssz.	Tevékenység	II. negyedév	III. negyedév	IV. negyedév	I. negyedév	II. negyedév	III. negyedév	IV. negyedév	I. negyedév	II. negyedév	III. negyedév	Összesen
32.	Elemzés, tanulmány, kutatás, adatbázis készítése (humán közszolgáltatásban dolgozók felmérése, képzési hiányok, adatbázis létrehozása)	0	-	-	3 048 000	-	-	-	-	-	-	3 048 000
33.	Tanácsadói, szakértői díjak (közösségi közlekedés szervezésével kapcsolatos szakértés, összefoglaló tanulmány készítése)	0	-	-	4 064 000	-	-	-	-	-	-	4 064 000
34.	Hátrányos helyzetű gyerekek óvodába járást akadályozó tényezőinek felmérése, intézkedési terv megbízási díj és járuléka	0	-	-	-	1 317 600	-	-	-	-	-	1 317 600
35.	óvodapedagógiai továbbképzési költségek	0	-	-	677 205	677 205	677 205	677 205	677 205	-	-	3 386 023
36.	Kisértékű eszközbeszerzések az óvodákban	0	-	-	6 276 882	-	-	-	-	-	-	6 276 882
37.	Sportovi/táncóra tanulóknak megbízási díjjal	0	-	270 000	270 000	270 000	270 000	270 000	270 000	270 000	-	1 890 000
38.	Zeneovi/táncóra tanulóknak megbízási díjjal	0	-	270 000	270 000	270 000	270 000	270 000	270 000	270 000	-	1 890 000
39.	Sport és zeneovi megbízási díj járuléka	0	-	118 800	118 800	118 800	118 800	118 800	118 800	118 800	-	831 600
40.	oviba gyógypedagógus megbízási díja	0	-	914 286	914 286	914 286	914 286	914 286	914 286	914 286	-	6 400 000
41.	oviba gyógypedagógus megbízási díj járuléka	0	-	181 029	181 029	181 029	181 029	181 029	181 029	181 029	-	1 267 200
42.	oviba és iskolába pedagógusoknak fizetendő megbízási díj	0	2 900 625	2 900 625	2 900 625	2 900 625	2 900 625	2 900 625	2 900 625	2 900 625	-	23 205 000
43.	megbízási díjának járuléka	0	574 324	574 324	574 324	574 324	574 324	574 324	574 324	574 324	-	4 594 590
44.	Óvoda rendezvényei, programjai (teljes költséget tartalmaznak)	0	-	-	10 279 063	10 279 063	10 279 063	10 279 063	10 279 063	10 279 063	-	61 674 375
45.	iskola rendezvényei	0	-	-	7 835 223	7 835 223	7 835 223	7 835 223	7 835 223	7 835 223	-	47 011 340
43.	Szünidei gyerekekétkeztetéshez kapcsolódó gyerekefelügyelet és saját program	0	-	377 143	377 143	377 143	377 143	377 143	377 143	377 143	-	2 640 000
44.	Szünidei gyermekétkeztetéshez kapcsolódó gyermekfelügyelet és saját program megbízási díj járuléka	0	-	88 629	88 629	88 629	88 629	88 629	88 629	88 629	-	620 400
45.	Jó gyakorlat konferencia	0	-	-	-	-	450 000	-	-	-	-	450 000
46.	Jó gyakorlat konferencia előadó járuléka	0	-	-	-	-	99 000	-	-	-	-	99 000
45.	Ösztöndíj	0	-	-	312 500	312 500	312 500	312 500	-	-	-	1 250 000
46.	Önkormányzati közszolgáltatásban dolgozók képzése (hiányzó szakmák képzési díja)	0	-	-	874 000	-	-	-	-	-	-	874 000
47.	közszolgáltatásban dolgozóinak képzése, fejlesztése, továbbképzése	0	-	-	-	693 420	693 420	693 420	693 420	693 420	-	3 467 100
48.	Cafeteria	0	520 667	520 667	520 667	520 667	520 667	520 667	520 667	520 667	520 667	4 686 000
49.	Képzésre járók napi étkezési hozzájárulása	0	-	-	-	72 475	72 475	72 475	-	-	-	217 424
50.	Képzésre utazók programjaihoz kapcsolódó utazás	0	-	-	-	102 923	102 923	102 923	-	-	-	308 770
		5 091 800	8 369 567	15 668 796	45 791 247	33 712 765	32 944 165	32 395 165	31 907 267	31 230 062	6 214 136	243 322 950